

Izvestje
c. kr. državne nižje gimnazije
v Ljubljani
o šolskem letu 1896/97.

Na svetlo dal c. kr. ravnatelj

Fran Wiesthaler.

Vsebina:

- 1.) N. Odlomek latinsko-slovenskega slovarja na pokaz.
Sestavil *Fr. Wiesthaler.*
- 2.) Šolska poročila. Sestavil *ravnatelj.*

V Ljubljani 1897.

Založila c. kr. državna nižja gimnazija.

Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

Izvestje

c. kr. državne nižje gimnazije

v Ljubljani

o šolskem letu 1896/97.

Na svetlo dal c. kr. ravnatelj

Fran Wiesthaler.

Vsebina:

1. N. Odlomek latinsko-slovenskega slovarja na pokaz.
Sestavil *Fr. Wiesthaler.*
2. Šolska poročila. Sestavil ravnatelj.

V Ljubljani 1897.

Založila c. kr. državna nižja gimnazija.

Natisnila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

I.

N.

Odlomek latinsko-slovenskega slovarja

(na pokaz).

Sestavil

Fran Wiesthaler.

Predslavje.

Z razpisom z dné 14. marcija 1895. l., šte. 2816, se je obrnil preslavni deželni odbor kranjski do ravnateljstev tukajšnjih gimnazij z nastopnim obvestilom, oziroma prosilom:

«Visoki deželni zbor kranjski je sklenil v seji dné 14. februarja 1895. l. sledeče:

«Deželnemu odboru se naroča:

1. naj pri c. kr. deželnem šolskem svetu neutegoma in z vso energijo stori potrebne korake, da se po mogočnosti že z bodočim šolskim letom 1896/97. na c. kr. gimnazijah v Ljubljani in v Novem mestu vpelje v petem razredu slovenski učni jezik za verouk, latinščino, matematiko in naravoslovje;

2. naj takoj stopi v dogovor z gospodi profesorji, ki so usposobljeni za spisavanje učnih knjig za gorenje štiri predmete, potrebnih za pouk v petem in šestem gimnazijskem razredu, ter jih naprosi, naj se spisavanja teh knjig lotijo neutegoma . . .»

Slavno ravnateljstvo se službeno vljudno prosi, da izvoli deželnemu odboru naznaniti, če in kateri gospodje profesorji bi bili pripravljene, lotiti se spisavanja učnih knjig za predmete, ki so navedeni pod šte. 1.»

Na to sta sklicala ravnatelja shod slovenskih, na tukajšnjih gimnazijah službujočih profesorjev, izmed katerih je četverica prevzela sestavo malo da ne vseh zahtevanih učnih knjig. Za sestavo še potrebnega lat.-slov. slovarja je izvolil zbor izmed svoje srede poseben odbor, ki naj bi se posvetoval o načinu sestave in obliki slovarjevi pa o sposobnih sotrudnikih. V ta odbor so bili izvoljeni: ravn. *Fr. Wiesthaler* (načelnik) in prof.: *M. Pleteršnik*, *R. Perušek*, *L. Lederhas* in *dr. L. Požar*. Dné 6. aprila 1895. l. se je sešel ta odbor ter sklenil po daljšem posvetovanju to-le:

1. Ker ni gotovo, da se bodo brali vedno tisti klasiki v 5. in 6. gimn. razredu, ampak je prav lahko mogoče, da se prej ali slej izpremeni red, v katerem se bero ti pisatelji sedaj na gimnazijah, ne kaže sestaviti slovarčka le za 5. in 6. razred, temveč slovar, obsegajoč besedni zaklad vseh lat. pisateljev, ki se sploh bero na gimnazijah;

2. slovar bodi sestavljen in urejen po vzgledu (najnovejšega) Stowasserjevega lat.-nemškega slovnika in Zepičevega «lat.-hrvatskega rječnika»; poleg teh je v poštev jemati seveda tudi večje lat.-nemške slovarje (*W. Freunda*, *K. E. Georgesa*, *Fr. Ad. Heinichena*, *R. Klotza*) in vse specialne slovnike k lat. šolskim klasikom; toda lat.-slov. slovar ne bodi zgolj prevod, ampak iz znanstvenih in pedagoških ozirav kolikor toliko samostojno delo;

3. oblika knjigi (obsegajoči kakih 60 do 70 tiskanih pol) bodi «slovarska» (Lexiconformat);

4. vse delo se razdéli po črkah med profesorje, ki hočejo sodelovati;
 5. urednik slovarju bodi ravn. *Fr. Wiesthaler*.

Te dné 8. aprila 1895. l. predložene sklepe je presl. deželni odbor odobril in potrdil z razpisom z dné 27. novembra 1895. l., števil. 3988.

Podpisančevemu pozivu na sodelovanje so se izmed mnogih povablencev odzvali ter prevzeli izdelavanje posameznih črk nastopni gg. profesorji, in sicer: *J. Fon*, črko **I**; *D. Karlin*, č. **GH**; *L. Lederhas*, č. **E**; *M. Markič*, č. **F**; *M. Petelin*, č. **C**; *L. Pintar*, č. **T**; *dr. J. Pipenbacher*, č. **R**; *M. Pleteršnik*, č. **D**; *dr. L. Požar*, č. **AB**; *M. Suhač*, č. **S**; *A. Tavčar*, č. **UV**; ravn. *Fr. Wiesthaler*, č. **KLMNOPQXYZ**.

V več sejah so imenovani učitelji sestavili slovarju podrobni načrt ter si določili imenoslovna, pravopisna, krajšavna in črkostavna načela, ki so razvidna iz naslednjega «Odlomka na pokaz».

Koj, ko se je bilo delo pričelo, se je izrekla slovarjevemu uredniku od več strani, imenoma od gg. duhovnikov in pravnikov, želja, da se oziraj slovar ne le na šolske klasike, ampak na vesoljno lat. slovstvo, zlasti tudi na vulgato, cerkvene in pravoznanske pisce, češ, da se v bližnji prihodnosti pač ni z lahka nadejati tako ugodne prilike, pribaviti slov. narodu splošen latinski slovar, kakršnega imajo že vsi drugi omikani narodi. Ker so se strinjali s to željo tudi vsi sotrudniki, je urednik poprosil presl. deželni odbor dotičnega dovoljenja. Ta prošnja doslej še ni rešena; a nastopni «Odlomek» je sestavljen v nadi, da ji dotična oblast ugodí.

Uvažajoč resnico pregovorov, da «več oči več vidi» in da le «vsi ljudje vse vedo», prosi končno podpisanec gg. strokovnjake in prijatelje slovenskega slovstva sploh, naj blagovolijo pazljivo prebrati naslednji «Odlomek» ter pismeno naznaniti uredniku svoje želje, oziroma nasvete o potrebnih izpremembah in izboljšavah. Vsak nasvet se hvaležno vzprejme in vzame na tenek pretres.

Fr. Wiesthaler.

N.

Odlomek latinsko-slovenskega slovarja

(na pokaz).

N, n, kratice za razne besede: 1. *N.* = *Numerius* (predimek rim.); 2. *n.* = *natus* ali *numerus*; 3. *N. L.* (na glasovnih tablicah) = *N(on) L(iquet)*; gl. *liquere*; 4. *n. m. v.* = *nobilis memoriae vir*.

Nababēs, *um, m.* Nababi, narod v Mavretaniji: *Plin.*

Nabār, *āris, m.* Nabar, reka mavretanska: *Plin.*

Nabataeus (*Nabathaeus*) 3 nabat(e)jski: *Sil.*, *Nab. saltus, Jur.* — meton. = arabski, vzhoden, jutrov(ski): *Nab. regna, O. jutrovska, Nab. status Euri, Lucan.* — Odt. subst. 1. **Nabataea** (*Nabathaea*), *ae, f.* (Ναβαθαία) Nabateja, pokrajina v Petrejski Arabiji, nje glavno mesto Petra, 80 km južno od Mrtvega morja: *Plin.* — 2. **Nabataei** (*Nabathaei*), *ōrum, m.* (Ναβαθαίοι) Nabačani (Nabatejci), izprva divji kočujoč, pozneje imovit trgovski narod v pokraj. Nabateji: *Auct. b. Atx., Plin., T., Am.*

Nabathēs, *ae, m.* Nabačan, prebivalec pokraj. Nabateje: *Sen. tr.*

Nabdalsa, *ae, m.* Nabdalza, plemenit Numidec in vojskovod Jugurtov: *S.*

nābis, *is, f.* gl. *nābun*.

Nabis, *idis, m.* (*acc. im;* Νάβης) Nabit, od l. 207. pr. Kr. samosilnik spartski, l. 192. ubit od etolskega vojskovoda Aleksamena: *L.*

nabliō, *ōnis, m.* igre (svirač) na nablij: *Glos;* gl. *nablium*.

nablitō, *āre*, igrati (svirati) na nablij; *Glos;* gl. *nablium*.

nablium, *ii*, ali **nablum**, *i*, (*Vulg.*) *n.* tudi v plur. *nablia, ōrum, n.* (gršk. *demin.* iz *νάβια*; semitska ptuj.) nablij, jutrovsko trebušno glasbilo z 10—12 strunami, podobno mandolini: *dupplici genialia nablia palma verrere, O.*

Nabrissa, *ae, f.* (tudi **Nebrissa**, **Nebrussa**: Νεβρισα) Nebrisa, mesto v pokraj. «Hispania Baetica»: *Plin., Sil.*

nābun, etiopsko ime za žirafa: *Plin., Sol.* (nekateri bero na obeh mestih: *nābin*).

nacca, *nacta* ali **natta**, *ae, m.* (izpos. *vάκτρις* od *vάκος*, živalska koža) valjavec (v

čisti latin. *fullō*): *Fest., Ap.* — Odt. *adi.*: **naccius** (*nactinus*) 3 valjavski: *truculentia, Ap.*

Nacolēa (*Nacolia* in *Nacollia*), *ae, f.* (Νακόλεια in Νακόλια) Nakolija, mesto v Veliki Frigiji: *Am.*

nacta, *ae, m.* gl. *nacca*.

nae, gl. l. *nē*.

Naebis, *is, m.* Nebij, reka luzitanska: *Mel.*

naenia, *ae, f.* gl. *nēnia*.

naevius 3 (*naevus*) vrojeno znamenje imajoč, z vrojenim znamenjem: *diū capitone, frontone, labeone, naevii, nassicae, Arn.* — Odt. 2) *nom. propr.* **Naevius**, **Naevia**, ime rimske rodovine (*gens N.*), izmed katere so znani: 1. *Cn. Naevius*, *Gn. Nevij*, rim. dramatik in epik (okrog l. 250. pr. Kr.), ki je spisal osem iger in opeval v saturninski meri prvo punsko vojno, koje se je bil sam udeležil; ker je preprostodušno napadal P. Scipijona in Meteloviče, je moral iti v prognanstvo v Utiko, kjer je okrog l. 200. umrl. 2. *Sextus N.*, *Sekst N.*, pravdni nasprotnik P. Kvinkeija v Ciceron. govoru *pro Quinctio*. 3. *P. N. Turpio*, *Publij N.* Turpion, Verov drug. 4. *N. Sertorius Macrō*, *N. Sertorij Makron*, Sejanov naslednik l. 31. po Kr., ljubljeneec cesarja Tiberija, katerega je Kaliguli na ljubo zadušil. Kaligula ga je naposled prisilil, da se je sam usmrtil. — 5) *adi.* **Naevius** 3 Nevijev: *N. porta, Var., L.*, vrata ob vzhodni aventinski rebri, ki so vodila v Nev. gozd (*Naeva silva*), *olea, Col. nemora, silva, Var., L.* in *Fest.* — Odt. *adi.* **Naevianus** 3 Nevijev: *pira, Col. modi, scripta, Ci.*, mera, spisi (pesnika Nevija), *Hector, Ci.*, oseba v jednem Nev. igrokazov.

naevulus, *i, m.* (*demin.* iz *naevus*) malo (vrojeno) znamenje, madežek; prilič.: *mammaram ubera quasi quidam naevuli venustiores, Gel. minores aliae (insulae) aut naevuli quidam per ponti sparsae regiones, Ap.*; — metaf.: madež = hiba, napaka: *ut quisque amore quempiam deperit, eius etiam naevolus (= naevulus) saeviat, Fr.*

naevus, *i*, *m*. (prim. *gnaeus*; menda = $\nu\epsilon\upsilon\sigma\iota\omicron\varsigma$, od $\gamma\gamma\upsilon\sigma\theta\epsilon\alpha$) vrojeno znamenje, madež: *est corporis macula naevus*, *Ci.* *qui in corporibus naevus gigni solet, gnaevus appellatur*, *Val. Max.* *nullus in egregio corpore naevus erit*, *O.* — metaf.: madež = hiba, napaka: *naevi instar est*, *Sym.*

Nagia, *ae*, *f*. Nagija, mesto v srečni Arabiji; *Plin.*

Nagidos, *i*, *f*. Nagid, mesto v Ciliciji; *Mel.*

Nahanarvali (po drugih **Naharvali**), *orum*, *m*. Nahanarvalci (Naharvalci), hieratsko poznamenjevanje german. rodu, pripadajočega svebskemu plemenu Ligijev; bivajoč najbrže ob slesko-češki meji so se držali N. vandiljskega rodovnega bogoslužja: *T.*

Naias, *adis*, *f*. in češče **Näis**, *idis* in *idos*, *f*. (*acc. ida*, *acc. plur. idas*, *voc. Nai*: *Prop.*: ptuj. *Naiš*; *Naiš*; od $\nu\alpha\iota\omicron$, torej = plavavka) *Najada*, *Naida*, *z*) vodna nimfa (vila): *Aegle Naiadum pulcherrima*, *V. puellae* ali *sorores Naides*, *O.* in *V. Naiades: nymphae maris*, *Isid.*; — pesn. = voda: *Naida Bacchus amat*, *Tib.* — β) sinekd. vsaka nimfa (Nerejevica, hamadriada): *inter Hamadryadas Naias una fuit*, *O.* — *Odt. adi.*

Naiens 3 *Naidin*, *naidski*: *N. dona*, *Prop.*

— **Naiicus**, *i*, *m*. **Naidski** (**Naik**) rimski priimek, n. pr. *T. Manlija*, na napisih, tudi *Naiice*, *es*, *f*. **Naidinska** (**Naika**).

nam (osam. *acc. sing. f.* istega pronominaln. *debla ko num*, s katerim sta si v takem razmerju, v kakršnem *tam* in *tuon*, *quam* in *quom*, *cum*) stoji v prozi navadno začetkom stavka ter služi v povednih rekli kot priredna vzročna konjunkcija *A*) v pojasnjevanje = zakaj, namreč: *is pagus appellabatur Tigurinus: nam omnis civitas Helvetia in quatuor pagos divisa est*, *C.* *aliter fit in Graecia; nam mulier in convivium non adhibetur*, *N.* — Zato posebno *z*) vstavljaajo parentezo: *in insula, quae est in Tiberino (nam opinor illud alteri flumini nomen esse), sermoni demus operam*, *Ci.* *initium fugae factum a Dummorigis equitibus (nam equitatu Dumnorix praeerat), eorum fuga reliquos esse perterritos*, *C.* — β) nadaljujoč po parentezi prekinjeno misel: *duplex inde Hannibali gaudium fuit (neque enim quidquam eorum, quae apud hostes agerentur, cum fallebat): nam et liberam Minucii temeritatem se suo modo capturum et solertiae Fabii dimidium virium accessisse*, *L.* — γ) pojasnjujoč kak splošen izrek s posameznimi vzgledi = na primer: *quin etiam eandem causam ut quisque egerit, utile erit scire*. *Nam de domo Ciceronis dixit Calidius et pro Milone orationem Brutus scripsit*, *Quint.* *qui deos esse dixerunt, tanta sunt in varietate et dissensione, ut eorum molestum sit dinumerare sententias: nam et de figuris deorum multa*

dicuntur, *Ci.*; — često pri več zaporednih vzgledih: *vico Catone minores natu multi uno tempore oratores floruerunt. Nam et A. Albinus et litteratus et disertus fuit: et tenuit cum hoc locum quendam Serv. Fulvius. Nam Q. Metellus in primis est habitus eloquens*, *Ci.* — *Pesniki nam sem ter tja zapostavljajo: olim nam quaerere amabam, H. poscunt pugiles: his nam plebecula gaudet*, *H.* — *B*) v utemeljevanje = zakaj, kajti: *celebratote illos dies cum coniugibus ac liberis vestris: nam multi saepe honores diis immortalibus iusti habiti sunt, sed profecto iustiores nunquam*, *Ci.* *rerum bonarum tria sunt genera; nam aut in animis aut in corporibus aut extra esse possunt*, *Ci.*; — pogosto, da se pristavi misel, s kojo hoče govornik opravičiti način svojega razpravljanja in izpričati njega pravost: *Phoenices Hipponem, Hadrumetum Leptim aliasque urbes in ora maritima condidere, haecque brevi auctae, pars originibus suis praesidio, aliae decori fuere. Nam de Carthagine tacere melius puto, quam parum dicere*, *S.*; — zlasti ako je opravičevanje pridejano v obliki vprašanja: *numquam illum ne minima quidem re offendi ... una domus erat, idem victus isque communis; nam quid ego de studiis dicam? Ci.* — Pri manj trdni zvezi stavkov bolj zagotavljajoč in potrjujoč = da, vsaj, saj, seveda, bašti, kajpada *z*) ako se pristavi misel, ki naj podkrepi kako trditev: *at prooemium aliquando ac narrationem dicet malus homo et argumenta, sic ut nihil sit in his requirendum. Nam et latro pugnabit acriter, virtus tamen erit fortitudo*, *Quint.* seveda se bo trdovratno boril tudi razbojnik. — *Z nam* vpeljanemu stavku pridejani *ne-quidem* naznačuje, da preseza vsebina tega stavka vsebino misli, ki naj se utemelji, in da se dajo v tej omenjene činjenice izvajati iz činjenic, navedenih v utemeljujočem stavku: *in corpora ipsorum, in liberos, in coniuges infandae contumeliae editae. Nam avaritia ne sacrorum quidem spoliatione abstinet*, *L.* saj se njih lakomnost ni vzdržala niti ... — β) često v odgovorih, ako se nadalje razvija misel, izražena v vprašanju; stavok, vpeljan z *nam*, potrjuje odgovor, naznačen v vprašanju: *nos hunc Heracleensem de nostra civitate eiecimus? Nam si quis maiorem gloriae fructum putat ex Graecis versibus percipi quam ex Latinis, vehementer errat*, *Ci.* vsaj močno se moti tisti, ki meni ... ; — često še v zvezi s kako zatrjujočo členico: *hercle, meherc(u)le, edepol in dr. = da-gotovo, zares, vsekako: nam mehercule ita agemus*, *Ci.* — γ) upotujoč nasprotje: *cas litteras diligentissime curavit perferendas. Nam quas Lemni pueris scribis datas, non acciperam*, *Ci.*; v takem slučaju zadobi *nam* skoper adverzativen ali koncesiven pomen (zlasti kedar je postranska misel za-

molčana ali posrednja izpuščena) = pak, nasproti (pa) vendar: *neque ego nunc de vulgari aut mediocri, quae tamen ipsa et delectat et prodest, sed de vera et perfecta loquor (amicitia). Nam et secundas res splendidiore facit amicitia et aduersas leuiores, Ci.*; ta (eliptična) raba konj. *nam* se kaže zlasti v tako zvani podobni pretericije ali okupacije (ako govornik kako stvar tako rekoč le mimogrede omeni in jo, veleč, da noče o njej govoriti, vendar le v misel vzame): *nam quid ego de actione ipsa plura dicam? Ci. nam de statua quis queritur, una praesertim. . . Ci.* (pred takimi stavki je izpuščena misel: jaz le o tem govorim, to je glavno). — δ) pri zazivu, ki naj se podkrepi: *Mercuri, nam te docilis magistro movit Amphion lapides canendo, H.* saj je vendar (pesnik se hoče zagotoviti, da se je obrnil s svojo prošnjo do pravega božanstva). — *C*) v z a z n a m sklepa, ki se izvaja iz kake zaznane okolnosti ali zaslišanega izustila = gršk. ἴαζ in slov. brezglasnemu pa; v tem slučaju se rabi *nam* večidel enklitično in se priveša kaki vprašalni besedi, n. pr.: *quisnam, equisnam kido pa? quandonam kedar pa? ubinam kje pa? quisnam hoc dixit? Ci. percontatus, utrumnam. . . stare posset, L.*; — pri pesnikih tudi razstavljeno: *quis est nam ludus in undis? V. quid cerussa opus nam? Plaut.*; — včas (pesn.) celo pred vprašalno besedo, zlasti ako naj vprašanje izraza začud ali nevoljo: *nam quem (= quemnam) ego adspicio? Plaut. ej,* koga vendar vidim? *nam quid (= quidnam) ago? V.* kaj pa vendar delam? *nam quis (= quisnam) te iussit? V. nam quid (= quidnam) ita? Ter. ej,* kako to? — redkeje se pridružuje *nam* drugim vprašalnicam, n. pr. *nam cur* (pri komik.), *nam num* (*Ci.* in komik.), prav redko pa se rabi brez vprašalnice: *scis nam, tibi quae praecepi? Plaut. nāma, atis, n.* (izpos. ἄμαξ) tekočina, mokrina: na napisih.

Namarinī, ōrum, m. Namarinici, narod v današnji Galiciji: *Plin.*

Namnetēs ali **Nannetēs, um, m.** Namnetje (-teī), Nanetje (-teī), narod v keltovski Galiji ob Ligerovem (Loire) izlivu z glavnim mestom Kondivinkom (*Condivincum*) v krajini današnj. *Nantes-a*, koje ime še spominja onega naroda: *C., Plin.*; — sing. *Namnīs* Namnet(ee): *Or. inser.* — (napačno *Nannetes* po grški pisavi Ναννητες, naslanjajoći se na narodno etimolog.; prim. γυμνητες).

namque, po nekad tudi *nanque, conī*. (s *que* ojačen *nam* = gršk. καὶ ἴαζ) stoji, da se zapre zev, pri *C.* vselej, pri *Ci.* in *N.* večidel le pred vokali in *h*, pri drugih pisateljih (zgodopiscih) pa tudi pred konzonanti: *namque omnium rerum, C. namque*

illud quare, Scaevola, negasti? Ci. namque hoc praestat amicitia, Ci. namque imperator fuit summus, N., vendar tudi: *namque coepere nobilitas, S. namque tum Thraeces, N. namque nostri, Hirt. namque Fabium, namque Flavius, T.* — Redno začjenja stavke, pesniki in zgodopisci pa *namque* tudi zapostavljajo prvi, drugi ali še poznejši besedi v stavku (često stoji koncem šestomera): *fuga namque ad Alliam, L. filium namque intra paucos dies amisit, L. non hoc mihi namque negares, V. cum duce namque meo, O. infans namque pudor prohibebat, H. is namque clamitaverat, T.* — Rabi se *namque* skoro popolnoma tako in v istih pomenih kakor *nam*, le da je v obće bolj utemeljevalne moći in da izreka misel z večo odlučnostjo in većim prepričanjem ter jo sklepa tesneje s predhodnimi, torej = namreč, zakaj, (za)res, zakaj za istino, a tudi = da (zatrjevaln.), vsaj, saj, seveda, kajpada in dr.; prim. *nam*.

nāna, ae, f. (*nānus*) pritlikovka: *Lamp.*

Nana, ae, f. Nana, nimfa, hči Sangariveja in mati Atijeja (*Atys*): *Arn.*

nancio, ire (osnovno slovo glagolu *nancisci*; prim. ἤνεγκον, ἐνένογξ (za)dobim-, dosežem (po naključju, slučajno, = gršk. λάζω, λαχάνω): *si nanciam populi desiderium, Gracchus ap. Prisc.* — Starinski fut. II. pass. *nanxitōr*: XII. tab. ap. Fest.

nanciscor, sci, nactus (po najboljših rukopisih, manj dobro: *nactus sum* (*incōh.* glag. *nancire*, gl. to slovo) α) dobiti (zlasti slučajno, ob priliki, brez truda in namena): *unde anulum istum nactus? Ter. praedam, frumentum, idoneam (turbidam) tempestatem, C.* ugodno (hudo) vreme, *centum idoneum, spatium* časa dobiti *C. febrim, N., Suet. morbum, N.* oboleti (zboleti), *mortem, N.* umreti, *spem morae nacti, C.* obudila se jim je nada, da se bo (*Ci.*) okašal, *maiorem spem impetrandi, Ci.* obudi se mi trdnja nada, da dosežem. — β) doseći, steći si, dospeti kam, priti do: *vitis claviculis suis quidquid est nacta, complectitur, Ci. nomen poetae, H.* steći -, pridobiti si, *fidem, O.* steći si vero, dogoditi -, izpolniti se, *silentia ruris* (*sc. currendo*), *O* do tihega polja dospeti, priti. — γ) slučajno najti, zateći kaj, naleteti kaj ali na kaj, nameriti se na kaj: *naviculam nactus eā profugit, C. nactus sum, qui Xenophontis similem esse se cuperet, Ci. locum nanci egregie munitum, C.*; — *partep. nactus* 3 slučajno pri sebi imajuć: *obsides, C.*; — z dvojnimi ak.: *aliqu. otiosum, Ci. castra Gallorum intuta, L. naturam maleficam (malignam) n. in corpore fingendo, N.* narava se mu je izkazala zlovoljno, mu ni bila prijazna. — Pripom. 1. *inf. praes. nanciscier, Plaut.* — 2. *partep. perf. nactus* s pasivnim pomenom: *Aur., Hyg., Ap.*

nanque = *namque*.

Nantuatēs, ium, m. Nantuvatje, keltojski planinci (v Narbonski Galiji) od zgorjnjem Renu do Genevskega jezera (Vališki kanton): *C., Plin.*

nānus, i, m. (izpos. *vānuos, vāvos*, v čisti lat. *pumilio*) α) pritlikovec: *nox in consuetudine vulgi frequens Graeca origine: vānuos Graeci vocant brevis atque humili corpore homines, paulum supra terram exstantes, Gel. nani et nanae, Lamp. — β) metaf. 1. pritlikova žival, n. pr. konjiček (kakor *vānuos*, prim. *mannus*): *nanus de mulis aut equulis humilioribus vulgo dicitur, Gel. — 2. nizka, plitva posoda za vodo: Var., Fest.**

nāophylax, gl. nauphylax.

Napaei, ōrum, m. Napejci, scitsko pleme: *Plin.*

Napata, ae, f. Napata, mesto etiopsko: *Plin.*

Napē, ēs, f. (ptuj. *vāpi*, gozdna dolina) Napa, ime: 1. neke sužnice, 2. lovskega psa pri *O.* — Odt. *adi. napaeus* 3 (*vāpiōs*) gozdne doline (genet.): *Napaeae nymphae, Col.* nimfe gozdnih dolin, gorskih dolov, v katerih so se pasle črede; — *subst. Napaeae, ōrum, f.* nimfe (vile) podolkinje: *V., Stat.*

naphtha, ae, f. (drugotna oblika: *naphthās, ae, m.*; ptuj. *ἡ νάφθα*) nafta, čisto zemeljsko olje: *Plin., Am., Vulg.*

nāpina, ae, f. (*sc. terra; nāpus*) mrkvišče: *Col.*

Napitae, ōrum, m. Napitje, narod ob Meotskem jezeru v Aziji: *Plin.*

nāpo-caulis, is, f. koleraba: *Isid.*

Napocēnsis, e napoški (= iz Napoke, mesta v Daciji): *colonia, Dig.*

napurae, ōrum, f. poresla: *Fest.*

nāpus, i, m. mrkev: *Plin., Col., Cels.*

nāpy, yos, n. (ptuj. *vāpy*, stara atiška oblika za *νάπι*) gorčica: *Plin.*

I. **Nār, Nāris, m.** Nar, zd. *Nera*, žveplen, deroč prtok Tiberin iz Fiscelske (*Fiscellus*) gore v Umbriji pri Spoletu; (*nar* po *Sere* v sabinščini = žveplo): *sulfureā Nar albus aquā, V. praeceps, O. — Odt. Nārtēs, ium, m.* Nartje, Ponaroveci: *Interamnates, cognomine Nartes, Plin.*

II. **Nar, Nartis, m.** Nart, reka ilirska: *Mel.*

Nārbō, ōnis, m. (po analog. osebn. imen na *ō, ōnis*; toda tudi *f.* pri *Mart.*; poznejša drugotna oblika: *Nārbōna, ae, f.*, gršk. *ἡ Ναρβόν*, zd. *Narbonne*, iz gršk. ak. *Nārbōna*) Narbon, mesto ob Lionskem zalivu v Galiji, po njem Narbonski imenovani, rimska naselbina, na kar kaže tudi priimek *Martius: C., Cl., S., Mel. — Odt. adi. 1. Nārbōnēnsis, e* narbonski (Narb.): *colonia, Cl. civitas, Cap. provincia, Plin. 2. Nārbōnicus* 3 narbonski: *vitis, Plin.*

narcē, ēs, f. (ptuj. *vāpκη*, v čisti lat. *torpor*) otrpnelost, premrlost, omotica: *Plin.*

narcissitis, idis, f. (ptuj. *vāpκισσίτις*) narcisit (narcisovec), nam neznan, narcisu podoben drag kamen: *Plin.*

narcissus, i, m. (po *Diom.* tudi *f.*? ptuj. *vāpκισσος*, od «narkotskega» = omamljivega duha) narcis (klačénica), cvetlično ime, ki obseza več vrst, n. pr. *purpureus n. V.* beli, rdeče obrobjeni n. (*narcissus poeticus, Lin.*), *sera comans. V., Plin.* pozni n. (*n. serotinus, Lin.*). — Kot *nom. propr. Narcissus, i, m.* Narcis, 1. bajen krassen mladenič, rečnega boga Cefiza in morske nimfe Liriope sin, ki se je zaljubil v samega sebe, zagledavši svojo podobo v studencu Narcisu (pri Tespijah v Beotiji) ter mlahavel koprneč po sebi; njegovo truplo je bilo izpremenjeno v cvetko narcis: *O. — 2. cesarja Klavdija bogati in mogočni osvojenec in miljenec, ki je upropastil Mesalino, sam pa storil silno smrt, kojoj mu je nasnovala Agripina: T. — Odt. adi. narcissinus* 3 (ptuj. *vāpκισσίνος*) iz narcisa narejen, narcisov: *unguentum, oleum, Plin.*

nardi-fer, fera, ferum, (nardus) nardosen: *Grat.*

nardostachyon (nardostatium), i, n. (ptuj. *vāpδόςταχυς*) nardni klas, klasu podobni nardni cvet: *Apic., Th. Prisc.*

nardus, i, f. in **nardum, i, n.** (oriental. ptuj., *vāpδος*) narda, ime, s kojim so se znamenovale razne blagodišeče rastline, n. pr.: galska ali keltovska n. (*valeriana celtica, Lin.*), kretska (*valeriana italica, Lam.*), arabska (najbrž *andropogon schoenanthus, Lin.*), italška (*lavendula spica, Lin.* = sivka, lavendel), zlasti pa indijska n. (*nardus indica* ali *spica nardi: Plin., zd. valeriana Jatamansi*), iz katere cvetja se je delalo dragoceno nardno olje (prim. *unguentum nardi spicati. Vulg. Marc. 14, 3: folium nardi, Plin.* (najbolša primes nardnemu mazilu); — meton. nardna voda, nardno olje, nardna dišava: *Assyriaque nardo potamus uncti, H., senem nardo perunctum, quale . . ., H., Syrio maledictus tempora nardo, Tib. nardum sibi infundere, Auct. b. Hisp., caldarias (gorke kopeli) de nardo exhibere, Lamp. — Odt. adi. nardinus* 3 (*vāpδίνος*) α) iz nard narejen, narden: *oleum, unguentum, Plin.; — subst. nardinum, i, n. 1. (sc. vinum)* z nardno dišavo naduto vino, nardno vino: *nardini amphora, Plaut. — 2. (sc. oleum)* nardno olje: *Plin. Val. — β) nardast: pirus, Plin.* (po nardi dišeča).

Nareae, ōrum, m. Narejci, narod v Indiji ob Gangi: *Plin.*

Naresii, ōrum, m. Narezijanci, narod v Dalmaciji: *Plin.*

Naresii, *örum*, m. Narezijani, narod v Dalmaciji: *Plin.*

Nariandos, *v*, f. (Ναρίζανδος) Nariand, mesto karijsko: *Plin.*

nārica, *ae*, f. gl. *nārīta*.

nārīnosus 3 (*nāris*); dvomno slovo, mesto kojega hero nekateri: *cariosis* ali *caricosis* ali *curiosis*): širokonos: *Laet.*

nārī-pūtēns, *entis* (*nāris* in *putēre*) iz nosa smrdeč: *Anth. Lat.*

nāris, *is*, f. plur. *nārēs*, *ium* (prim. *nasus* in strsl. *nos*^h, *nozdr*^h) α) nozdrva, nosnica: *suo ab altera nare infuso*, *Plin. patulis captavit naribus auras*, *V. lucem naribus efflant equi*, *V.*; — sinekd. = nos 1. v sing. (pesnj.): *in cava nullus stet tibi nare pilus*, *O. acta retro naribus medicoque inflata palato*, *O. de nare loqui*, *Pers.* hohnjati, nosljati; — 2. v plur. (ako se posebno nosnici mislita dejavni, kakor n. pr. pri vohanju, vihanju nosu): *inflatae narium caecernae*, *Caes.* = nosnici, *fasciculum ad naves admove*, *Ci. spiritum naribus ducere*, *Var. auram bonam floris naribus ducere*, *Min. naves corrugare*, *Quint.* nos vihati, — pomrdniti, *ne mappa naves corruget*, *H.* da obrisača ne učini, da pomrdneš nos = da se ti obris. ne ognusi, *omnis copia narium*, *H.* obilica vsega, kar prija nosu, blagodišeče cvetlice, *naribus utilis Aegle*, *O.* s čutnim nosom, ostrim vohom; β) meton. (prim.: »tenek nos imeti»): nos kot telesni ud, s katerim se izraža bistromiselna sodba, poroga, gnev (*naribus derisus*, *contemptus*, *fastidium significari solet*, *Quint.*): *acidae naves*, *H.* tenek nos, *emunctae naris*, *H.* emunctae naris *senex*, *Ph.* (useknjenega, čednega, torej tenkočutnega nosu =) natančen in bister opazovavec, bistra ali prebrisana glava, prebrisanec, nasprot.: *iucenis obesae naris*, *H.* (debelega, torej ne kaj tenkega nosu, brez ostrega voha =) brez bistrumnja, *naribus uti*, *H.* rogati se komu, podajati ga, *diram tuam animam in naribus primoribus vix pertuli*, *Afr.* (o jezi). — γ) metaf.: odprtina, ustje kakega prekopa, jarka: *canalis habens naves*, *Vitr. naves fossae*, *Vop.*

Naristī, *örum*, m. (Ναριστάι, *Dio Cas.*) Naristje, pri *T.* napačna inačica za *Varistī* ali *Varistae* (Οὐαριστάι, *Ptol.*), malo, toda hrabro svebsko plemo zapadno od Smrečin: *T. (Germ.)*.

nārīta (*nārīca*) *ae*, f. (ptuj. *veřitęs*) narīta, neka vrsta morskih polžev s pokrovko: *Plaut. ap. Fest.*

nārītās, *ātis*, f. (*nārus*, prim. *gnārītās*, *gnārus*) izprevidnost, razumnost: *nam ideo naves a naritate dictae sunt*., *Don.*

Narmaleham, (oriental. ptuj.) Narmalaham, panoga, ki teče iz Evfrata v Tigris: *Plin.*

Nārnīa, *ae*, f. Narnija (zd. *Narni*), mesto umbrijsko ob Naru: *L., T.* — Odt. adi. **Nār-**

niēnsis, *e*, narnijski: *equites*, *L. ayer*, *Plin.* — subst. 1. **Narniēse**, *is*, n. selsko posestvo pri Narniji: *in Narniensi*: *Plin.* — 2. **Narniēnsēs**, *ium*, m. Narnijani: *Plin.*

Narō ali **Narōn**, *ōnis*, m. Naron (zd. *Narenta* ali *Nārōna*) reka v Dalmaciji: *Plin.*

Narōna, *ae* f. Naron, reka v Dalmaciji: *Ci., Plin., Mel.*

nārābilis, *e* (*narrāre*) pripoveden (= kar se da pripovedovati): *O.*

Narrāga, *ae*, m. Naraga, reka babilonska: *Plin.*

nārātiō, *ōnis*, f. (*narrāre*) pripoved (ovanje), (pri)povest, in sicer pripovedovanje samo, pa tudi prigodba, ki se pripoveduje, α) (v občē): *narratione posteris tradam brevi*, *Ph. narrationis alte repetita series*, *T. narrationis mi incipit initium*, *Ter.* zdaj mi bo govoril velik govor, *rem narrare ūta*, *ut verisimilis nar. sūt*, *Ci.* — β) govorn. *term. techn.* za oni del govora, v katerem se razklada stvarni položaj: *lentus est in principis* (v pristopih, *exordia*), *longus* (obširen) *in narrationibus*, *T.* v razkladkih (stvarn. položaja).

nārātiuncula, *ae*, f. (*dēmin.* iz *narratio*) pripovedka, anekdotica, smešnica: *Quint., Plin.*

nārātiivus 3 (*narrāre*) za pripovedovanje pripraven, pripoveden: *principium (Aeneidos)*, *Serv.* — Odt. adv. **nārātiiv** pripovedujoč, pripovedno: *Don.*

nārātor, *ōris*, m. (*narrāre*) pripovedovavec, pripovednik: *faceti n.*, *Ci.*, *disertus rerum suarum n.*, *Quint. narratores oratoresque*, *T.*

nārātorius 3 (*narrāre*) za pripovedovanje pripraven, pripovedujoč (-veden): *manifestatio*, *Aug.* prikazovanje.

nārātūs, *ūs*, m. (*subst. verb.* glag. *narrāre*) pripovedovanje, (pri)povest: *reprehendens narratum meum*, *Ap. veniet naratibus hora tempestiva meis*, *O.*

nārō, *ōre*, *āci*, *ātum* (prav za prav gnaro iz *gnarus*, *narus*: *narro*, *cum alterum facio narum*, *Var.*) védoči dati, védeče (vestno) storiti kaj, zato (z objekt. v. ak. in v raznih skladih) α) na znanje (vest) dati, naznaniti (-njati), (iz-)poročiti (-ročati), obvestiti (-veščati), (ustmeno ali pismeno) opis(ov)jati, dopoved(ov)jati, pripovedovati; ovditi, razodeti, razpovedati, razustiti: *quid istaec tabellae narrant?* *Plaut. ego tibi ea narro*, *quae tu melius scis quam ipse*, *qui narro*, *Ci. in narrandis Siciliae rebus*, *N.* pripovedujoč zgodovino sicilske, *narrabimus homini cibos suos*, *Plin. n. alicui Romanos et Caesarem*, *Plin.* komu o Rimlj. in Cezarju pripovedovati, *duos Gordianos*,

Lampr. opis(ov)ati (po življenju in značaju), *ne res per quemquam narraretur, lust.* razpovedati; — prislovč.: *surdo a sello fabellam narrare, H.* prim. gršk.: ὄνοσ τὰς ἔλεγε μῦθον ὁ δὲ τὰ ὄνα ἐζίει = bob v steno metati; — *probe narres, Ter. sane bene narres, Ci. male nar., Ci.* dobre ali vesele (slabe) vesti (novice) prinašaš, rad (nerad) slišim, kar pripoveduješ. — Skladi: 1. z *de* in abl.: *ut mores eius, de quo narres, exprimentur, Ci.* — 2. z acc. c. inf.: *narrat omnibus emisisse se, Ci.* — 3. v pas. z nom. c. inf.: *narratur Graecia collisa duello, H. ea, quae procul ab oculis facta (esse) narrabantur, L. narror, narraris* i. t. d. pripoveduje se o meni, tebi, opisujejo me, te: *rideor ubique, narror, ostendor, Quint. sed operis modus paucis eum narrari iubet* opisati ga s kratkimi besedami, *Vel. Agricola posteritati narratus et traditus, T.*; — poklasič. acc. c. inf.: *Angrivarios immigrasse narratur, T. eoque terrore aves tunc siluisse narratur, Plin.* — 4. z nastopn. relativnim stavkom: *ut ita narrentur, ut gestae res erunt, Ci. Othonem quod speras posse vinci, sane bene narres, Ci.* prav prijetno (ljubo) mi je slišati, da . . . — 5. z zavisnim vprašanjem: *narrat Naevio, quo in loco viderit Quintium, Ci.*; — *subst. narrata, ōrum, n.* pripovedano: *praeter narrata, H.* — β) 1. omeniti, imenovati, reči, praviti, povedati, govoriti: *navita de ventis, de tauris narrat arator, Prop. quid narras? Ter. kaj veliš? Catulum et illa tempora n., Ci. filium narres mihi? Ter.* ali mi govoriš o mojem sinu? *quam mihi religionem narras? kaj govoriš o verstvu? libertate Decembri utere, narra! H. govori! narra mihi, Ci.* povej mi vendar! — kot zatrjevalna oblika: *narro tibi, haec loca venusta sunt, Ci.* to ti moram reči, *narro tibi, Quintus cras, Ci.* zagotavljam (uverjavam) te, ali: misli si! — 2. posvetiti (—svečevati): *librum alicui, Plin.*

Nars, Nartis, m. gl. H. Nar.

narthécia. (tudi: *narthécya*) *ae, f. acc. an* (ptuj. *ναρθήκια, ναρθήκια*) koromač (nizka vrsta ferule, *ferula nodiflora, Lin.*): *Plin.*

narthécium, ō, n. (ptuj. *ναρθήκιον, demin.* iz *ναρθήκῃ*) koromačnica, ki je visokostebelna kobulnica, katere kolenčasto, svržasto steblo se je rabilo kot palica ali Bakhov (bakhantski) trs (*thyrus*). V izvotljenih njenih kosih so hranili zdravniki svoja mazila; zato je *narthécium* tudi = mazilnica, lepotičnica: *Mart.*; (v priliki): *iam doloris medicamenta illa tanquam de narthecio proment, Ci.*

Narthécussa, ae, f. (*Ναρθήκουσσα*), Nartekusa, otok pri Rodu: *Plin.*

narthēx, thēcis, m. acc. — theca (ptuj. *ναρθήξ*, gl. *narthécium*) koromačnica (*ferula communis, Lin.*): *Plin.*

nārus, gl. gnārus.

Nārycum, i (po drugih: *Narycion, ō, prim. Ναρυκιον*) *n.*: *Plin.* in **Nāryx, ycis, f.** (*Νάρυξ*) Narič, mesto ozolskih Lokranov ob Evbejskem prelivu, ki so ustanovili v italiskem Brutiju naselbino, mesto «Loeri». — Odt. **Nārycius 3** (*Ναρυκιος*) nariški = lokranski: *Loeri, N., V.* nariški Lokrani (na Grškem), *heros, N., O.* Ajak Oilejevič (rojen v Nariku), *Narycia (sc. urbs), O.* = Lokri v Brutiju; zato *pix Narycia, V., Plin., Col.* brutijska smola iz Lokrov.

Nasamōn, ōnis, m. (*Νασαμών*) *Nasamonoc, plur. Nasamōnēs, unum, m. acc. as, (Νασαμώνες)* Nazamoncei, narod na južno-zapadnem obrežju cirenskem do srede Velike Sirte (v današ. Barki): *Plin., Lucan.; sing. (coll.): Lucan.; acc. ona: Sil.* — Odt. *adi.* 1. **Nasamōnius 3** nazamonski, pesn. = afriški: *Sil., Stat., Sid.* — 2. **Nasamōniacus 3** (*Νασαμονιακός*) nazamonski: *O.* pesn. = afriški: *Stat., — subst. 1. Nasamōnias, adis, f. (Νασαμωνιάς)* Nazamonka: *Sil.* — 2. **Nasamōnitis, idis, f. (sc. gemma; Νασαμωνίτις)** nazamonič, nam neznan drag kamen: *Plin.*

nāscencia, ae, f. (nāsci) rojstvo, rojstna ura: *non e nascentia rationes explicatas reliquit, Vitr.*

nāscibilis, e (nāsci) kar more nastati ali se roditi: *Tert.*

Nāsciō, ōnis, f. Nascijona, porodna boginja, gl. *natio.*

nāscō, ere (drugotna aktiv. oblika za *nāscor*): *Cato.*

nāscor, scī, nātus sum (strlat. *gnāscor, gnātus; partep. fut.,* toda le v poznari lat.: *nasciturus*), *dep. pas., incoh. glag. gnāre* (prim. *prae-gnans*; deblo *gen v gigno, γίγνομαι*), *A*) v prav. pomenu 1. roditi se, naroditi (poroditi) se: *nascenti puero fave, Lucina! V. fuit post aliquanto natus, N.* živel je nekoliko pozneje, *ante Epaminondam natum, N.* pred Epaminondovim rojstvom, *alqum. natum agnosceve, N.* koga pri rojstvu (za sina) pripoznati; sklada se v pomenu rojen biti od, imeti za mater (očeta): *z ex* (najprej o izvoru od matere): *ex qua natus est Themistocles, N. ex Thetide natus, Quint.* (potem od obeh roditeljev): *ex me et hoc natus est, Ter. soror ex eisdem parentibus n., N.* od istih roditeljev = prava, rodna sestra, *bestiae ex se natos dilligent, Ci.* svoje mladiče, (naposled od očeta): *ex improbo patre, Ci. ex me hic non natus est, sed ex fratre, Ter.* on ni moj sin, prim. *ex fratre et sorore nati, N.* strinčiči; *ex me natam relinquo pugnam, N.* kot svojo hčer zapuščam bitev; — *z de:* *de pelice natus, O.*; — s samim abl.: *natus deā, O. natus servā, L. matre Scythissā, N. libertino patre natus, H. rusticis parentibus natus, Maer.* sin kmetiških roditeljev, *nasci*

certo patre, *Ci.* imeti očeta = biti zakonski otrok, *nullo patre natus*, *L.* brez (gotovega) očeta = nezakonski sin, *frater utroque parente natus* (nasprot.: *matre eadem natus*), *L.* *eodem patre natae*, *N.* sestre od istega očeta; — redko in poklasič.: *z a(ab): qui nascentur ab illis*, *V.* *nasci a principibus*, *T.*; — *z dativ. komu? vitulum matri eius natum mirae magnitudinis*, *Aur.* *ei filium nasciturum, qui...*, *Iul.* — *z dativ. za koga? za kaj? non nobis solum nati sumus*, *Ci.* *nasci aerumnis*, *Sen. ph.*; — *z in (c. acc. in abl.): in miseriam nascimur sempiternam*, *Ci.* *rodimo se v vedno bedo, ares in pedes nascuntur*, *Plin.* *se javijo (pri izležbi) najprej z nogami, Graeci nati in litteris*, *Ci.* *vzrasli v znanostih, natus in bello*, *N.* *rojen in vzrasel v vojni; — prislovič.: post homines natos*, *Ci.* *odkar se rode (žive) ljudje, post hominum genus natum*, *Ci.* *odkar je svet ustvarjen, od ustvarjenja sveta; — prilič.: cuius domi haec nascuntur*, *Ci.* *komur raste to na svojem vrtu (zelniku); — s predikatnim določilom kot kdo (kak)? unde illa scivit, niger an albus nasceret?* *Ph.* *civis in civitate nasci*, *Ci.* *mortalis natus*, *Ci.* *kot smrtnik rojen, impares nascimur, pares morimur*, *Sen. ph.* *Macedo natus*, *Cu.* *rojenja (rodom) Macedonec, homo natus*, *Ci.*, *Sen. ph.*, *Lact.* *kot človek rojen, sin človeški (človekov). — 2. izhajati (iz kakega rodu, od koga), biti (iz) rodu, odrodek biti: natus amplissima familia*, *C.* *izhajajoč iz-, iz zelo plemenite rodovine, antiquo genere*, *N.* *nascetur pulchra Troianus origine Caesar*, *V.* *loco nobili ali summo*, *Ci.* *non admodum clare natus*, *Eutr.* *ne baš slavnega rodu, obscure natus*, *Eutr.* *neznanelega rodu (plemena); (s pristavkom rojstvenega kraja) rojen-, doma biti v: Syracusis natum esse*, *Plaut.* *Athenis*, *N.* *in urbe*, *N.* — *B) metaf. o neživih bitjih a) (vz)rasti, nahajati se, dobivati se, bivati: humi nascentia fraga*, *V.* *gramen, quod eo loco natum esset*, *Gel.* *nascitur ibi plumbum*, *C.* *luna nascente*, *H.* (prim. *tricesima*) *o mlaju, novi luni, novolunju. — β) izvirati, postati, nastati, začeti (-čenjati) se, izhajati, prihajati, vzbuditi (-bujati) se, roditi se (v prenos. pomen.)*, *izleci se, (pri)kazati se (z ex, ab, in c. abl.): ex palude nascitur amnis*, *Plin.* *Ganges in montibus nascitur*, *Plin.* *ab eo flumine collis nascebatur*, *C.* *se je vzdigal, unde auster nascitur*, *V.* *se vzdiguje, querelae verae nascuntur pectore ab imo*, *Cat.* *profectio nata a timore defectionis*, *C.* *nulla pestis est, quae non homini ab homine nascatur*, *Ci.* *invenietis id facinus natum a cupiditate*, *Ci.* *iudicia ex improborum iniquitate nata sunt*, *Ci.*; — *absol.: nascere*, *Lutifer!* *V.* *vzidi! natae nebulae*, *O.* *vstavše, vzdignivše se, inde quasi nata subito classis*

erupit, *Flor.* *kakor nakrat iz zemlje vzraslo, nascitur initium belli*, *C.* *nascentia templa*, *Mart.* *na novo se vzdigajoča, nascentis Italiae fauces*, *Flor.* *začenjajoče se It.*, *in sermone nato super cenam*, *Suet.* *ki se je razpredel, razsnoval, ut mihi nascuntur argumentum epistolae*, *Ci.* *da dobom snovi za pismo; ex hoc nascitur, ut...* *Ci.* *iz tega (odtod) izvira, prihaja, sledi, se podaja. — Odt. participia: 1. nāscēntia, ium, n.* *organska (= ustrojna) telesa, zlasti rastline: Vitr.* — *2. nātus (gnātus) 3 a) subst. (gn)atus, i, m.* *sin, človek; (izprva kaže natus na izvor od očeta, filius na izv. od matere): mihi auscultate, nate!* *En.* *nati serva amorem*, *V.* *natum obiectat illis*, *O.* *smrt sinovo, nemo natus in aedibus habitat*, *noben človek, živa duša, živ krst ne biva; — (g)nāta, ae, f.* *hči: maxima natūrum Priami*, *V.* *si quis gnatum pro muta deoet agna*, *H.*; *dat. in abl. plur.: (g)natīs*, *pa tudi: (g)natūbus: Plaut.*; — *nāti, ōrum, m.* *otroci (v klasič. lat. le v protistavni zvezi s parentes in sorodn. pojmi): nati et parentes*, *Ci.* *patres natiqve*, *V.* *rodovina, obitelj, viri natiqve*, *L.* *et nati natorum et qui nascentur ab illis*, *V.*; — *o živalih: mladiči: vaccūrum nati*, *V.* *telčki, sus solo recubans, circum ubera nati*, *V.* *prašički, pomladančji; — nāta, ōrum, n.:* *terrā nata*, *Ci.* *prirodnine, sponte natis ali*, *Arn.* *živiti se s samoraslimi prirodki. — b) adi.* *za kaj rojen, ustvarjen, torej tudi = pripraven, prikladen, primeren, odmejen, namenjen (z ad, in c. acc. ali samim dativ.): ad cursum equus*, *ad arandum bos*, *ad agendum homo natus est*, *Ci.* *vir ad omnia summa natus*, *Ci.* *vir nihil minus quam ad bella natus*, *L.* *Scipio natus ad interitum Carthaginis*, *Ci.* *ad dicendum natus et aptus*, *Ci.* *baš (kakor nalašč) ustvarjen, locus natus ad equestrem pugnam*, *L.* *viri in arma nati*, *L.* *nata in vanos tumultus gens*, *L.* *natis in usum laetitiae scyphis*, *H.* *nationes natae servituti*, *Ci.* *qui se natum huic imperio putavit*, *Ci.* *se imperio natos meminerit*, *N.* *natus abdomini suo*, *Ci.* *živeč le svojemu trebuhu, natus abdomini et voluptatibus*, *Treb.* *natus agendis rebus*, *H.* *otium natum sermonibus serendis*, *Cu.* *ager re ipsa natus tegendis insidiis*, *L.* *(carmen) iucundis animis natum et inventum*, *H.* *v zabavo (razvedrilo), Crispinus iucundus et delectationi natus*, *Ci.* *prijeten in kratkočasen (zabaven); — z adversus c. acc.:* *Hannibal natus adversus Romanos hostis*, *L.*; — *pesn. z inf.: boves nati tolerare labores*, *O.* *fruges consumere nati*, *H.*; — *z raznimi adv.:* (kako) *pristvarjen: ita natus locus*, *L.* *ager male natus*, *Var.* *bodikakšen, inculti versus et male nati*, *H.* *in spalčeni, homo improbius natus*, *Suet.* = *cui magna est natura* (v stidožalnem zmislu), *e re nata*, *Ter.*

ali *pro re nata*, *Ci.* kakor stvar nanese (reči naneso), po okolščinah; — s časovnim določilom v ak. ali gen. (da se naznani starost): imajoč, star: *annos prope nonaginta natus, Ci. plus triginta natus annis ego sum, Plaut. decem annorum natus, Var.*; včas je v natanénejše določilo pristavljen *maior, minor*, starejši, mlajši ko (nego) z *abl. comp.* ali ak. navadno brez *quam*: *annos natus maior quadraginta, Ci. liberi maiores iam XV annos nati, L. cum liberis maioribus quam XV annos natis, L.*

Nascus, *i, f.* (*Nάσκος*) Nask, mesto v srečni Arabiji: *Plin.*

nāsica, *ae, m.* (iz *nāsus*, prim. *lorica* iz *lorum*) *κλινονος* (= človek s kljunastim, silastim nosom): *potest fieri, ut displosas gestitet naves, quem vos figuratis nasicam, Arn.* — Kot *nom. propr.* priimek postranskemu rodu Scipijonskemu, izmed katerega so se najbolj poslavlili: 1. *P. Cornelius Scipio Nasica*, P. Kornelij Scipijon Nazika, ki je slul za najpravednejšega moža ter zbog tega dobil l. 204. pr. Kr. od senata nalog, da pripelji podobo «velike matere» (*magna mater deorum*) v Rim; l. 193. se je bojeval na Španskem in bil l. 191. konzul: *L., Ci., Val. Max.* — 2. *P. C. S. N. Corculum*, P. K. S. N. Korkul (= Razumnik), zet Scipijona Afriškega starejšega, se je bojeval pod Emil Pavlom v Macedoniji, podvrget kot konzul l. 155. pr. Kr. Dalmatince in vpeljal v Rimu prve vodne ure: *Ci., Aur.* — 3. *P. C. S. N. Serapio(n)*, P. K. S. N. Serapijon, l. 149. pr. Kr. poslanec v Kartagini, konzul l. 138., nasprotnik G. Grakha, umrl l. 133. v Aziji: *Ci., Val. Max.* — 4. nekega neznanega Naziko omenja *H.*

Nāsidiēnus, *i, m.* Nazidijen, l. ime bogatega in neizobraženega človeka, ki se je popel v Horacijevi dóbi na ugledno mesto v Rimu: *H.* (kjer se bere ime četverozložno = Nasidjenus). — 2.) nekega drugega N. omenja: *Mart.*

Nāsidius 3, ime rim. rodbine, izmed katere je najbolj znan: *L. Nasidius*, L. Nazidij, rim. vitez, privrženec Pompejev v državljanski vojni in poveljnik njegovemu brodogvu: *Ci., C.* — Odt. *adi. Nāsidiānus* 3 Nazidijev, Nazidijski: *naves, C.*

nāsiterna, **nāsiternātus**, *gl. nasiterna.*

Nāsium, *i, n.* (*Nάσιον*) Nazij, mesto v belgijski Galiji, zd. *Nas* ali *Nais* ob Ornez-u: *Itin. Ant.*

Nāsō, *ōnis, m.* (*nāsus*) Nazon (= nosati, Nosan), priimek rim., n. pr. Ovidijeveč, *gl. Ovidius.*

Nāsos, *i, f.* (*νάσος* = *νήσος*, otok) Naz, mestni del sirakuški: *L.*

Naspercēnites, *ae, m.* (*Νασπερκηνίτης, ὁ, sc. οἴνος*) naspercenit, vinska vrsta iz Ponta: *Plin.*

nassa (*naxa*), *ae, f.* vrša (= pletenica z ozkim vratom, da ribe ne morejo uiti iz nje): *Plin., Sil.*; — prilič.: mreža, zanka: *nunquam hercle ex ista nassa ego hodie escam (vade) petam, Plaut. ex hac nassa exire constitui, Ci.* izmotati se iz te zanke, izzankati se.

nassiterna (*nāsiterna*, izobraženo kakor *lanterna*), *ae, f.* polijalo, polijalnica (s tremi cevmi ali trojnim grlom): *Cato, Plaut., Var., Fest.* — Odt. *adi. nassiternātus* (*nāsiternātus*) 3 polijalo imajoč, s polijalom; *Calp. ap. Fulg.*

Nassicus 3 Naziški, priimek mesta kalagurskega (*Calagurris*) na Španskem: *Calagurritani, qui Nassicci cognominantur: Plin.*

nās-turcium (*nāsturtium*, po *Var.* iz *nāsus* in *torquere*: *quod nasum torqueat*, torej po učinku grenkote) *i, n.* neka vrsta kreše (*ζάφρανον*), po Spengelu: širokolistna kreša (*Lepidium latifolium, Lin.*): *Var., Ci., Arn., Petr., Plin., Cels.*; pesn. v plur.: *trahunt acri voltus nasturcia morsu, V.*

Nasua, *ae, m.* Nazua, svebski glavar: *C.*

nāsūm, *i, n.* (starejša oblika za: *nāsus, i, m.*): *Luc., Vitruv., nasum aduncum, sagax, Plaut.*

nāsus, *i, m.* (sorodn. z *naves*, strsl. *nos*) *α*) nos (kot telesni ud): *nasus ita locatus est, ut quasi murus oculis interiectus esse videatur, Ci. n. aduncus, Ter., Suet. naso auribusque decisis, L. naso clauare, Plaut.* smrčati. — *β*) nos (kot vohalo) in meton. 1. (kot sedež razsodnosti): *tenek nos, fin raso d(ek): nasus illis nullus erat, H.* — 2. kot sedež porogljivosti: *tacito ridere naso, Mart.* s tiho porogo, *alqum. (alqud.) suspendere naso (aduncus), H.* nos vihati o čem, rogati se komu (čemu); zato = porogljiv vtip, zabavljalica, satira: *Lucilius primus condidit stili nasum, Plin. non cuique datum est habere nasum, Mart.* — *γ*) metaf.: nos, grlo, dulec (pri posodah): *Mart., calix nasorum quatuor, Luc.*

nāsūtus 3 (*nāsus*) *α*) nosat: *depugis, nasuta, pede longo est, H. manus, Cas. rilec* (slonov). — *β*) prilič.: *tenek nos imajoč, dovtipen, porogljiv, sničav: tu qui, nasute, scripta destringis mea, Ph. nil nasutius hac maligniusque est, Mart. n. nimum capis videri, Sen. ph. homo nasutissimus, Sen. ph.* — Odt. *adv.*: *nāsūtē* porogljivo, podsmehljivo, sničavo: *maluit illi nasute negare quam contumaciter, Sen. ph. philanthropon herbam Graeci appellant nasute, Plin.*

natābills, *e* (*natāre*) kar more (zna) plavati: *Boët in Ci. top., Cor.*

Natabudēs, *um, m.* Natabudi, narod v Numidiji: *Plin.*

natābulum, *i, n.* (*natāre*) plavaljšče: *Ap., natabula fluminis, Iul. Val.*

natābundus 3 (*natāre*) plavajoč: *Iul. Val.*

Natal, Natal, ime jedni izmed Laberijevih komedij: *Gel*.

natalicius 3 (*natalis*) rojst(ve)ne ure-, rojst(ve)nega dne setičoč, rojst(v)en, roden, rojst(ve)nega dne: *n. sidera*, *Ci.* stanje zvezd o rojstvu, zvezde rojenice, *praedieta*, *Ci.* prorokovanje sreče iz stanja zvezd o koga rojstvu, horoskop, *dies*, *Mart. dapes*, *Iuv.* godovanje na rojstveni dan, *mumus*, *Val. Max.* vezilo na rojstveni dan; — *subst.* 1. **natalicia**, *ae, f.* (*sc. cena*) godovanje na rojst. dan: *dat natalicium in hortis*, *Ci.* — 2. **natalicium**, *it, n.* vezilo na rojstveni dan: *Cens.*

natalis, *e* (*natus*, *us*) 1. *adi. a*) rojst(v)en, roden: *dies*, *Ci.* ali (*pesn.*) *Iuv.* O rojstveni dan, *diem nat. suum agere*, *Ci.* ali *alicuius diem nat. celebrare*, *T.* praznovati, *tempus*, *O. hora*, *H. humus, locus, solum*, *O.* rojstveni kraj, domovina, *natalis Delos Apollinis*, *H.* rodni (otok) Del, *nat. origo*, *O. astrum*, *H.* zvezda rojenica, *nat. Iuno*, *H.* porodna zaščitnica; — *metaf.*: *nat. dies reditus mei*, *Ci.* obletnica, *nat. dies huius urbis*, *Ci.* obletnica (rešitve od Katilinove zarote), *nat. dies coloniae*, *Ci.* ustanovna obletnica naselbine. — β) prirojen, vrojen: *morbus*, *Man. decus*, *Val. Pl. sterilitas*, *Col.* — II. *subst.*

natalis, *is*, *m.* 1. v *sing. a*) (*sc. dies*) rojstveni (rodni) dan: *natalem alicuius celebrare*, *Ci.*, *Plin.*, *Suet.*; *pesn.*: *sex mihi natales* (= 6 let) *ierant*, *O.* *bis senis natalibus actis*, *O.* po življenja 12 letih, *natalis Romae*, *O.* (praznik) *Palilia*. ki se je vsako leto obhajal v spomin ustanovitve rim. mesta), *nat. Minervae*, *O.* (dan, katerega se ji je posvetilo prvo svetišče), *natali urbis DCXXXIII.* *Plin.* na 633. ustanovni dan = 1. 633. po ustanovitvi (rim. mesta). — β) rojst(ve)ni bog, rojst. duh zaščitnik: *O.*, *Tib.* — γ) rojstvo, porod(ba): *dies natalis sui*, *Icti.*, *Ecc.* rojstveni dan, *nat. praeposterus*, *Plin.* napačna porodba; *pesn.*: *eripere alicui natalem* ne dati komu, da se rodi, utegniti mu vir življenja: *erepto natale*, *Lucan.*; *nat. tantarum arborum*, *Plin.* kal. — 2. v *plur. natalēs*, *ium, m. a*) rojstvo: *natalium periti*, *Sen. ph.* prorokovavci sreče iz stanja zvezd o koga rojstvu; *metaf.*: začetek, postanek: *adamantis*, *Plin.* — β) rojenje, rod, rodba, pleme, stan: *mulier natalibus clara*, *O.* *natalium splendor*, *Plin.* *Caec. natalium dedecus*, *T.* *homo claris natalibus*, *T.* *natalibus splendidis orta*, *T.* *natalibus suis restitui* (*reddi*), *Icti.* komu se povrne rodne pravice, ou se postavi zopet v rod. prav. — B) **nātāle**, *is, n.* rodni (rojstveni) kraj: *Plin.*

Nātālis, *is, m.* Natalij, primek rim., n. pr. *Antonius. Nat.*, *T.*

nātālicius 3 (*natāre*) kar more (zna) plavati: *Glos.*

natātilis, *e* (*natāre*) kar more (zna) plavati: *natatiles et volatiles animae*, *Tert.*; — *subst.* v *plur. natātilēs*, *Ap.*, *Prud.* živali plavarice, *natatiles et volatiles*, *Aug.* plavajoča in letajoča bitja.

natātio, *ōnis, f.* (*natāre*) plavanje, v *plur.*: *plav(al)ne vaje*: *Ci.* — *meton.*: *plavalisēe*: *Cels.*, *Treb.*

natātor, *ōris, m.* (*natāre*) plavar, *plava* (*va*)vec: *Ci.*, *O.*, *Var.*

natātōrius 3 (*natāre*) plavarski, *plaven*, za plavanje pripraven: *cortex*, *Isid.* — *subst. natātōria*, *ae, f.* (*sc. piscina*) plavnivodnjak, *plavalisēe*: *Sid.*, *Vulg.*; — drugotna oblika: *natātōria, ium, n.* (*sc. loca*): *Vulg.*

natātūra, *ae, f.* (*natāre*), *plavalisēe*, *kopalisēe*: *Glos.*

natātus, *ūs, m.* (*natāre*) *plavanje*: *Stat.*, *Cl.*, *Aus.*, *Fulg.*, *Iul. Val.*, *nat. piscium*, *Aug.*, *nat. marinus*, *Ap.* v morju.

Nathabur, *Natabur*, reka afriška: *Plin.* **nātīcidium** (*gnāticid.*), *it, n* (*natus*, *caedere*) *detomor*, *sinomor*: *Glos.*

natinātio, *ōnis, f.* (*natināri*) *poslenost*, *radodelnost*: *Fest.*

natinātor, *ōris, m.* (*natināri*) *pri upor*n *poslen*, *upornik*: *Fest.*

natinōr, *arī* *poslen biti*, *rad delati*: *Cato ap. Fest.*

nātio, *ōnis, f.* (*nāsci*) *a*) *abstr.*: *rojenje*, *rojstvo*, *rod*: *natione Medus*, *N. natione Numida*, *T.* *rojenja* (rod) *Medec*, *Numidec*; — *pooseb.*: *Nātio*, *f.* *Nacijona*, *porodna boginja*: *Ci.* — β) *meton. coner.*: (po rojstvu, torej skupnem izvoru, jeziku in sešah v celoto združen) *narod*, *pleme*: *externae nationes et gentes*, *Ci.* *plemena in narodi* (*natio* = *pars gentis*), *multae gentes nationesque*, *N. Suecorum gens propriis nationibus discreta*, *T.* — γ) *metaf.*: *skupek* po raznih značilnih svojstvih *nerazdružnih živih in neživih bitij* (o ljudeh pogosto *ironič.*): *rod*, *pleme*, *svojtat*, *pasm(in)a*, *vrst(a)*, *razred*, *skupina*, *kopa*: *natio optimatium*, *Ci.* *Epicureorum*, *Ci.* *sale caret vestra natio*, *Ci.* (o stoikih), *famelica hominum natio*, *Plaut. rudis natio ad voluptates*, *Cu. nat. ardalionum*, *Ph. nationes*, *Tert.* = *pogani*; — o živalih: *center labore nationem* (*pasmo*) *reddit deteriore*, *Var.*; — o neživih bitjih: *mellis nationes*, *Plin.* *vrste*, *cera pura natione Pontica*, *Plin.*

natis, *is f.* *gozelj* (*guz.*), *navad.* v *plur.*: *nates*, *ium*, *gozlja* = *goza*, *gozica* (*guz.*), *zadnjica*: *Plaut.*, *Hor.*, *Mart.*, *Fest.*

Natisō, *ōnis, m.* (*Νατίσον*) *Natizon* (*zd. Natisione*), *rečica* pri *Ogleju* na *Laškem*: *Plin.*, *Mel.*

nātiuncula, *ae, f.* (*demin.* iz *nātio*) *narodič.*: *Not. Tir.*

nātīvītās, ātis, f. (nātīvus) α rojstvo: *Dig., Icti., municipem aut natio aut adoptio facit, Tert.* — (β) (za)rod: *usque ad quartam natiuitatem, Tert.*

nātīvus 3 (nātus, ūs) α rojstvom nastal, rojen: *Anaximandri est opinio natiōs esse deos, Ci.*; — metaf.: *verba, Ci.* koreninske besede; — (β) samorasel, samoroden, priroden, prirojen, naraven, izviren, nenarejen, neumeten, neprisljen: *domesticus natiōsusque sensus, Ci.* *nativus lepos, non adscitus N. coma, O. malum, Ci.* lakota, *nativus specus, T. pannus nativē coloris, Plin.* ne barvane tkanine, *oves nat., Plin.* s prirojeno temno (zamazano rjavo) volno. — Odt. **a dē. nātīvitus** od rojstva, porojstvu: *Ecl.*

natō, āre, āvi, ātum (frequ. gl. nāre) α) plavati: *natant aequore pisces, O. in portu fracta carina natat, Prop. natat in Oceano, Ci.* *alinat in mari, Cels.* (šaljivo =) ladja (plove); — *trans.* (pesn.): preplavati, plavati kje, — čez kaj, — nad čim: *īvenis natat freta, V.*, tudi pas.: *quot piscibus unda natatur, O.*; — *particip. subst. natantes, ium, f. (sc. bestiae)* živali plavarice, pesn. = ribe: *genus omne natantum (= natantium), V.* — (β) metaf. (o stvarih zbog podobnosti gibanja, oziroma tvarine): 1. gibati se: (o rekah, jezerih in morjih): teči, plahitati, plivkati, valove gnati: *Tiberis natat campo, O.*; (o žitnem polju): valiti se, zibati se: *campi natantes, V. rura natant, V.*; (o ognju): (pla)poleti: *Lucr., niveo natat ignis in ore, Stat.*; (o obleki): mahedrati, plahetati (—etam in —eōem): *O.*; (o listju, ki se je osulo): zibati (gibati) se: *Prop.*; (o tehtnici): omahovati: *Tib.*; (o nogi): gugati se: *pes in pelle (črevlju) laxa natet, O.* — 2. plavati v čem, poplavljen biti, poln biti (česa): *natat pavementum vino, Ci. arva annibus, O. rura plenis fossis, V. natabant domus sanguine parvulorum, Aug.* — absol.: *cuncta natant. Sil. cuncta natabant* (od dežja), *Lucan. natantia lumina, O., V. medlece, stekleneče oči, oculi natantes et quadam voluptate suffusi, Quint.* (o miloglednih očeh govornikovih). — 3. širiti se, razširjati se: *summā parte terrae natantibus radicibus, Col.* — γ) metaf. (v duševnem oziru): vehljati, omahovati, omahel-, nestalen-, nestanovit(en)-, neizvesten-, negotov biti: *vinis oculique inimique natabant, O. tu mihi natare visus es, Ci. pars hominum urget propositum, pars natat, H. mutatio voluntatis indicat animum natare, Sen. ph. Democritus natat in natura deorum, Ci. natant quaedam (cognomina), Var.*

natrix, icis, f. (nāre; «plavarica») α povodna kača, belouška l. v pravem pomenu: *natrices viperaeque, Ci. viperarum et natrixes, Sen. ph.*; — kot m.: *natrix violator*

aquae, Lucan. — 2. prilič. o nevarnem človeku: kača, gad: *se natrixem educare, Suet.* — 3. meton.: iz kačje kože narejen bič, kor(o)bač: *natrix natrixem impressit crassam, Luc.*; prenes. = *penis: Luc.*; — (β) rumeni gladež, čegar korenika je kozlovske duhe (*ononis natrix, Lin.*): *Plin.*

natta, ae, m. gl. nacca.

nātula, ae, f. (dēmin. iz nāta) hčerka: *Grut. inscr.*

nātūra, ae, f. (nāsci) α porod, rojstvo: *naturā tu illi pater es, consiliis ego, Ter. si est tuus naturā filius, Ci. naturā frater, adoptione filius, L.*; — meton. *concer.*: rodilo (moško in žensko, tudi živalsko): *obscentius excitata, Ci. obsignatam habere naturam, Ci. Mercurii, matronae natura, Ci.* — (β) narava (natura) = naravna (fizična) kakovost, ustrojstvo, pristvarjenost, (naravno) svojstvo, bistvo, postava, podoba, oblika, leža: *natura animi, Lucr. aeris, Lucr. suā naturā laudabile, Ci.* po svojem bistvu, *vis et natura divina, Ci.* bistvo in naravna pristvarjenost, *naturae rerum, H.* svojstva (bistvo), *tanta firmitudo et ea rerum natura, C.* bistvo vsega, *naturam studio vincere, C.* (prestopiti meje človeške narave =) presiliti se, čez nemoč delati, *delectus suā naturā gravis, T.* že sam ob sebi, *exiguae naturae homo, Macr. natura serpentium, S. naturā insula triquetra, C. natura deest margaritis, T.* nedostaje naravne lepote, *arbor excussis cuneis in suam naturam revocata, Val. Max.* v naravno (prvotno) podobo, *natura fluminis, C. mer (tek) reke, nat. montis, C. leza, natura rerum et locorum, Ci. locus naturā et opere (manu) munitissimus, C., Ci.* — γ) narava (natura) = duševna kakovost, narav, čud, prirojeno (dušev.) svojstvo, kri = temperament, uravi, značaj, mišljava, škvart, osebnost (individualnost), prirojeno (ali naravno) čuvstvo, naravna potreba, naravni nagon (nagib): *homo difficillimā naturā, N. tristi et reconditā naturā, Ci. homines naturā (značaj), consuetudine (občevanje), disciplinā (omika) lenissimi, Ci. natura moresque, C. vehemens feroxque naturā, Ci. crudelitas naturae, Ci. krutost njegovega značaja = prirojena krutost, versare suam naturam, Ci. čud, narav, tam naturae aptum, Ci. quae naturae sentit apta, Val. Max. naturā optimus, Sen. ph. prav dobrosrčen, praeter naturam, Ter. proti svoji čudi (naravi), loqui, ut natura fert, Ter. odkritosrečno, naravno, nec tuae naturae est, Plin. Caec. in se protivi tvojemu značaju, *natura victus, Ci.* od naravnega čuvstva, *sola mentis natura ducti, Quint.* od naravnega razuma, *omnes homines naturā libertati student, C.* po naravnem nagonu, *nonnullos rebus Galicis favere natura**

cogebat, *C.* prirojena ljubezen do domovine, *C.*; — prislovič.: *naturam furcā expellere*, *H.* izkušati svojo čud siloma izpremeniti, *bene-facere mihi ex consuetudine in naturam vertit*, *S.* se mi je izpremenilo v drugo naravo, *facere sibi naturam rei*, *Quint.* izpremeniti si kaj v drugo naravo. — *δ*) naravna (prirodna) redovitost (često v zvezi z *verum*) 1. naravni ustroj sveta, naravni razvoj (stvari), tek pozemeljskih reči, svetovni red, zakon prirode (—*dni*): *natura rerum non patitur*, *Ci.* *quotidie delabi ad naturam rerum*, *Ci.* v naravni tek stvari, *secundum naturam vivere*, *Ci.* prirodnemu zakonu primerno, *naturā est insitum, ut, quem timueris, semper oderis*, *Ci.* *hoc exigit ipsa naturae ratio, quae est lex divina et humana*, *Ci.* *naturam ipsam explere satietate vivendi*, *Ci.* z dovolj dolgim življenjem zadostiti prirodnemu zakonu, *naturae satisfecit*, *Ci.* prim.: *pater naturae concessit*, *S.* (oboje evfem. =) je umrl, *natura rerum publicarum*, *Ci.* ali *nat. civitatum*, *N.* naravni razvoj; *naturae est* (z nastopn. inf.) svojsko je naravi: *naturae est potioribus deteriora submittere*, *Sen. ph.* — 2. umna uredba sveta, umnost, redovnost: *mundus naturā administratur*, *Ci.* — 3. narava, prirodnost, možnost: *in rerum natura est*, *Ci.* ali *in rerum naturam cadit*, *Quint.* možno (mogoče) je, utegne. — 4. prirojena sila (moč), tvornost: *nat. rei, nat. deorum*, *Ci.* — *ε*) priroda = 1. vse-mir, vesoljni svet, stvarstvo (navadno dopolnj. z *rerum*): *Cleanthes mundum deum dicit esse, tum totius naturae menti hoc nomen tribuit*, *Ci.* *de natura rerum disputant*, *C.* o bistvu stvarstva, *rerum naturam peragrare*, *Sen. ph.* izsledujoč prehajati, (*Venus*) *rerum naturam sola gubernas*, *Lucr.* — 2. = prirodna sila (kot posebljeno bitje, tvarjajoče božanstvo): *naturam fautricem habere*, *N.* *maleficam naturam nactus*, *N.* *quid enim aliud est natura, quam deus et divina ratio mundo inserta*, *Sen. ph.* — 3. (kakor φύσις) vrsta, pleme, rod: *natura animantium*, *Lucr.* — *ζ*) bitje, stvar, prvina, prattvar (element), podstat: *haec terrena mortalisque natura, Ci. de naturis* (= štirih elementih) *sic sentiebat, Ci. quintam quandam (sc. poleg štirih) naturam esse censet Aristoteles, Ci. ex duabus naturis conflata, Ci.* prim.: *naturas rerum (prave stvari) esse, non figuras, Ci.* — *η*) ustroj, organ: *natura subiecta stomacho, Ci. his naturis amplificatur sonitus, Ci.*

nātūrābilis, *e* (*nātūra*) = *nātūrālis*; naraven, prirojen: *Ap.*

nātūrālis, *e* (*nātūra*) *a*) k rojstvu (porodu) spadajoč: 1. rojst(v)en, roden: *loca, Col.* rodila; tudi subst. *naturale, is, n.* rodilo: *Cels.*, navad. v plur. *naturalia, ium, n.* rodila

(človeška in živalska): *Cels., Iust.* in dr. — 2. rojstvom (porodom) nastal, roden, pravi (nasprot. *adoptivus*): *P. Scipio naturalis Paulli filius, adoptione Africani nepos, L.* — 3. nezakonski (nasprot. *legitimus*): *pater, frater, soror, Icti.* — *β*) k naravi (prirodi) spadajoč: 1. po naravi (prirodnim potem) nastal, naraven, priroden (nasprot. *fortuitus*), samorasel: *mensis, dies, nox sunt naturalia, fortuita autem sacrificia, nuptiae, Ci. sacrum, Col.* živa, samorasla skala, *situs (Veiorum), L. aquae naturales, Cacl. naturalia lavacra calidiora, Th. Prisc.* — 2. naraven, priroden = od narave (prirode) podeljen, prirojen: *naturalis bonitas, N. sensus, Ambr. naturali bono se defendere, Ci. naturalem atque insitam in animis nostris inesse notionem, Ci. neque naturali neque civili iure, Ci.* prirodno-, državljansko pravo; *naturale est alicui.* (z nastopn. *ut c. con.*) komu je vrojena hiba, da...: *plerisque naturale, ut nictare non cessant, Plin.*; — *neutr. subst.*: prirojena potreba: *per simulationem naturalis cuiusdam urgentis, Am.* češ, da je zadovoljiti neko prirojeno potrebo; — prirojen dar, darovitost, (priroj.) zmožnost: *si quid naturale forte non habeant, Ci.* — 3. zakonom narave, (prirode) primeren, (po)naturen, priroden, po naravi: *mors, Plin.* naravna, svoja smrt, *dies, Cens.* (nasprot. *civilis*); — *neutr. plur. subst.*: *naturalia anteponan-tur non naturalibus, Ci.* naravno nenaravnemu. — 4. naravski, prirode se tičoč, o prirodi, prirodo-: *quaestiones nat. Ci. historia naturalis, Plin.* prirodopis(je), *pars sapientiae nat., Quint.* prirodoslovje. — 5. istinski, pravi, resničen (nasprot. izmisljen): *philosophi duos Joves fecerunt, unum naturalem, alterum fabulosum, Lact.* — Odt. *adv. nātūrāliter* naravski (*adv.*), po prirodi (naturi): *moles tenuis naturaliter obiecta, C. alacritas naturaliter innata, Ci.* (po prirodi vrojena =) prirojena, *nec vero unquam animus hominis nat. dieinat, Ci.* sam ob sebi.

nātūrālitās, atis, f. (nātūrālis) prirod-nost (kake reči): *Ecll.*

nātūrālitus, adv. (nātūrālis) naravski (*adv.*) po prirodi (naturi), izvirno, od začetka, samo ob sebi: *Ap., nat. inest vis, Sid.*

nātūri-ficātus 3 (*nātūra* in *facere*) bitje postavši, oživotvorjen, oživel: *animae, Tert.*

nātū (osamel abl. iz gl. *nāsci* izvedenega verb. subst. *nātus, ūs, m.* porod, rojstvo, starost, rast, le v zvezi z adj. = po rojstvu, starosti, letih) star: *tantus natu, Plaut.* tako star, *grandis (grandior) natu, Ci., Plaut.* prileten, postaren, *saepe hoc maiores*

natu dicere audivi, *Ci.* starejši ljudi, *maximus n.*, *H.* najstarejši, *minimum n.*, *Ci.* najmlajši, *ne quis minor XXX annis natu legeretur*, *Ci.*, mlajši ko, imajoč manj ko 30 let, *animus gravior natu*, *Ter.* postaven; *cupressus natu morosa*, *Plin.* počasi, težko raste. — Predklas. pisci pristavljajo adjektive atributivno: *mater Pausaniae magno natu*, *N.* zelo priletna, matora, *maximo natu filius*, *N.* najstarejši sin.

nan-archia, *ae, f.* (ptuj. *ναυαρχία* iz *vzū*; in *ἀρχην*) ladjevodstvo = služba ladjevodje, ladijskega poveljnika: *Cod. Th.*

nan-archus, *i, m.* (ptuj. *ναυαρχος*, prim. *nauarchia*) ladjevodja, ladijski poveljnik: *sumptum omnem in classem nauarcho suo quaeque cecitas dare solebat*, *Ci. erat nauarchus in ea classe Volusius Proculus*, *T.* «nauarchis, id est quasi «navicularis», *Veg.*

Naubolus, *i, m.* (*Ναυβόλος*) Navbol, kralj foediski, oče Ifitov: *Stat., Hyg.* — Odt.: **Naubolidēs**, *ae, m.* (*Ναυβολίδης*) Navbolovič (= sin ali potemek Navbolov): *Stat., Val. Fl.* (o Ifitu, Navb. sinu, jednom izmed argonavtov).

naucella, *ae, f.* gl. *nāvicella*.

nauci (osamel gen. subst. *naucium*, *ἷ, n.* orehova lupina, sorodn. z *nux*, metaf. = neznatnost, ničvrednost v klav. zvezah: *non nauci esse*, *Plaut.* ne piskavega oreha vreden biti, *non nauci habere*, *Ci.* ali *non n. facere*, *Plaut.* ali *nauci non putare*, *Ap.* za malo šteti, prav malo čislati (v čislih imeti), prim. istega pomena recila: *naucio ducere*, *Naev.* za nič šteti, (*non*) *naucum dare* (pro aliqua re) *Afr.* ne tempera dati za kaj; *homo non nauci*, *Plaut., En.* nič (-eta), ničevee.

nau-clēricus 3 (ptuj. *ναυκληρικός*) kar se tiče ladjinega gospodarja ali ladijnika: ladijniški: *ornatus*, *Plaut.* ladijniška obleka.

nau-clēricus 3 (ptuj. *ναυκληρικός*) = *nau-clēricus*: *ornatus*, *Plaut.* ladijniška obleka.

nau-clērus, *ἷ, m.* (ptuj. *ναυκληρικος*) ladjin gospodar, ladijnik: *Plaut., Tert., Vulg., Cod. Th., Non., Isid., Firm.*

Naucratēs, *is, m. acc. em* (*Ναυκράτης*) Navkrat, grški govornik, Eritrjan, učeneč Izokratov: *illi Theopompi, Ephori, Naucratae*, oni ljudje, kakršni so Teopomp, Efor, Navkrat.

Naucratis, *is, f. acc. im* (*Ναυκρατις*) Navkratit, mesto v Dolenjem Egiptu (zd. razvaline pri Salhadšaru, 1½ zemljep. milj. južno od mesta Šabur-a): *Plin.* — Odt. 1. **Naucratiticus** 3 (*Ναυκρατιτικός*) navkratitski: *ostium*, *Plin.* kanopski rokav Nilov. — 2. **Naucratitēs**, *ae, m.* (*Ναυκρατίτης*) navkratitski (Navkr.): *nomos*, *Plin.*

naucula, *ae, f.* (skrčeno iz *nāvicula*) ladjica, čolnic: *Plin., Paulin.*

nauculor, *ārī* (*naucula*) broditri (se) z ladjico, -čolnicem: *Mart.*

Naucydēs, *ae, m.* (*Ναυκύδης*) Navcid, grški kipolivec: *Plin.*

nau-fragālis, *e* (*naufragium*) = *naufragiosus* ladjelomen, ladjam nevaren: *Mart. Cap.*

nau-fragātor, *ōris, m.* (*naufragare*) komur se je ladja razbila (potopila), utopljenec: *Aug.*

nau-fragiōsus 3 (*naufragium*) poln ladjelomov, zbog pogostih ladjelomov ladjam nevaren, ladjelomen: *pelagus*, *Sid. montes*, *Aug.*

nau-fragium, *ī, n.* (= *nāvifragium* iz *nāvis* in *frangere*; prim. *navis cum fracta est tibi*, *II.*) α) ladjelom: *Domitius naufragio perit*, *Ci.* *naves ad unam omnes naufragio interierunt*, *C.* *naufragium* (*naufra*) *facere*, *N., Ci., Sen. ph.* ali *n. pati*, *Sen. tr., Eutr.* ladja se komu razbije (razspe), *exanimata naufragiis corpora* (mrtva trupla utopljenecy) *supina iacebant ad prona*, *Am.* — prislovič.: *cupio istorum naufragia ex terra intueri*, *Ci.* iz zavetja gledati njih nevarnosti, *naufr.* in *portu facere*, *Quint.* ponesrečiti se še na cilju. — β) metaf.: nesreča, (nesrečna) usoda, pogibel, propast, izguba imetka, (denarni) polom: *naufragium urbis*, *n. rei publicae*, *n. fortunae*, *Ci.* *ex naufragio patrimonii ad Antoniana saxa* (klečci) *proiectus est*, *Ci.* *excipe naufr. nostrum*, *O.* moja nesrečo = mene nesrečnika, *mollia naufragiis litora posse dari*, *O.* usoda (beda) moja bi se dala olajšati, ko bi se mi odkazal ugodnejši kraj, *me delectat ex hoc naufragio tabula* (rešilna deska =) rešilo, tolažilno, *Ci.* *naufragium pati*, *N.* poginiti; — prilič.: poraz (na suhem in na morju): *pauci naufragii comites*, *Iust.* *classes regiae bis fecerunt naufragium*, *N.* so bile dvakrat poražene. — γ) razbitine, (pre)ostanki (razbite ladje), blago oteto iz razbite ladje: *naufragium suum colligere*, *Ulp.* *nubifer curus naufragium spargens*, *Sil.* *totum pelagus naufragio suo operire*, *Flor.* (o ladjah); — prilič.: ostanki (sploh): *addite illa naufragia Caesaris amicorum*, *Ci.* *naufragia rei publicae colligere*, *Ci.*

nau-fragō, *ūre, ūvi* (*naufragus*), o ladjah: razbijem (razspem) se: *omnes naves naufragarunt*, *Petr.*; o osebah: ladja se mi razbije (razspe); — prilič.: ponesrečim se: *naufr. circa fidem*, *Vulg.* in *hac parvulorum miseria*, *Aug.* — Drugot. dep. obl.: **nau-fragor**, *ārī*: *Scylla et Charybdis et alia innumerabilia*, in quibus naufragantur incauti et in fide dubii, *Aug.*

nau-fragōsus 3 = *naufragiosus*, ladjelome prozvročujoč, ladjelomen: *montes*, *gurges*, *Aug.* *n. pelagus disputationis*, *Cl. M.*

nau-fragus 3 (skróčeno iz *navifragus*; *nāvis* in *frangere*) α) komur se je ladja razbila, utopljenec, utopljenka: *Marius expulso et naufragus, Ci. mulier naufraga, T. naufr. puppis, O.* (po ladjelomu) razbita; — *subst.*: *naufragum quendam natantem animadverterunt, Ci. dare naufrago tabulam* (rešilo na desko), *Sen. ph.* — β) metaf.: imetek izgubivši, osiromašiel (-sirotel), izgubljen(ec), obupen (-upnik): *aliquis patrimonio naufragus, Ci. contra illam naufragorum manum florem Italiae educite, Ci.* — γ) pesn. aktiv.: ladjelomen = ladje razbijajoč: *mare n., H. unda n., Tib. n. monstra, O. n. tempestas, Val. Fl.*

naugae, naugātōrius, gl. *nūgae, nūgātōrius*.

Naulochum, *i, n.* (Ναυλοχον) Navloh, 1. mesto v Lokridi: *Plin.* — 2. nos v Bitiniji: *Plin.*

Naulochus in -os, *i, f.* Navloh, 1. (Ναυλοχος) otok pri Kreti. — 2. (Ναυλοχος) trg in sidrišče na vzhodnosevernem obrežju sicilskem med Milami in nosom Pelorom: *Suet.* — Drugot. obl.: **Nanlocha**, *orum n.*: *Sil.*

naulum, *i, n.* (ptuj. ναυλον) brodarina, brodnina: *naula navium, Paul. Dig. naulum exsolvere, Ulp. furor est post omnia perdere naulum, Iuv.*

Naumachaei, *orum, m.* Navmahejci, arabsko pleme: *Plin.*

naumachia, *ae, f.* (ptuj. ναυμαχία, v čisti lat. *navale proelium*) α) ladijska bitka, namorski boj kot igra gledavcem v zabavo, navmahija: *naumachiae spectaculum edere, Suet. naumachiam committere, n. exhibere, Suet. gladiatorii muneris naumachiaeque spectacula, Vel.* — β) meton.: kraj (take) lad. bitke, ladijsko bojišče (navad. kak jarin): *Suet.*

naumachiarius 3 (*naumachia*; ptuj.) k (zabavni) ladijski bitki, — namorskemu boju spadajoč: *pons, Plin.* most, držeč na ladijsko bojišče, most za lad. bitke; — *subst.*: **naumachiarius**, *ii, m.* borec v (zabavni) lad. bitki, — namorskem boju: *Suet.*

Naumachos, *i, f.* Navmah, otok pri Kreti: *Mel.*

naumachus, *i, m.* (ptuj. ναυμάχος) borec v (zabavni) ladijski bitki, — namorskem boju: *Not. Tyr.*

Naupactos in -us, *i, f.* (Ναύπακτος) Navpakt, važno in utrjeno mesto s pristaniščem v Ozolski Lokridi ob Korintsem zalivu, dolgo časa etolsko; zd. novogršk. *Nepactos*, lašk. *Lepanto*: *C., Ci., L., Mel., Plin.* — Odt. adi. **Naupactōus** 3 navpaktovski (Navp.): *Achelus, Ov.*

naupēgiarius, *ii, m.* = *naupēgus*, *Inscr. ap. Spon. misc.*

naupēgus, *i, m.* (ptuj. ναυπηγός) ladijski tesar, ladjedelec: *Dig., Edict. Diocl., Firm.*

nauphylax, *acis, m.* (ptuj. ναυφύλαξ) nadzorovatelj popotniške prtljage na ladjah: *Mur. inscr.*; tudi: **nāophylax**: *Inscr. ap. Maff.*

Naupidamē, *es, f.* (Ναυπιδάμη) Navpidama, Amfidamova hči in od Helija mati Avgejeva: *Hyg.*

I. Nauplius, *ii, m.* (Ναύπλιος) Navplij, kralj evbejski in Palamedov oče, ki je z varljivim ogujem zvalil iz Troje se vračajoče Grke na evbejske kleči, od katerih so se jim ladje razbile, ter tako maščeval svojega od njih ubitega sina: *Prop., Hyg., Nauplii mala, Suet.* — Odt. **Naupliadēs**, *as, m.* (Ναυπλιάδης) Navplijevič = Navplijev sin Palamed: *O.*

II. nauplius, *ii, m.* (izpos. ναύπλιος) lupinar, ki zna s svojo lupino pluti liki ladja: *Plin.*

Nauportus, *i, f.* tudi: **Nauportum**, *i, n.* 1. Navport, mesto v Gorenji Panoniji, zd. Vrhnika na Kranjskem: *T., Vel.* — 2. **Nauportus**, *i, m.* Navport, reka pri mestu Navportu, Savin pritok, zd. Ljubljana: *Plin.*

Naura, *orum, n.* Navra (gen. -e), azijska pokrajina v Sogdijani: *Cu.*

nauseō, *ere* (skrc. iz *nāviscō*; *nāvis*) odpreti se v podobi ladje (o bobu): *Paul D.*

nausea (*nausia*), *ae, f.* (izpos. ναυσία) α) morska bolezen: *si sine vomitu nausea fuit, Cels. navigavimus sine timore et nausea, Ci.*; v plur. *nausias maris arcet, Plin.* — β) medlica, plevljivost, plivkost, bljuvanje (sploh): *nausea et vomitio, Mart. Cap., quod fluentem nauseam coerceat, H. alicui nauseam movere, Fulg. primum assumere oportet, quae nauseam faciunt, Scrib.* = vzeti kako bljuvalo; v plur. *nausearum provocatio, Cael.* — γ) prilic.: gnus, ogaba, ogaben dolg čas: *cotidianam refice nauseam numis, Mart.*

nauseābilis (*nausiābilis*), *e* (*nauseāre*) bljuvanje vzbujajoč: *Cael.*

nauseābūndus (*nausiābūndus*) 3 (*nauseāre*) α) morski boleznii podvržen, (rad) morsko bolezen imajoč: *n. gubernator in tempestate, Sen. ph.* — β) (sploh) za pokvarjenim želodecem bolujoč: *Sen. ph.*

nauseātor (*nausiātor*), *ōris, m.* (*nauseāre*) morsko bolezen imajoč: *n. Ulixes, Sen. ph.*

nauseō (*nausiō*), *āre, āvi, ātum* (*nausea*) α) morsko bolezen imeti: *conducto navigio nauseat, H. num quis miratur in mari (se) nauciare? Sen. ph. epistola, quam dedisti nauseans Buthroto, Ci.* — β) metaf.: *nauseo* (*nausio*) slabo mi prihaja, slabost me prevzema, pljevi mi, bljujem, kozlam: *quidlibet, modo ne nauseat, faciat, Ci. ructans et nauseans, Ci. rigavec in bljuvač, dominus*

crudus ac nausians, Sen. ph. — γ) meton.: (u)gnusi se mi-, (o)gabi se mi-, (do)grdi se mi-, dogrdi (-eti) mi-, zoprno mi je (kaj): *ista effutientem nauseare*, Ci. tako čeveriti, da se ti mora samemu grditi. — δ) nagnusno-, zoprno se vesti: *hoc illis dictum est, qui stultitiā nauseant*, Ph. stulti nauseant et, ut putentur sapere, caelum vituperant, Ph.

nauseola (**nausiola**), ae, f. (demin. iz *nausea*, -ia) mala medlica, - slabost: Ci. **nauseosus** (**nausiosus**) 3 (*nauseare*) nagnusen, ogaben: *radix*, Plin.

nausia in izvedénke gl. *nausea* i. t. d. **Nausicaa**, ae, f. ali **Nausicaë**, es, f. ali **Nausica**, ae, f. (*Ναυσικάα*) Navzika(ja), hči fejaškega kralja Alcinoja: *Gel.*, *Hgg.*, *Mart.*, *Dict.*

Nausiphanēs, is, m. (*Ναυσίφανης*) Navzifan, grški modrijan iz Teja in baje Epikurov učitelj: Ci.

Nausiphous, ī, m. Navzifoj, Uliksov in Ciren sin: *Hgg.*

Naustathmos, ī, m. (*Ναυσταθμός*) Navstatem, 1. pristanišče v Joniji blizu Foceje: *Liv.* — 2. nos v Cireniki: *Mel.*

naustibulum, ī, n. (*naūis*) ladjičasta posoda: *Fest.*, *Paul. D.*

nausum, ī, n. vrsta galskih ladij: *Aus.* **nauta**, ae, m. (izpos. *ναύτης*) poleg nalične, po narodni etimologiji iz *naūis* izvedene oblike: **nāvita**, ae, m. α) ladjar, plovec, brodnik (brodar): *nautae sunt omnes, qui navigandi causā in navi sunt*, *Ulp. navita* *Charon*, V., *Ap. navita turpis aquae* (= *Charon*), *Tib. dum navita retia siccat*, O. = ribič; — *sing. coll.* = ladjino moštvo, brodniki: *obvertit navita remos*, O. *Aemilianus nauta* poleg *Venetus remex*: *Sid.* — β) ladjin gospodar (lastnik), ladjinik, kup- (čevav)ec: *ut pavidus nauta secet mare*, H. — γ) mornar, pomorščak: *Plaut.*, *Cat.* in dr. pesniki; *nautas dominosque navium*, C. *nautas gubernatoresque comparare*, C. *nautae militesque Siculorum*, Ci. *multa prolutus vappa nauta*, H. (z mornarji oznamlja H. često naj-surovejše ljudi; da je občevanje z mornarji pravosti na kvaru, so spoznali že starodavniki).

nautālis, e (*nauta*) ladjarski, mornarski: *formae*, *Aus.*

nautea, ae, f. (izpos. atišk. *ναύτις*, jon. *ναυτία*) α) morska bolezen, bljuvanje: *Plaut. ap. Fest.* — β) = *sentina*, smrdljiva voda na dnuladje: *nauteam bibere malim quam illam oscularier*, *Plaut. omnium unguentum odor prae tuo navata est*, *Plaut.*

Nautēs, ae, m. (= *ναύτης*) Navt, značilno ime trojskega ladjarja, pri V. bajnega zarodnika ital. rodbini Navtovičev: **Nantiī**, *iōrum*, m., ki so baje prinesli paladij iz Lanuvija v Rim ter odtlej imeli na skrbi žrtvo-

vanje na čast boginji Minervi, odtod *dea Nautia* zvani: V., *Serv.*, *Fest.*

nauticārius, ī, m. (*nauticus*) ladjin gospodar (lastnik), ladjinik: *Inscr.* *ap. Fea.*

nautiens 3 (izpos. *ναυτικός*) ladijski, ladjarski, brodniški (brodarski), mornarski: *instrumentum*, L. *res nauticae*, C. mornarstvo, pomorstvo, *scientia atque usus rerum nauticarum*, Ci. teoretično in praktično znanje pomorskih reči, n. *pinus*, V. ladja, *clamor*, V. vpitje mornarjev, «*inhibere*» est *verbum totum nauticum*, Ci. mornarski, *exuviae nauticae*, Ci. pripnjeni ladijski kljuni (rilei), *castra n.*, N. obmorski tabor (t. j. utrjen tabor na obrežju, ki je imel nalog, čuvati ladje in varovati vojna krdela, stopajoča na suho); — *subst.*: **nautici**, *ōrum*, m. brodniki, mornarji, pomorščaki: *nautici tabernacula detendunt*, L.

nautilus, ī, m. (izpos. *ναυτίλος*) brodnik ali ladjenka, lupinar, ki zna s svojo lupino pluti liki ladja: *Plin.* (prim. *nauplius*).

Nautius 3 Navtij(ev), ime rodbine rimske, izmed katere omenja L. n. pr. konzula G. Navtija in G. N. Rutila pa vojaškega tribuna Sp. N. Rutila.

Nāva, ae, m. Nava, Navov pritok, ki se pri Bingenu vanj izteka, zd. *Nahe*: T., *Aus.*

nāvāculum, ī, n. (*nāvis*) pristanišče: *Glos.*

Navālia, ae, f. (= *nāvālia*, ium, n.) Navvalija, gradišče ob izlivu vzhodnega rokava Renovega v Belgiji: T., *Aus.*

nāvāle, is, n. gl. *nāvālis*, e.

nāvālis, e (*nāvis*) ladijen, ladijski, ladjin, namorski, pomorski, (na morju): *pugna*, Ci. *proclium n.*, Ci., N. *certamen*, L., V. *bellum n.*, *pedestres navalesque pugnae*, Ci. bitve na suhem in na morju, *victoria*, L. *corona*, V. ali *honor n.*, O. ladijski veneč (vpodabljaajoč ladijske kljune in podeljevan zmagalecm v namorskih vojnah), *triumphus*, L. triumf za zmago na morju, n. *stagnum*, T. jarin za (zabavno) lad. bitko, *castra navalia*, C. (= *nautica*) obmorski tabor (t. j. utrjen tabor na obrežju, ki je imel nalog, čuvati ladje in varovati vojna krdela, stopajoča na suho, često zvezan z ladjami, na kopno potegnjenimi), *res navalis*, L. pomorske priprave, ladjevstvo, *disciplina*, Ci. znanost in ustroj pomorstva, *fabri n.*, *Or. inscr.* ladjedelci, *duoviri n.*, L. pomorska poverjenika (ki sta imela opravljanje ladij na skrbi), *praetor n.* *Vel.* pomorski poveljnik (admiral), *maritimus et navalis hostis*, Ci. sovražnik, ki pride po morju in na ladjah, *copiae navales pedestresque*, L. pomorska in suhozemska krdela (-čete), *socius navalis*, *navad.* v plur. *socii navales* mornar(ji), pomorščak(i): *classem sociis nav. instructam habebat, inopem milite*, L. *cum expositis ibi copiis socios quoque*

navales armasset, L., pa tudi: pomorski vojak(i), pomorsko vojstvo: *non remigem, non socios navales ad classem frequentis habiturum, L.* (prim.: *stare hinc milites legionarios, hinc classicos, L.*, ki se imenujejo v istem poglavju: *socii nav.*); *pedes nav.*, *Plaut.* (šaljivo =) veslač(i) (veslarji). — Odt. *subst.*: **nāvāle**, *is, n.* 1. ladjišče, ladjarica, pristanišče: *apum navale carinae, O. siccum nav. tenere, O.* — 2. skladišče za ladijske potrebščine: *Inscr.* («*Hermes*»); — *plur.* **nāvālia**, *ium, n.* 1. ladjarica, ladjedelnica, ladjenica: *ex navaliibus unam (navem) deducit, C. muri, navalia, portus, Ci. navaliibus educta pinus, O.* — 2. poseb. rimske ladjenice onstran Tibere na Martovem polju (*campus Martius*) nad Avrelijevim mostom (*pons Aurelius*): *L. Quinctius trans Tiberim contra cum ipsum locum, ubi nunc navalia sunt, quattuor iugerum agrum colebat, L. naves Antiatium in navalia Romae subductae, L.* — 3. ladjedelsko tvorivo, ladijska oprema, ladijsko vrveje: *ipsi numerunque modumque carinis praecipiant: nos aera, manus, navalia demus, V.* — Heteroklit. *gen. plur. nāvāliōrum: Vitr., Or. inscr.*

nāvānter, *adv.* (*nāvāns* od *glag. nāvāre*) naporno in prizadevno: *Cas.*

nāvārchia, **nāvārchus**, pravilneje: *nauarchia*, *nauarchus*, *gl. t. slov.*

nāvā, *ae, f.* (okrnjeno iz *nāvis*) α) plovilo iz jednega kosa lesa, brod, čoln, ladja: *Mel. aut capita aut naviam, Paulin.* (prislovič. *recilo, gl. caput*); — *metaf.*: posoda iz jednega kosa lesa: *kad, čeber: arundinum fissa internodia velut nāvā: Fest.*

nāvācella (*sinkop. naucella*), *ae, f.* (*demin.* iz *nāvis*) ladjica: *Aug., Frlg., Dig.*

nāvācula, *ae, f.* (*demin.* iz *nāvis*) čolnič, ladjica: *Ci. naviculam parvam conscendit, C. actuaria: Auct. b. Afr. ladj. brzica.*

nāvāculāris, *e* (*nāvācula*) plovski, plovstven: *res n.*, plovljenje, prevozno plovstvo: *Dig.*

nāvāculārius β (*nāvācula*) α) dostajajoč se plovstva s prevoznimi ladjicami; odt. *subst.* 1. **nāvāculāria**, *ae, f.* (*sc. res*) oddajanje ladjic v najem za prevažanje ljudi in blaga, prevozno plovstvo, ladijnikovanje: *naviculariam facere, Ci. ladijnikovati.* — 2. **nāvāculārius**, *ti, m.* lastnik najemnih ladjic (ladij) za prevažanje ljudi in blaga, najemni brodnik, prevoznik, ladijnik: *mercatoribus et naviculariis inimicus, Ci.* — β) v pozni lat.: ladijski, ladjarški, brodnikiški: *onus, functio, Icti.*

nāvāculor, *gl. nauculor.*

nāvā-fragus β (*nāvis* in *frangere*) ladjolomen: *Scylaceum, V. aequor, O. fretum, O.*

sicilska morska ožina med Scilo in Karibdo, *saxa, Stat.*

nāvīgābilis, *e*, (*nāvīgāre*) ploven, broden, ladjenosen: *mare, amnis, L. litora, T. Nilus iam bene nav., Mel.*

nāvīgātiō, *ōnis, f.* (*nāvīgāre*) plovljenje, plovitva (-tev), plovstvo, brodnja, voznja ali pot po . . . , pomorsko potovanje: *ex longa nav. in portum venire, Ci. celeri navigatione properare, T. hitro odpluti, adversam maris nav. perpeti, T. neugodno voznjo po morju imeti, primam navigationem ne omiseris, Ci.* o prvi priliki odpluti, *te neque navigationi neque viae committas, Ci.* potovanju niti po morju niti po suhem, *nav. litorea, Am. pribrežno plovstvo, n. fluminis, Auct. b. Alx. plovjenje po reki, Ionii maris, T. ali ignoti maris, Sen. rh. plovitva po . . . , n. diei, Plin.* (jeden) dan voznje z ladjo (-voznje po morju, reki), *lacus navigationis patiens, Iust. plovno.*

nāvīgātor, *ōris, m.* (*nāvīgāre*) plovec, brodnik, ladjar: *negotiator, miles, navigator, Quint.*

nāvī-ger, *gera, gerum* (*navis* in *gerere*) α) ladjenosen, brodonosen, ploven, poln jader (ladij), jadrovit: *mare, Lucr. amnes, iter, Mart.* — β) ladjajoč, plujoč, jadrajajoč: *navigera similitudo, Plin.* (o nekem morskem lupinarju zbog podobnosti z jadrajajoč ladjo; prim. *nautilus* in *nauplius*).

nāvīgīolūm, *i, n.* (*demin.* iz *nāvīgīum*) plovilce, plavica, čolnič(ek): *parvulum, Auct. b. Afr. vix singulis cum navigiōlis recipi, Lentul. in. Ci. ep.*

nāvīgīum, *ii, n.* (*nāvīgāre*) α) plovilo, ladja, čoln, plav(ica): *navigium solemus dicere ipsam navem eaque appellatione etiam rates continentur, Ulp. proficisci probo navigio, C. fragmina navigii, O. ladijske razbitine, nav. actuarium, C. (ladja) brzica, nav. vectarium, C. prevozna ladja; — prilič.: in eodem velut navigio participes periculi, L.* — β) plovljenje, plovitva (-tev), plovstvo: *improba navigii ratio tum caeca iacebat, Lucr. mare navigio patens, Dict. multorum dierum nav., Dict.*

nāvīgō, *āre, āvi, ātum* (*nāvis* in *agere*) *A) intr. α)* 1. o osebah: broditi (se), voziti se (na ladji), ladjati, jadрати, pluti: *per anni tempus navigare poteris, Ci. usque a Dianio ad Sinopam navigaverunt, Ci.; — prilič.: plenissimis velis nav., Ci.* z razpetimi jadri; — prislovič.: *in portu navigare, Ter.* na varnem bitu; — *pass. imper. s.: iis ventis istinc navigatur, Ci. in provincia . . . navigandum fuisse, Ci. radibus adhuc navigatur, Quint.* — 2. o ladjah: pluti: *pinus in undis navigat, O. in portu Syracusano piraticus myoparo navigavit, Ci.* — 3. o blagu: voziti se (po morju, rekah): *ipsae*

merces navigent, Dig. — β) 1. odriniti, splavati po morju, odpluti, odpraviti se z ladjevem, spustiti se v morje: *idonea ad navigandum tempestas, C. eo tempore praetores navigare consueverunt, Ci.*; — metaf.: *celeriter Pompeio duce tanti belli impetus navigavit, Ci.* hitro se je na napad pustilo v morje tako silno ladjeve, prim.: *Regulo duce iam in Africam navigabat bellum, Flor.* — 2. baviti se s plovstvom, — s pomorsko kupčijo: *Vop.* — γ) 1. plavati: *iam navigat et brachia iactat aquis dimotis, O.* — 2. teči, plivkati, pluti: *in ipso ore navigat mare, Man.* morje plove. — B) *trans.* α) pre(obl)adljati, prejadirati, prepluti: *Tyrrhenum aequor, V. fluvius grandes et maria, Firm.*; tudi pas.: *navigatur Occidens, Plin.* Nilus non statim navigari facilis, *Mel. non navigata maria transgressus est, Mel.* še ne prejadrana, lacus Romanis classibus navigati, *T. urbs pensilis subterque navigata, Plin.* viseče mesto, pod katerim se da pluti. — β) pridobiti (pribaviti) si s plovstvom: *quidquid homines arant, navigant, aedificant, virtuti omnia parent, S.* kar koli si pridobi človek z oranjem, plovstvom, grajenjem, zavisi od njegove vrlosti.

Nāvilūbiō, ōnis, m. Navilubion, reka na severnem obrežju Tarakonske Hispanije, zd. *Navia: Plin.*

nāvis, is, f. ac. em, abl. i, redkeje *e* (gršk. ναύς), α) ladja, brod, korabelj: *navis peregrina, Plaut. n. longa, N., L.* bojna ladja (dolga in ozka), *actuaria, C.* lahka veselnica, ladja hitroplovka, brzica, *oneraria, C.* tovorna-, prevozna lad. (široka in trebušna), *mercatoria, Plaut.* trgovska lad., *piratica, L.* gusarska l., *piscatoria, C.* ribiški čoln, *n. ducis, N.* ali *praetoria, L.* poveljniška (admiralska) lad., admiralka, *constrata, Ci.* ali *tecta, L.* (lad.) palubnica, *aperta, Ci.* brezpalubnica, *rostrata, Iust.* kljunata, *quassa, L.* prebita, *n. auri, paleae, Ci.* otovorjena z zlatom, plevami = zlatonosna, plevonosna, *n. mercium, Iust.* otovorjena z blagom; — *nav. facere, C.* ali *construere, aedificare, Ci. fabricari, T.* l. izdelava(t)ti, (iz)tesati, *n. ornare, L.* adornare, *C.* ali *armare, Ci., C.* opremiti, *instruere armareque, L.* z vsem preskrbeti in opremiti, *navem ezarmare, Sen. rh.* razpremiti, *deducere, C.* tudi *deducere litore, V.* ali *deducere in aquam, L.* spustiti (poriniti) na morje (-vodo), *subducere, N., C.* potegniti na suho, *educere ex portu, C.* iz pristanišča strum(lj)ati, — odriniti, *navem moliri ab terra, L.* ali *navem solvere, C.* odpluti, odjadirati, sidro vzdigniti, tudi: *navis solvit, C.* ladja odplove, *navem appellere ad . . . Ci.* ali *applicare ad terram, C.* ali *-terrae, L.* pristati (-stanem) k bregu, *navem tenere in ancoris, N.* na sidrih (mačkih) stati, *deligare naem ad ancoram, -ad terram, C.* usidriti

ladjo, usidriti se, ladja se usidri, *conscendere navem, C., L., N.* ali *-in navem, Ci., C.* ali *ascendere navem, Ter.* ali *-in navem, N.* ali *escendere in navem, N.* iti (stopiti) na ladjo, *navibus rem gerere, H.* pomorsko vojno vovajati, vovajati se na morju, *nave, navibus venire, Ci., L.* na ladjah priti, *in navi vehi, Ci.* ali *nave ferri, H.* voziti se na ladji, brodititi (se), *navibus flumen transire, C.* reko prepluti; — prislovič.: *navibus et quadrigis, H.* na vso moč, na vse duške, *navem mortuo applicare, Quint.* prepozno komu na pomoč priti (= slov.: »po toči zvoniti«). — β) metaf.: 1. sramnica: *Plaut., Macr.* — 2. mrdanja: *Apic.* — 3. *Nāvis Argolica* ali samo *Navis, Ci.* Argolska ladja, ladja = med zvezde uvrščena ladja Argoja. — 4. prilič.: α) o državi: *una navis est bonorum omnium, Ci.* *navis rei publicae fluctuans in alto tempestatibus seditionum ac discordiarum, Ci.* *ubicumque es, in eadem es navi, Ci.* = ti je jedna in ista usoda. — b) o člov. razmerah: *dum tua navis in alto est, hoc age, ne . . . H.* dokler je tvoja ladja na počini = dokler nisi na varnem, bodi oprezen.

Nāvis-salvia, ae, f. (*nāvis in salvas*) Navisalvija, ime, po katerem se je v predvdorju svetišča «velike matere božje» (*magna mater Deum*) kot rešiteljica v namorskih nevarnostih po božje častila vestalka Klavdija Kvinta, ki je bila l. 205 pr. Kr. r. po Tiberi v Rim privezla podobno omenjene boginje: *Mur. in Or. inser.*

nāvita, ae, m. nalična, zlasti pesnikom (*Plaut., O., H., V., Cat., Tib., Ap., Petr.*) uljubljena oblika za *navita*.

nāvītās (strlat. *gnāvītās*), *ātis, f.* (*nāvus*) marljivost, marnost, obrtnost, okretnost, prizadevnost, dihtivost: *istam operam tuam, navitatem, animum, Ci. studiosa nav., Arn.*

nāviter (strlat. *gnāviter*, *adv.* k *nāvus*) α) marno, marljivo, neumorno, okretno, prizadevno: *consilium gnāviter agendi morari, H. n. pugnare, L. versari satis nav. in provincia, Ap.* — β) hotoma, popolnoma, povse: *nec plenum nav. exstat, Lucr. nav. oportet esse impudentem, Ci.*

nāvītīēs, ē, f. (*nāvus*) marnost, marljivost, prizadevnost: *Glos.*

Nāvius, ō, m. Navij, ime rimske rod-bine, n. pr. avgura Ata Nav. za starejšega Tarkvinija. — Kot *adi.*: **Nāvius** 3 Navijeve, Navijski: *Navia ficus, Plin., Fest.* Navijska smokva na komiciju rimskega trga (*forum Romanum*).

nāvō, āre, āvi, atum (*nāvus*) iskreno -, dihtivo -, marno -, prizadevno opravljati, -vršiti, -delati, -oskrbovati, izkazo(va)ti (kaj), -pečati se (s čim): *aliquid opus efficere et navare, Ci. rem publicam navare, Ci.* iskreno služiti državi, diht-

tivo se poganjati za državno blaginjo (občo korist), *benevolentiam suam in alqum.*, *Ci.* komu svojo dejansko dobrohotnost nakloniti, *Vespasiano bellum navare*, *T. Vespazijanu* z vojsko na pomoč biti, *flagitium nav.*, *T.* z zločinstvom pomagati; — najčesteje v zvezi z operam: *operam navare*, *C.* delo na moč vršiti, na moč ali prizadevno delati, truditi se, *navent aliam operam*, *Ci.* naj pomagajo (se izkažejo) na drug način, *fortiter in acie operam nav.*, *L.* junaško sobojevati, *bonam operam adversus Sabinos navaverat*, *Aur.* vrlo je bil pomagal zoper Sab.; — s pridjevanjem dativ. objektom: *operam nav. alicui*, *Ci.* komu iskreno služiti, skrbno pomagati mu: *operam navare rei publicae*, *Ci.* alicui operam *n. ad reconciliandam pacem*, *L.* alicui operam suam studiumque *n.*, *Ci.*

Nāvus, *i. f.* Nav, mesto etiopsko: *Plin.* **nāvus** (strlat. **gnāvus**) 3 (sorodn. z *gnāvus*; prvot. pomen: pazljiv, zato) delaven, obrten, okreten, prizadeven: *homo navus et industrius*, *Ci.* oderunt hilarem *tristes gnāvumque remissi*, *H.* hostium *naviores*, *Inl. Val.*

naxa, *ae, f.* gl. *nassa*.

Naxos, **Naxus**, *i. f.* acc. on. (Νάξος) **Naks** α) največji izmed Cikladskih otokov v Egejskem morju, slovit po izvrstnem vinu, krasnih mramornicah, Bakhovem bogocastju in bajki o Ariadni, od Tezeja ondi zapuščeni, zd. *Naxia* ali *Axia*: *Prop.*, *Plin.*, *Mel. bacchatam Naxon*, *V.* — Odt. 1. **Naxiaca**, *ōrum, n.* (Ναξιακά) delo (spis) o Naksu: *Schol. ad Caes. Germ. Arat.*, in *Naxica*, *ōrum, n.* (istega pomena): *Hgg.* — 2. **Naxius** 3 (Νάξιος) naksovski, nakšanski: *turba*, *Prop. ardor*, *Col.* = *corona Ariadnēs*, ozvezdje, *iuncus*, *Plin.*; *Naxia* *cos* ali subst. *Naxium*, *ī, n.*: *Plin.* naksovski brusnjak, nakšij, brusni kamen, ki se je dobival na Cipru in priravnaval na Naksu. — 3) mesto sicilsko, pozneje *Tawomenium*: *Plin.*

Nāzara, *ae, f.* *Iuvc.* in navad. **Nāzareth**, *indecl. f.* (Ναζαρέθ): *Vulg.*, mesto Nazaret v Palestini, bivališče Jezusovih starišev, zd. *Nasirah* (*Nassara*, *Nassere*). — Odt. 1. *subst.* **Nāzaraeus**, *i. m.* Nazarečan: *Vulg.* — 2. *adi.* a) **Nāzarenus** 3 nazaretski (nazarenski), iz Nazareta, *appel. tudi* = krščanski: *disciplina*, *Prud.* — Kot *subst.* -**us**, *i. m.* Nazarečan (Nazareneec) = Kristus: *Prud.*, *Vulg.* — b) **Nāzareus** 3 nazarski, nazaretski, iz Nazareta: *vir*, *Prud.* = kristijani. — c) **Nāzarus** 3 nazar(et)ski, v Nazaretu: *plebes*, *Iuvc.*

Nazerini, *ōrum, m.* Nazerinci, sirsko plemo v Selevcidi: *Plin.*

I. nō, napač. *nae*, trdilni členec (ptuj. *vj, vai*; v vzoriti prozi zgolj pri zaimkih in redoma v zvezi s predhodnim ali nastopnim, le naznačenim ali določno izrečenim uvetnim

stavkom) da, za istino, v istini, bošti: *ne ego homo infelix fui, qui non alas intervellii*, *Plaut.* *ne ego fortunatus homo sum*, *Ter.* *ne tu perditas Campanorum res narras, ubi summus honor ad filium meum perveniet*, *L.* *ne illi vehementer errant, si illum lenitatem perpetuam sperant futuram*, *Ci.* *ne tu mecum in gratiam redeas, si scias*, *Ci.* *quod utinam illum eadem haec simulantem videam, ne ille fratris mei necis poenas reddat*, *S.* *ne tu cum hoc legeris, non partes libelli, sed totum libellum improbabis*, *Plin. Caec.*; — često, zlasti pri *Ci.* v zvezi z zatrjevalnicami: *hercle, edepol, (m)ecastor, medius fidius* in dr. da, zares; da, bogme; da, na mojo dušo: *ne tu hercle cum magno malo (tuo) mi obviam ocessisti*, *Plaut.* *heu, edepol ne ego homo vivo miser*, *Ter.* *ne istuc mecastor iam patrem arcessam meum*, *Plaut.* *ne illum ecastor fenerato mi abstulisti*, *Plaut.* *medius fidius ne tu emisti ludum praeclarum*, *Ci.*

II. nē proklit., **nē** enklit. [izmed treh lat. nikalnic: *ne, neque (nec), non* (gl. dotič. slova) najstarejša] rabi lat.: *A*) kot *adv.*, in sicer: α) v povednih stavkih: 1. predklas. = *nōn* (zanikuje pojem, ki ga zaznavamo z dubom ali telesnimi čutili): *ne: crescere ne possunt fruges*, *Lucret.* *nisi tu ne vis*, *Plaut.* *operae ne parcut*, *Plaut.* — 2. klas. (zanikuje pojem, ki je le možen, ki si ga le mislimo, in to zgolj v zvezah) a) *nē-quidem* (poudarjena zanikana beseda stoji vselej v sredi): *ni, nitī*, za katerima stopi pred določni glagol še posebna nikalnica (*nē*), še-*nē*: *ne populus quidem*, *Ci.* še narod *ne, ni* (nitī) narod, *ne id quidem praetereundum*, *Ci.* *ne cum esset factum quidem*, *Ci.* *ne illi ipsi quidem*, *Ci.* *ne in convicio qu.*, *Ci.* *ne in scleratisimo qu. circ.*, *Ci.* (predlog in ime sta vselej le jeden pojem); — ako je zanikati več s členci zvezanih pojmov ali stavkov, stoji *ne-quidem* le pri (ozir. v) prvem: *ne Aequi quidem ac Volsci*, *L.* *ne a sententiis qu. aut verbis*, *Quint.* *ita ut ne efferendi qu. signa Romanis spatium nec ad explicandam aciem locus esset*, *L.* — Dasi zanikava *ne-quidem* ves stavek, stopi vendar čisto predenj še kaka druga nikalnica: *non fugio ne hos quidem mores*, *Ci.* *numquam illum ne minima qu. re offendi*, *Ci.* — Pri zvezah dveh stavkovih členov, kojih jeden vpeljuje z *non modo*, *ne baš*, *ne le* manj važno, drugi pa z *ne-quidem* glavno, poudarjeno misel, pristopi k stavku, uvedenemu z *non modo*, še posebej nikalnica *non*, ki se samo takrat zamolči (in le iz *ne-quidem* povzame), kadar imata stavkova člena skupen predikat: *mihi vero quidquid acciderit ne recusanti quidem, non modo non repugnanti*, *Ci.* *ne sues quidem id velint, non modo ego ipse (sc.: non velim)*, *Ci.* *ne le jaz* *ne*. — V nasprotju s stavki,

vpeljanimi s *sed*, ampak, *etiam*, celo, *sed etiam*, ampak celo, zadobi *ne-quisdem* véasi pomen: po nikak(ršn)em (ne), nikakor (ne): *utitur ne suorum quidem consilio, sed suo, Ci. ergo illi ne causa quidem itineris, etiam causa manendi fuit, Ci.* — V stavkih s stopnjevano mislijo je *ne-quisdem* = nikar, kam(o)li, tem manj: *nullum est fatum: ita ne divinatio quidem, Ci.*; — v stavkih pa, ki izvajajo kako misel iz predhodnih rekov, = gotovo ne, kajpada ne: *egone ut te interpellent? ne hoc quidem vellem, Ci. carere enim sentientis est: nec sensus in mortuo: ne carere quidem igitur in mortuo est, Ci.* — b) *nē-quoque*: tudine, niti(ni)-ne: *sese, inquit, ne id quoque, quod tui suaderet, facturum, Cl. Q. ap. Gel. ceterum quando ne ea quoque temptata vis proficeret, consilio grassandum, L.* — β) v nezavisnih velevnih in zahtevnih stavkih (zanikujoč nekaj, kar se je le hotelo, ali kar si mislimo sploh od volje zavisno): ne, in sicer l. (pesn., redkeje v prozi) pred imperat.: *ne crucia te, Ter. fratrem ne desere, V. equo ne credite Teucris, V. ne timete, L. impius ne audete placare donis iram deorum, Ci. (starinsko), ne repugnate bono vestro, Sen. ph.* — 2. navad. poleg konjunkt. *praes.* ali *perf.*: *ne me moveatis, Plaut., ne te frigora laedant, V. ne forte pudori sit tibi Musa, H. ne hoc feceris, Ci. ne tot annorum felicitatem in unius horae dederis discrimen, L.* — V stavkih, pridejanih brez veznega členka dopustno izrečenim mislim, zadobi *ne* pomen slov.: pak ne, toda ne, vendar (saj) ne: *tu vero istam Romae legem rogato: nobis nostram ne ademeris, Ci. sint sane misericordes in furibus aerarii: ne illi sanguinem nostrum lurgiantur, S.* — 3. Kot nikalnica v želevnih stavkih: ne, vendar (saj) ne, zlasti pri *utinam*: o da (bi) ne: *ne id Iuppiter optimus maximus sineret, L. illud utinam ne vere scriberem, Ci. utinam ne ad terram accidisset trabes, En.* — γ) v zahtevnih stavkih z dopustnim pomenom = bodi, da ne; naj ne; recimo (stavimo), da ne: *ne sit sane summum malum dolor: malum certe est, Ci. ne aequaveritis Hannibali Philippum: Pyrrho certe aequabitur, L.* — Zato pogosto pri uveravanju in zakljudenjanju: *ne evicam, si scio, Ci. smrt ne vzemi, ne sim salvus, si aliter scribo ac sentio, Ci. naj nistem zdrav.* — δ) v zavisnih namernih stavkih kot nikalnica za veznikom *ut*: ne, le ne: *te obsecro, ut ne credas, Ter. quid vis nobis dare, ut isti abs te ne auferantur, Ci. iubeatis, ut in civitate ne sit, Ci. legem tulit, ut lex Aelia ne valeret, Ci. ut ne telum adigi posset, C. iustitiae primum munus est, ut ne cui quis noceat, Ci. ut ne quando amare inciperemus, Ci.*; — tudi v relativnih zvezah: *ego id agam, mihi qui (= ut is) ne detur,*

Ter. quo (= ut eo) ne incurreret hostis, H.; — véasi pred komparativom v prostejši (po kakem skrčenju nastali) zvezi: *noluit quid statui nisi columellam tribus cubitis ne altiore, Ci. = ut altior ne esset; muneris ergo in singulos dari ne minus dena milia aeris, L.*; — v omejujočih stavkih v zvezah: *dum ne, modo ne, dummodo ne, tantum ne* = da le ne, le ne: *Plaut., L., O., Ci. in dr.* — B) kot (namerna) *coni.*: da ne, toda le videzno, v istini pa se ta raba popolnoma ujema z rabo, navedeno pod A) β); zakaj taki zavisniki so izprva tudi le nezavisni zahtevni stavki, stopivši v objektivno ali adverbialno razmerje h glagolu nadrednega stavka, n. pr.: *monco vos, ne refugiatis, Ci. opominjam vas, da ne bežite = monco vos: ne refugiatis!* opom.vas: ne bežite! prim. slov. rek: «volja božja je, da ne lenuha j», v čegar zavisniku je pridržan celo naklon (imp.) nezavisnega zahtevnega stavka: «ne lenuhaj!» Torej stoji *nē* α) v objektivnih zahtevnih stavkih, izražajočih nameravan uspeh (učinek) za vzročnimi glagoli (*verba causativa*), ki značijo kako očitanej volje (hotenja). Najbolj se kaže prvotna samobitnost takih videznih zavisnikov v konjunktivnih glavnih stavkih zavisnega govora (*oratio obliqua*), ki so povse samostalni, a na videz v rahli zvezi s kakim glag. *dicendi*; slovenimo jih ne le z: (da) naj ne, da ne bi in indikat., ozir. pogojnikom, ampak čisto tudi z: ne in imp., torej z nezavisniki: *ne suae virtuti magnopere tribueret, C. da naj se ne ponaša . . . ali pa: ne ponašaj se (on) preveč s svojo hrabrostjo; zbog tega torej tudi za vzročnimi glagoli: obsecrare coepit, ne quid gravius in fratrem statueret, C. jel ga je rotiti, da naj ne ravna = da ne ravna j preostro z bratom, sanxerunt, ne quis emeret, Ci. (da) nihče ne kupuj, toti exercitui imperavit, ne iniussu concurrerent, C.*; — pogosto za izrazi, pri kojih si treba hotenje domnevati: *vestra interest, ne imperatore pessimi faciant, T. reliquum est, ne quid stulte, ne quid temere dicam aut faciam, Ci. quidam ne unquam riderent, consecuti sunt, Sen. ph.* — β) za izrazi bojzani in straha (*verba timendi*): *timeo, metuo vereor, paveo, (de)terreo, anxius, sollicitus sum, metus-, timor est in dr.*: da ne bi, da bo, pri dovršnikih tudi: da s present. (v futur. pomenu); i v tem slučaju so zavisniki prav za prav le nezavisni želevni stavki, n. pr.: *timeo, ne deseras me, Ter. = timeo: ne deseras me!* v skrbih sem: (o) da bi me ne zapustil! *vereor, ne quid Andria adportet mali, Ter. metuebant, ne indicarent, Ci. timebant, ne circumventur, C. terruit gentes, grave ne rediret sacculum, H.*; — če je zavisnikov glagol zanikan, stoji *nē non* (non spada takrat le h glagolu): *vereor, ne non impetrem, Ci. (non*

impetrare = s prošnjo propasti, torej: bojim se, da ne bi propal-, da propadem = da bom propal s prošnjo =) da ne dosežem; *vereor* ne *sufficere non possim*, *Ci.* (*non posse* = nemočen, nezmožen sem); — pomni kratkoreko izražanje: *res erat in magnis difficultatibus*, ne... *C. res difficultatem afferebat*, ne... *C.* stvar je bila (zelo) težavna, ker se je bilo bati, da ne bi... — γ) adverbialno vpeljuje *nē* namerne stavke za izraženimi ali pridodatnimi demonstrativi: *ideo*, *idcirco*, *propterea*, *propter hoc*, *cā* *condicione*, *eo consilio* in dr.: da ne: *demittit Mercurium*, ne *Dido Teucros finibus arceret*, *V.* (prvotno tudi le zahtevni stavek = pošlje M. [z naročilom]: *Didona ne odvrcajaj...*), *ne vana urbis magnitudo esset, asylum aperit*, *L.* *an ideo aliquid scripsit, ne videretur*, *Ci.* *nemo prudens punit, quia peccatum est, sed ne peccetur*, *Sen. ph.* *dolorem saepe perpetuuntur, ne in maiore incidant*, *Ci.* *gallinae pennis fovent pullos, ne frigore laedantur*, *Ci.* — Med takim namernim zavisnikom in nastopnim glavnim stavkom, čegar vsebina je kaka trditve ali pripoved, se često pogreša vezilna misel: trdim, povem, omenjam, vedi in jedn.: *ne tamen ignores, quo sit Romae loco res, Cantaber Agrippae virtute cecidit*, *H.* — *Olt.* *recita: ne multa dicam, Ci. ne multus ali ne multa, Ci.* kratko govoreč, ob kratkem, na kratki. — δ) za glagoli *impediendi* in *recusandi* (*caveo* varujem se, čuvam se, *impedio*, *prohibeo*, *deterreo*, *obsto*, *resisto*, *repugno*, napotje delam, oviram, nasprotujem, zadržujem, upiram se, ustavljam se, (u)branim se, *recuso* branim se, *interdico* prepovem, *intercedo* prerekam, *prigovorjam* = ugovorjam), ki so *verba causativa* v nikalnem pomenu, nadaljuje *nē* v glagolu ležeči zanik; slovenijo se taki stavki z: da ne (bi), s samim inf. ali pa kakim subst.: *potuisti prohibere, ne fieret*, *Ci.* *Sulpicius intercesserat, ne exsules reducerentur*, *Ci.* *infirmirate vocis, ne in publico diceret, impediabatur*, *Plin.* *Caec. nemočnost glasu (nemočni glas) mu je branil(a) javno govoriti, Regulus, ne sententiam diceret, recusavit*, *Ci.* *Reg.* se je branil izreči... , *per eos, ne causam diceret, se eripuit*, *C.* se je odtegnil zagovoru, *obstitisti, ne copiae transire possent*, *Ci.* ubranil si četam prevoz. — Pripomnja: 1. za glagoli, ki pomenjajo: gledati, paziti, preizkušati, preiskavati, preudarjati, premišljati in podob. se da *nē* dostikrat sloveniti z vprašalnici: da li, ali, ali mari, li: *videamus, ne beata vita effici possit*, *Ci.* *cum circumspiceret, ne quid praeterisset*, *Var.* *singuli pulli tentandi, ne quid habeant in gutture*, *Col.* *per aliquot dies ea consultatio tenuit, ne non reddita (bona Tarquinii) belli causa, reddita belli materia essent*, *L.* preudarjanje, ali bi mari bila (T.

posestva), ako se vrnejo, vojni povod, ako se ne vrnejo, pa vojni pomagalo; — zato je tudi *nē non* v takih stavkih = ali mari ne, ne li: *cogitandum sit, ne tutior non sit*, *Ci.* *credere omnia, vide, ne non sit necesse*, *Ci.* — 2. ako je iz kake splošnejše trditve sklepati, da bi po tem, kar se je prej povedalo, bolj omejena ne bila umestna, se sloveni *nē* z: ne pa da bi, nikar pa da bi: *vix incedo inanis, ne ire posse cum onere existumes*, *Plaut.* *me vero istorum ne iucenem quidem movit unquam, ne nunc senem (sc.: moveret)*, *Ci.* — C) proklitično se kaže *nē* v sklopkih n. pr. *ne-fas*, *ne-scio*, *ne-queo*, *ne-dum*, *neuter*; prim. gršk.: $\nu\eta$ - (α) $\epsilon\pi\iota\lambda\eta$ brezvetrije, $\nu\eta$ - $\pi\alpha\rho\upsilon\varsigma$; nesrečen, slov.: ne-pravda, ne-veden, ne-čem; z oslabiljenim vokalom: *nī* v *nī-si* ako ne, *ni-mius* ne premalo, *nī-hil* (ne nit, ne dlaka =) nič; s skrčenim samoglasnikom pred vokalnim zaglaskom v *nullus* = *ne-ullus*, *numquam* = *ne-unquam*, *nemo* = *ne-homo* in dr. — D) kot enklitična (breznaglasna) vprašalnica z oslabiljenim vokalom: *nē* se priveša naglašeni besedi (ki stoji navad. stavku na čelu) ali, če take ni, glagolu; pri tem pa izgubi pogosto pred vokalnim (sem ter tja tudi pred konzontaninim) zaglaskom svoj *e*; osebilo *s* (druge osebe *sing. praes. act.*), pa tudi končnici *s* drugih besed rad odpade pred vprašalnico, in pred osebilom stoječi dolgi vokal se navad. skrajša: *tantaen' caelestibus irae?* *V.* *Pyrrihin' conubia servas?* *V.* *talin' possum ne opponere monstro?* *V.* *vidēn' = vidēsne*, *vin' = vīsne*, *ain' = aisne*, *iubēn' = iubēsne*, *satin' = satsine*. — Rabi pa se *nē: α*) v nezavisnih jednostavnih vprašanjih, na katera se pričakuje odgovor: 1. nikalen: li, ali, mari, v vprašanjih zavzetja, nevolje ali podsmeha tudi: pa vendar ne, menda vendar ne, včasih pa zadošča (v slov.) tudi sam naglas: *nihilne id valebit?* *Ci.* *censen' posse me affirmare?* *Ter.* pa vendar ne misliš...? *vin' tu homines urbenque feris praepone* *silvis?* *H.* mari hočeš...? *Apollinem tu Delium spoliare ausus es?* *Ci.* *Apolona Delskega si se osmelil ropati?* — 2. trdilen: ne-li, ali ne, mari ne: *etiamne vobis expedit?* *Ci.* mari ne koristi tudi vam? *rectene interpretor sententiam tuam?* *Ci.* *vidētisne, ut apud Homerum saepissime Nestor de virtutibus suis praedicit?* *Ci.* — 3. v posebnih govorn. obratih: *egone?* *Ci.* jaz? pa vendar jaz ne? *itane?* *itane vero?* *Ci.* tako? tako menda vendar ne? torej zares ne? — Često se priveša *ne* relativnim slovom, da se njih pojem posebno poudari: *quine putatis difficile et mirum, quod contigit?* *H.* pa vendar vi ne mislite, da je kaj težkega in čudovitega? *quane ambae obsecraverint*, *Plaut.* mari me mista obe rotili? *quanne in manibus tenui cistellam?* *Plaut.* ali mari nisem v rokah imel

one skrinjice? *quiane auxilio iuvat ante levatos?* V. pa vendar ne, ker...? — V vprašanjih zavzetja se priveša *ne* (dasi redkeje in bolj pesn.) tudi vprašalnim zaimkom v podkrepek: *quantane?* H. kolika pač? *quane vita te manet?* Cat. kakšno življenje te pač čaka? *uterne ad casus dubios fides sibi certius?* H. quona malo mentem concussa? H. — V zvezi z vzkličnim *ut: nemone ut avarus se probet*, kako, da si vendar skopuh nikoli sam ne ugaja, *victamne ut quisquam victrici patriae praeferret?* L. da ne bi kdo...? kako ne bi kdo...? — V izraz zavzetja ali nevolje navidezno (ker le eliptiči) *pr acc. e. inf.*, katerega je zavisnega misliti od kakega zamolčanega predikata n. pr. *credam, credi potest: mene incepto desistere victam?* V. jaz naj bi...? jaz da bi...? *huncine solem tam nigrum surrexe mihi!* H. da mi je moral ta dan tako črn vziti! *Tene tibi potissimum partes istas depoposisse?* Ci. Ti da si baš sebi izgovoril...? O *nonne* gl. spod. to slovo. — β) v zavisnih jednostavnih vprašanjih: li, ali (morda): *interrogavit, liceretne mittere, C. videamus, satisne sit ista defectio, Ci. iturusne sit in Africam et quando, scire poteris, Ci.* — V razstavnih vprašanjih, in sicer: γ) v nezavisnih (v prvem členu): li, ali: *vosne Domitium an vos Domitius deseruit?* C. *pacemne huc fertis an arma?* V.; — mesto razstavnega vprašanja nastopi večasi (retor.) anafora: *deorumne immortalium, populine Romani, vestramne fidem implorem?* Ci. naj li... , naj li... , naj li = ali naj... , ali pa; — ali ne v drugem (ozir. zadnjem) členu slove: *an non: isne est, quem quaero, an non?* Ter.; redkeje *necne* (gl. spod. to slovo). — O *ne*, pridejanem drugem členu v zvezi: *anne gl. slovo an.* — δ) v zavisnih: li—ali, ali—ali—ali privēš. 1. prvemu členu: *nescio, gratulerne tibi an timeam, Ci. dubitavi, verumne an falsum esset, Ci. intererit multum, divusne loquatur an heros, H.*; — tudi v zvezi z *utrum: utrumne divitiis homines an sint virtute beati, H. utrum praedicemne an taceam, Ter. videamus utrum fortuitane sint an eo statu, Ci.* — 2. kadar se izreci prvi člen z večjo gotovostjo nego drugi, se *ne* privēši drugemu členu, prvi pa ostane brez vprašalnice: *in incerto erat, vicissent victine essent, L. Etrusci diem primum consultando, maturarent traherentne bellum, traducerant, L. ali naj bi pospešili, ali pa morda zatezali vojno;* — v drugem členu: *anne* (prim. *an*): *mens non internoscit, vera cisa sint anne falsa, Ci.* — Anafor. in bolj pesn.: *monstrumne deusne ille sit, ignorans, O. incertus, geniumne loci famulumne parentis esse putet, V. neque interesse, ipsosne interficiant, impedimentisne exuant, C.*; — ali ne v drugem (ozir. zadnjem) členu slove: *necne: sintne*

diū necne quaeritur, Ci. quaesivi a Catilina, in nocturno conventu apud M. Laecam fuisset necne; annon more stati le v litoteti, t. j. kadar tvori nikalnica *non* s predikatom jeden pojem: *requiram, dixeritne Clodiae an non dixerit, Ci. (non dixerit = tacuerit).*

Nea, *ae, f. gl. Neē.*

Neacyndēs, *ōn, m.* Neacindi, narod v Indiji tostran Gange: *Plin.*

Neaera, *ae, f. (Néaiza = Mladenka)*

Neera, gršk. deklinško ime, poseb. ljubice: 1. Horacijeve: *H.* — 2. Ligdamove: *Tib.* — 3. nekega pastirja Egona; *V.* — 4. prenes. na Jolo in Ariadno: *Prud.*

Neaethus, *ī, m. (Néaithos)* Neet, reka v Brutiji, zd. *Neto* ali *Nieto*: *Plin.*

Nealcēs, *ae, m. (Neálkēs = Nova moč)* Nealc (Nealk), gršk. moško ime 1. nekega Trojca: *V.* — 2. slovečega grškega slikarja: *Plin.*

Neandros, *ī, f. (Néandros)* Neander, mesto v Troadi: *Plin.*

neāniscologus, *ī, m. (ptuj. νεανισκολόγος)* mladeniško govoreč: *Schol. Iuv.*

Neapolis, *is, f. acc. im, in, abl. i, (Néa-*

πόλις = νέα πόλις = novo mesto) Neapolj:

α) *appel.* = četrti mestni del sirakuški: *L.,*

Ci. — β) *nom. propr.* več starodavnih mest:

1. mesto v Zevgitani, zd. *Nabal*: *Auct. b.*

Afr. — 2. m. v Samariji: *Plin.* — 3. m. v

Afriki ob Veliki Sirti, zd. *Tripoli*: *Plin.*

4. m. v Kariji: *Mel.* — 5. m. v Traciji: *Plin.*

— 6. slavno primorsko mesto v Kampaniji

ob zapadnem obronku Vezuvovem, naselbina

Kumljanska (*Cūmae*), v kateri so cvetele

grške umetelnosti in znanstva, zd. *Napoli*:

Ci., otiosa, H. docta, Mart. — Iz mestn.

imena, omenjenega pod 6, so izvedeni: 1. *subst.*

Neāpolitēs, *ae, m. (Néapolitēs)* Neapoljec

(Neapoljan): *Dion Neapolites, Var. ap.*

Aug. — 2. *adi.* **Neāpolitīs**, *idis, f.* nea-

poljska, Neapoljanka: *meretrix Neap.,*

Afr. — 3. *adi.* **Neāpolitānus** 3 neapolj-

ski: *Ci.*; — odt. pa *subst.* **Neāpolitāni**,

ōrum, m. Neapoljci (Neapoljani) =

prebivci laškega mesta Neapolja: *Ci.* (pa

tudi ime dveh mestnih občin, jedne na

Sardiniji, druge v Pizidiji); **Neāpolitānus**,

ī, n. selsko posestvo pri Neapolju (n. pr.

Atikovo, Lukulovo in dr.): *Ci., Plin. Caec.*

Nearchus, *ī, m. (Néarchos)* Nearh, 1. Alek-

sandra Vel. admiral, ki je vedel njegovo lad-

jevje v Indijo ter to vojno tudi popisal: *Gu.,*

Plin. — 2. neki Tarenčan, Pitagorovec, gost in

prijatelj Katona starejšega, katerega je učil

modroslovja: *Ci.* — 3. pesn. ime (= Mladino-

vod) nekega lepega mladeniča pri *H.*

Nebridae, *ārum, m.* Nebridi, rodbina

na otoku Kaju (*Cōs*), katere ime zamenjava

Arn. s slovom: **nebridae**, *ārum, m.* (gl. *ne-*

bris) jelenkovinonosci, svečniki Ce-

rerini pri elevzinskih otajstvih: *Arn.*

nebris, *idis*, *f. acc. sing. ida*, plur. *idas* (puj. νεβρίτις) jelenkovina, ki so jo nosili Ceterini svečeniki pri elevzinskih otajstvih in bakhantke pri Dionizovem bogočastju: *Stat.*, *Cl.*

Nebrissa, gl. *Nabrissa*.

nebritis, *idis*, *f.* (puj. νεβρίτις, sc. λίθος) nebritid, Baku posvečen, nam neznan drag kamen: *Plin.*

Nebrodēs, *ae, m.* (τὰ Νεβρώδη, Νευρώδη ὄρη) Nebrod, gorovje sicilsko, ki se vleče kot Apeninov nadaljek od vzhoda proti zapadu navzdolž po vsem otoku, zd. *Madonia* ali *Madunie*: *Sil.*, *Sol.*

Nebrophonē, *ēs, f.* (νεβροφώνη = jelenkomorka) Nebrofona, nimfa Dianina: *Cl.*

Nebrophonus (-os), *i, m.* (νεβροφόνος = jelenkomorec) Nebrofon, ime lovskega psa: *O.*

nebrundinēs, gl. *nefrundinēs*.

Nebrussa, gl. *Nabrissa*.

nebula, *ae, f.* (istega debla z gršk. νεφέλη, νέφος) α) hlap, para, megla: *surgere de terra nebulas aestumque videmus*, *V. nebula densa lucis usum eripiebat*, *L. orta ex lacu nebula campo quam montibus densior sederat*, *L. matutino tempore nebula erat crassissima*, *Auct. b. Hisp. caelum crebris imbribus ac nebulis foedum*, *T. nebulae montibus descendentes aut caelo cadentes aut in vallibus sidentes serenitate promittunt*, *Plin.*: — poseeb.: *Nebula*, *ae* = *Nephelē* (gl. to slov.): *Hgg.* — β) čad, dim: *nebulae, quas exigit ignis*: *O.*; — prilič. o lagodnih ali minljivih rečeh: *cuius ego nebulae cyathu septem noctes non emam*, *Plaut. grande locuturi nebulas Helicone legunt*, *Pers.* — γ) pesn.: oblak: *pulveris exhalat nebulam*, *V. infert se saeptus nebulā*, *V.* (za kar se bere pozneje: *nubem erumpere ardet*), *nebulae dolia summa tegunt*, *O.*; — prilič.: temota, mrak (= nejasnost): *nebulae questionum*, *Gel. remota erroris nebula*, *Iur.* (prim.: »preganjat z mot oblake», *Prēs.*), *quasi per nebulam nosmet scimus atque audivimus*, *Plaut. spargere nebulam stellis candidis*, *H.* (o starem dekletu) oblačiti jasne zvezde = kratiti (kaziti) pogled krasnih mladenk. — δ) metaf.: vsaka tenčina, n. pr. volna: *vellera nebulas aequantia tractu*, *O.*; obleka: *palam prostare nudam in nebula linteā*, *Lab.*

nebulō, *ōnis, m.* (*nebula*) vetrnik (-njak), negodē, malovrednik, malo-pridnež; (*nebulō* =) *qui non pluris est quam nebula*, *Aelius Stilo*; *Ter.*, *Cl. vappa ac nebulo*, *H.* razsipnik in razuzdanec, sponsi *Penelopae nebulonae*, *H.* dobrovoljčki.

nebulor, *ari* (*nebulō*) malovrednik (-pridnež) biti: *Glos.*

nebulōsitās, *ātis, f.* (*nebulōsus*) megle-nost, temota: *caelum vaporum nebulositate clauditur*: *Arn.*

nebulōsus 3 (*nebula*) α) meglen, meglovit, mračen: *nebulosum et caliginosum caelum*, *Ci. aer neb.*, *Sol. dies*, *Flor.*, *Cels.*; — poseb. zbog svoje tenkote meglenast: *nebulosa retia* (= νεφέλαι), *Aus.* — β) temen, nejasen, težko doumen: *nomen*, *Gel.*

nec. gl. neque.

necātor, *ōris, m.* (*necāre*) ubojnik, ubojica, morilec: *hominum*, *Maec. civium*, *Lamp. filiorum suorum necatores*, *Vulg.*

necātrix, *icis, f.* (*necātor*) ubojnica, morilka: *n. domini*, *Aug.*

nec-dum, gl. *nequedum*.

Necepsō, *ōnis, m.* in **Necepsus**, *i, m.* Neceps(on), egiptovski zvezdogled: *Aus.*, *Firm.*, *Cens.*

necessāriē, *adv.* (*necessārius*) potrebno, neogibno: *n. comparato cibo*, *Val. Max.* neovržno: *n. demonstrare*, *Ci.*

necessāriō (osamel *abl. subst. n. necessārium*) po neogibni potrebi, posili, prisiljen(o), prinujen(o): *n. copias parare*, *S. quibuscum vivo n.*, *Ci. multa mihi n. praetermittenda sunt*, *Ci. n. copias eduxerunt*, *C. coactus n.*, *Ter.*, *C. ali coactus et n.*, *Ci.* = črez svojo voljo, nerad.

necessārius 3 (*necesse*; po *Fest.* = *in quo non sit cessandum, sine quo non bene vivatur* [?]) α) 1. *adi.* v raznih skladih: *ne(i)ogiben*, *neobhoden*, *neutrpen*, *potreben*, *neogibno* (*neutrpo*, po vsem) *potreben*: *lex, Ci. rogationes Ci. prinujeni, necessarii rebus imperatis, C. le najpotrebniše, necessarium mortem expectare, Ci. neogibne = samo-osebne, naravne smrti, n. conclusio non sequitur Ci. id, quod imperatur, necessarium, illud quod permittitur, voluntarium est, Ci. difficile est omnia persequi et non necessarium, N. nepotrebno, quorum etsi necessariae partes sunt ad ministerium, Front. quae sunt ad vivendum neces.*, *Ci. haec eloquendi praecepta cogitationi sunt necessaria, Quint. necessarium est admoneri et habere aliquem advocatum bonae mentis, Sen. ph. cum ipsum dicere numquam sit non ineptum nisi est neces. Ci. senatori neces. est nosse rem publicam, Ci. loco castra ponere necessarium visum est, L. necessarium esse existimavit de repentino adventu Caesaris Pompeium certiore fieri, C. nam ut dilucide probabiliterque narremus, neces. est, Ci.*; — *ovfem. necessariae partes, G. ali necessaria et muliebria loca, Firm. = spolovila.* — 2. *subst. a) necessarii, ōrum, m.*: *Suet.* (po)glaviti udeleženci; *b) necessaria, ōrum, n.*: potrebne reči, kar je potrebno, česar je treba: *Cl. telesne potrebe: ut sua necessaria post illius honorem ducerent, S.*; — poklas. kompar: *necessarius, necessarius: membra corporis necessariaiora, Ambr., necessariaior medela, necessariaior sententia, necessarius aliquid afferre, Tert.* —

β) nujen, silen: *casus, Ci. tam necessario tempore, C. v tako silnem položaju, maxime necessario tempore, C. v največji sili (nevarnosti), causa est ad proficiscendum necessaria, C. povod sili na pot, res neces., Ci. nujnost, sila, silna okolnost, quod mihi maxime necessarium, Ci. kar mi je najbolj na srečo. — γ) (po rodu, branjeništvu [klijentstvu], prijateljstvu, poslih ali po kaki drugi razmeri tesno s kom zvezan, torej) soroden, blizu v rodu s kom, sprijateljjen: *tot hominum tam tibi necessariorum salute gavisus, N. tako bližnjega sorodstva, pepercit homini amico et necessario, Ci. prijatelju in sorodniku, necessarius heres, Ieti. dedič po rojstvu; — subst. m in f. sorodnik (sorodnica), rojak, (rojakinja), prijatelj (prijateljica): *necessarii et consanguinei Aduorum, C. virgo Vestalis huius propinqua et necessaria, Ci. meus familiaris ac necessarius, Ci. Caerellia, necessaria mea, Ci.; necessarii, C., Ci., S. branjenici, svojci, zaščitniki: *necessarios provinciae, Ci. zaščitnike, Boechus ex omni copia necessariorum (branjenecv) quinque delegit, S. — δ) metaf.: v stiku-, v tesni zvezi (s čim): *locus huic disputationi maxime necessarius, Ci.*****

ne-cesse, strlat. in tudi še pri *L.*: **ne-cessum** (ne in cedere? osamela neutra adj.; prim. *inermis* in *inermum*) **ne(iz)ogibno**, po vsem-, neogibno potrebno, potrebno, le v predikat. zvezi z) z *esse*: (po)treba-, potrebno biti, trebati, morati (se): *iam non solum licet, sed etiam necesse est, Ci. ne quid plus minusse quam sit necesse dicat, Ci.* Subjekt utegue biti: 1. *neutr. pron.: quod tibi necesse minime fuit, Ci. emas, non quod opus est, sed quod necesse est, Cato ap. Sen. ph. — 2. inf.: non necesse est, omnes commemorare, Ci. homini necesse est mori, Ci. človeku je treba-, človek mora umreti, quia non omnibus stantibus necesse est dicere (z atrakcijo), Ci. dicas uxorem tibi necessum esse dicere, Plaut. *necessum est paucis respondere, L. — 3. acc. c. inf.: cum condemnari necesse erat, Ci. necesse est te regem venerari, N. nec tamen haec retineri necessum, Lucr. num omne id aurum in ludos consumi necessum esset? L. — 4. zahteven stavek v konjunkt. a) z ut ali ne (oboje redko): *eos necesse est ut veneficio petat, Ci. necesse aut (mors) ne perveniat aut transeat, Sen. ph. — b) navad. brez veznika: *Leuctrica pugna immortalis sit necesse est, N. condemnatur, necesse est, Ci. — β) s habere ali putare (in inf.): meniti, da je potrebno, spoznavati za potrebno, morati: *eo minus habeo necesse scribere, Ci. non habebimus neces. concludere, Ci. ne ad supplicium progredi necesse habeant, Ci. da ne bi morali-, da bi jim ne trebalo iti; — (poklas. z abl.*****

kakor *opus habeo*): *non necesse habent sani medico, Valg.*

necessitās, ātis, f. gen. plur. -um, pa tudi -ium: *C. (necesse) A) ne(iz)ogibnost, nujnost, potrebnost z) v pravem pomenu l. v občē: *Miloni non solum causa fuit exeundi, sed necessitas, Ci. necessitatis crimen, non voluntatis, Ci. afferre necessitatem, Ci. ali imponere alicui necessitatem alicuius rei, — aliquid faciendi, Ci. (pri)siliti-, (pri)nuditi koga k čemu, necessitatem persuadendi adhibere, Ci. nujno-, do cela prepričati, obvenit alicui necessitas alicuius rei, Ci. naloži se komu dolžnost česa, obveže se kdo na kaj, — da (stori kaj), nec sibi ullius rei necessitatem iniungebat, Ci. ne da bi v poštev jemal še kaj sicer potrebnega, necessitati parere, — servire, Ci. uda(ja)ti se v, maiores necessitates, L. nujniši (silniši) vzroki. — 2. poseb.: neogibnost, neubranljivost, neodvratnost, neodvratna uredba, kob, usod, usoda, neogibna-, naravna posledica, potrebnost: *fatum affert vim necessitatis, Ci. quae vis ac necessitas appellanda esset, L. humana consilia necessitate divina (usod) esse superata, Ci. necessitate, Ci. naravno, mors est naturae necessitas, Ci. naravna potrebnost; odt. evfem. extrema, T. suprema ali ultima neces., S., T. = smrt: — pooseb.: *saxa Necessitas, H. (= Ἀνάγκη, Nuja). — β) meton.: sila, nuja, nujnost, silne (nujne) okolnosti, -razmere, silen (nujen) položaj: *neces. temporis, C. silne okolnosti (prim.: «časov sile», Preš.), n. rei, C. nujen položaj, huda sila okolnosti, necessitate coactus, N. po okolnostih prisiljen, primoran, ad necessitatem compelli, N. primoran biti (mora me kaj), ex necessitate facere aliquid., T. po (v) sili, expressit hoc patribus neces., L. tudi v plnr.: *indicare populo necessitates, L. hudo nujnost razjasniti; — prislovič.: *facere de necessitate virtutem, Hier. silo v dobro obrniti, nec. omni arte efficacior = «sila (železna) kola lomi». — γ) sila (= prisiljenost): *in tanta neces. (namred: na težavnici) alienos protegere, T. nec. gaudendi, Plin. Caec. prisiljeno veselje; odt. tudi: nudilo: *Plaut. — δ) potreba, sila: *aedificia ad necessitatem constituta, C. za silo. — ε) sila = potreba, utrpa (pomankanje), nadloga, reva, revščina: *senatus iustas necessitatum causas probare, Suet. fames et ceterae necessitates, T. — concr.: potreboča, potrebščina: *non suarum necessitatum causa, C. ne radi svoje koristi, ad obsidionis n., C. za potrebščine pri obleganju. — η) potrebni (nujni) izdatki, - (po)troški, (državna) bremena (ki se morajo prevzeti): *necessitates propositae sunt ad eas res parandas, Ci. necessitates et largitiones, T. — B) zveza, vezna sila, zavezna moč (prvotni po-*************

sredovalni pomen, ki veže pojma *necessitas* in *necessitudo*): α) obveznost, sila dolžnosti: *magnum necessitatem possidet paternus maternusque sanguis*, *Ci.* — β) (redko) zveza, vez sorodstva, sorodstvo, prijateljstvo, branjenišтво (klientstvo): *maiores sibi neces. parare*, *Hor.*

necessitudō, inis, f. (*necesse*; starejša in prvotna oblika za izraz dolžnostnega razmerja med raznimiavezancami, izprva = mlajši obliki *necessitas*, ki je dobila še-le pozneje pomen potrebnosti): A) α) v obče: tesna (neločljiva) zveza, zveznost, razmerje: *nec. rerum*, *Ci.* zveznost stvari, *necessitudinem coniungere cum aliquo*, *Ci.* storiti (skleniti) s kom zvezo, zvezati se s kom, *amicitiae nec.*, *Ci.* prijateljsko razmerje, tudi v plur.: *omnes erant amicitiae necessitudines*, *Ci.* zgolj prijateljski odnošaji, vsakovrstne prijateljske razmere. — β) poseb. vez sorodstva, sorodstvo, prijateljstvo, sodružnost (kolegialnost), branjenišтво (klientstvo): *nec. familiaritatemque violare*, *Ci.* *Iugurthae filia Boccho nupserat; verum ea nec. apud Numidas Maurosq. levis ducitur*, *S.* nomina *necessitudinum mutavit*, *Ci.* sorodovinske razmere, *nulla tibi cum isto cognatio, nulla nec. est*, *Ci.* *fraterna nec.*, *Ci.* *quaesturae nec.* ali *quaestoris cum praetore*, *Ci.* *tudi nec. sortis*, *N.*, *Ci.* (uradniška) sodružnost, *ut Lysonem recipias in nec. tuam*, *Ci.* da nakloniš Lizonu svojo gostoljubnost, da gostoljubno vzprejmeš Lizona. — γ) meton. *necessitudines* = sorodniki, prijatelji, rodbina: *credere Alexandrum inter suas nec. flere*, *Cu.* *remisit hosti iudicio necessitudines amicosque omnes*, *Suet.* *Vitellius respectu suarum necessitudinum (svoje zveze) nihil in Domitianum atrox parabat*, *T.* — B) potreba, potrebnost, neodvratnost, nuja, sila, nujen (silen) položaj, nujne (silne) okolnosti: *non eadem nobis et illis nec. impendet*, *S.* *nec. rei*, *S.* potreboča, *nec. etiam timidus fortes facit*, *S.* *necessitudinem alicui imponere*, *-demere*, *S.* *coactus rerum necessitudine*, *S.* primoran po nujnih okolnostih, *esse quasdam cum adiunctione nec.*, *Ci.* *necessitudinem principii fecit festinati in urbem reditus*, *T.* je prinudilo kneza hitro se vrniti.

necessō, āre (*necesse*) potrebno storiti: *Ven.*

necnon, i, n. *nec*, neka vrsta dišečine za ohranjevanje sladčic: *Apic.*

nec-ne ali *nē*, nikalna vprašalnica, α) navadno drugi člen zavisnega razstavnega vprašanja; v prvem členu ji odgovarja ali: *utrum: utrum proelium committi ex usu esset necne*, *C.* ali *nē: potueritne Koscius ex societate partem suam petere necne*, *Ci.* ali *quid: quid possit effici necne*, *Ci.* ali pa je prvi člen brez vsake vprašalnice: *dubitat*,

deus animus necne sit, *Ci.* *comoedia necne poema esset*, *quaesicere*, *H.* (s predejanimi členi). — β) redkeje v nezavisnem razstavnem vprašanju: *Lucr. sunt haec tua verba necne? Ci.*

nec-non gl. *neque*.

necō, āre, āvi, ālum (*nex*) α) (posilno in s premislekom, ponajveč brez orožja usmrtiti, umoriti, ubiti, (u)končati, (u)gonobiti: *aliquo ferro*, *H.*, *S.* *morsu*, *O.* *fulmine* (o Jupitru), *Hgg.*, *igni atque tormentis*, *C.* *omnes partim flamma, partim ferro*, *Val. Max.* *plēbem fame*, *Ci.* *longa morte*, *V.* z dolgo smrtno muko, *aliquo veneno*, *Suet.* otrovati, zastрупiti (ostrup.), *aliquo verberibus*, *Ci.* koga na smrt izbičati, *aliquo excruciatum nec.*, *S.* dati koga na smrt izmučiti, *aliquo omni supplicio excruciatum n.*, *Ci.* *necari cum cruciatu*, *C.* mučno, *praesidium* (posadko) *per cruciatum* (mučno) *et ad contumeliam n.*, *L.* *necari sub crate*, *L.* *necare se*, *Lact. n. catulos complectendo*, *Plin.* zadušiti. — β) metaf. (o neživ. subjekt.): (u)gonobiti, (u)končati: *res publica hostes necavit, ne ab ipsis necaretur*, *Ci.* *lien necat*, *Plaut.* *imbres necant frumenta*, *Plin.* *ne quid succrescat, quod necat* (zatopiti) *segetem*, *Sen. ph.* *necant* (se tope) *invenim inter se umbrā vel densitate*, *Plin.* (o drevesih); — prilič.: mučiti, gonobiti, z dolgim časom moriti: *necas*, *Plaut.* *quid te coerces et necas rectam indolem? Sen. tr.* — *Perf. necui: Ph., Col., En. ap. Prisc.* (prim. *ēnecō*).

nec-opināns (sklopek, ali pravilneje:) **nec** (*neque*) **opināns**, *antis* (*opināri*) ne sluteč, iznenada, ko kdo niti ne misli (—ni mislil): *concidit necopinans*, *Ph.* *Ariobarzanem necopinantem liberavi*, *Ci.* *me ignaro, necopinante, inscio*, *Ci.* *neque opinantibus omnibus*, *Auct. b. Alx.* — *Ōdt. adv. necopinanter* nepričakovano, iznenada: *Glos.*

nec-opinātus 3 (sklopek; *opināri*) nepričakovan, iznenaden: *necopinata quaedam bona*, *Ci.* *gaudium*, *L.* *adventus*, *Ci.*, *L.*; — *subst. necopināta*, *ōrum*, *n.* iznenadne (neumišljene) reči, neumišljenosti: *Ci.*; — *osam. abl. adv.: necopinātō* nepričakovano, iznenada, iznevesti: *si necopinato quid venerit*, *Ci.* tudi: *ex necopinato* (*hostem invadere*), *L.*

nec-opinūs, tudi **neque opinūs** 3 (*opināri*) α) *pass.* nepričakovan, iznenaden, iznevesten: *mors n.*, *O.* *pericula*, *Sil.* *ictus*, *Stat.* — β) *act.*: ne sluteč: *necopinum perde*, *O.* *ipsum accipiter necopinum rapit*, *Ph.*

necromantēa (—*tia*), *ae, f.* (ptuj. *νεκρομαντεία*) vpraševanje mrtvecev o prihodnosti, zaklinjanje-, zarotilo

(zarotovanje) mrtvecev, duhorotstvo: *Aug., Isid., Lact.*

necromantii (po drugih: **necromantici**), *ōrum, m.* (izpos. zaklinjavci (zarotniki) mrtvecev: *Isid.*

necrōsis, is, f. (ptuj. νεκρωσις) usmrtitev, umrtvljenje: *Cael.*

Necrōtes, um, m. Nekročani (gl. *Neocrētēs*).

necrothytus 3 (ptuj. νεκρόθυτος) mrtvecem poklonjen (posvečen): *voluptates, Tert.* mrtvaški službi strežen.

Nectabis, idis, m. Nektabid, neki mag (svečenik, čarovnik): *Tert.*

Nectanabis, idis, m. N. tudi **Nectenebis (Nectenabis)**, *acc. im: N., Nectebis (Necthebis), is, m.:* *Plin.* Nektanabid (Nectenabid, Nectenabid, Nektebij), ime dveh egipčanskih kraljev v 4. stoletju pr. Kr.

nectar, aris, n. (ptuj. νέκταρ, iz feniškega «nīqtar» = dišno vino) α) dišno vino: *vina fundam Ariusia, nectar, V. ardentem perfudit nectare Vestam, V.* izlil je dišnega vina na ognjišče. — β) božanska pijača, nektar: *non ambrosia deos aut nectare laetari, Ci.* — γ) božansko mazilo, bož. balzam: *nectare odorato sparsit corpus, O. imbutum caelesti nectare corpus delicuit, O.* — δ) metaf.: vsaka sladčina, slast, ugodnost: *oves ferunt in ubere nectar, O.* mleko, *flumina nectaris ibant, O.* vina, *liquido distendunt nectare cellas, V.* z medom, *oscula, quae Venus quinta parte sui nectaris imbuunt, H.* o sladkosti ustnic, *nardi florem nectar qui naribus halat, Lucr.* blagovnje, *picas cantare credas Pegaseum nectar, Pers.* o pesništvu.

nectareus 3 (izpos. νεκτάρεος; *nectar*) α) nektarski (= iz nektara): *n. aquae, O.* pesn. = rosa. — β) nektarski, sladek-, ljubek ko nektar: 1. *adi.:* *n. Falernum, Mart. n. fontes, Cl.* — 2. *subst.:* **nectarea (nectaria), ae, f.** (sc. herba) rastl. veliki oman (*inula helenium*), s katero so vino dišečili: *Plin.*

nectaritēs, ae, m. nektarit, z velikim omanom odišečeno vino: *nect. vinum, Plin.* (gl. *nectareus*, β, 2).

nectō, ere, necti in *nectui, nexum* α) tvesti, zavožlati, (za)vezati, speti (spnem), strniti, (z)viti, (s)plesti, zaplesti: *necte tribus nodis ternos colores, V. nexa corona, O.* spleten venec, *necte flores Lamiae, necte coronam, H. nectere laqueum, H. n. retia, Prop. n. vincula, V. Medo nectis catenas, H.* kuješ, (prilic.): *iam tibi compedes nectimus, Plin. Cucc. n. talaria pedibus, V.* privezati na noge krilate postole, *n. caput olivae, V.* ali *comam myrto, O.* ovi(ja)ti si glavo (lase) z . . . , *brachia n., O.* zapletati roke (plešoč kolo), *colla lacertis n., O.* objeti

(koga za vrat), *nodum trabe nectit ab alta, V.* pripne vozle visoko na tramovju (da je visel navzdol); — (pesn.): *Africus in glaciem frigore nectit aquas, Prop.* strdi. — β) (pravni) izraz o zaporu zbog dolgov): zvezati, vkleniti, v spone-, v zapor dejati: *nexum se alicui dare ob aes alienum ali ob aes grave, L., Val. Max.* izročiti se komu v zapor zbog dolgov; — odt. *subst.* 1. **nexus, i, m.** (vkljenenec =) rob zbog dolgov (t. j. dolžnik, ki ni mogel plačati in je bil radi tega izročen svojemu upniku, da je jamčil za dolg sam s svojim telesom): *liber, qui suas operas in servitute pro pecunia quadam debebat, dum solveret, necus vocatur, Var. nexi soluti (sunt), cautumque in posterum, ne necterentur, L.* — 2. **nexum, i, n.** dolžniška (dolžnikova) obveza (obvezanost): *cum sunt omnia nexa cecium liberata, Ci.* ko so razveljavljene vse obveze zadolženih državljanov. — γ) metaf.: 1. pripojiti, spojiti, zgrniti, zvezati, združiti: *fatum ex causis n., Ci. videtisne, ut ex alio alia nectantur, Ci. n. rerum causas alias ex aliis, Ci. omnes virtutes inter se nexae, Ci. verba numeris n. O.* pripajati besede napavu = pesni zlagati, pesničiti, *dolum n., L.* lest (prevaro) (za)snovati, zvijače plesti, *insidias n., Val. Max.* zalezovati, *iurgia cum aliquo, O.* prepri začeti s kom, *moras n., T., Sen. ph.* vsevidlj zavlačevati, *causas inanes n., V.* navajati navidezne razloge, *talia nectebant (sc. sermone), Stat.* besedovati, razgovarjati se. — 2. zavezati, obvezati: *sacramento quodam nexi, Iust. res pignori nexa, Icti.* zastavljena. — *Starin. inf. praes. pass. nectier: Ci.*

nē-cubi (= *ne-alicubi*) *adv.* ne kje, da ne bi kje: *itaque faciunt lapide strata, ut urina necubi in stabulo consistat, Var. dispositis exploratoribus, necubi Romani copias transducerent, C.*

nē-cunde (= *nē-alicunde*), *adv.* (= *μῆποθεν*) da ne bi odkod: *circumspectans, necunde impetus in frumentarios fieret, L.*

no-cuter, tra, trum, starejša oblika za: *neuter: Inscr.*

necydalus, i, m. (ptuj. νεκυδάλος) buba sviloprejkina na predzadnji stopinji preobrazbe, predno zadobi ime *bombyx, Plin.*

necyomantēa, ae, f. (ptuj. νεκυμαντήα) klicanje mrtvecev na vedeževanje, zarotilo (zarotovanje) mrtvecev, duhorotstvo: *n. Homeri, Plin.* (glede na 11. knjigo odiseje, v kateri zarotuje Odisej mrtvece, da mu prorokujejo prihodnost).

Nedinatēs, um, m. Nedinatje, mestna občina v Liburniji: *Plin.*

nē-dum, adv. (iz *nē duim* = *nē dem* da ne rečem) pa ne, pa že celo ne, nikar ne, nikar pa da, a kam(o) li. — *A)* v poreku α) za proročkom s kako nikalnico ali pojmom ni-

kalnega pomena: a kam(o) li = tem manj: z nastopn. samim konj.: *numquam sufferre eius sumptus queat: nedum tu possis, Ter. vix in ipsis tectis frigus vitatur, nedum in mari et in via sit facile abesse ab iniuria temporis, Ci. mortalia facta peribunt (= non manebunt), nedum sermonibus stet honos, H.; — z nastopn. ut in konj.: ne voce quidem incommoda, nedum ut ulla vis fieret, L.; — absol.: adulationes etiam Macedonibus graves (= non gratas), nedum victoribus, L. — β) za trdilnim rekam: a kam(o) li = tem bolj, temveč: *insuta omnia oculis auribusque, quae vel socios, nedum hostes terere possent, L. consules bellicosi, qui vel in pace tranquilla bellum excitare possent, nedum in bello respirare civitatem forent passuri, L. — B) začetkom stavka: nečem reči = ne le z nastopn. sed etiam: nedum hominum humilium, sed etiam amplissimorum virorum consilia ex eventu, non ex voluntate, a plerisque probari solent, Balb. et Opp. ap. Ci. ad Attic. 9, 8; slično: *cuiuscumque mortaliū, nedum veteri et provido duci barbarae astutiae patuissent, T.***

Nedymē, es, f. Nedima, in **Nēdymus, i, m.** Nedim (*Nέδυμος*, iz *νύξ* in *δύω*, = iz česar se kdo ne vzbudi iz lahka), rimska priimka na napisih.

Neē, es, f. tudi **Nea, ae, f.** Neja, mesto v Troadi: *Plin.*

nefandārius 3 (*nefandus*) kdor stori (zagreši) kaj sramotnega, zlodelen: *Not. Tyr.*

ne-fandus 3 (zanikan osam. *pprp.* glag. *fāri* =) kar se ne sme-, kar ne gre izgovoriti, torej: neizrekljiv, nedovoljen, brezbožen, zločest(en), (pre)grešen, sramoten, proklet: *n. adulterium, scelus, labes civitatis, Ci. nefandi homines, Plin.* ali *subst. m. nefandi* = brezbožniki, hudobneži; — *superlat.*: *nefandissimum caput, Iust. nefandissime senex, Quint.; — subst. n.: omnia fanda nefanda, Cat. dii memores fandi atque nefandi, V. dobrega in hudega, pravice in krivice. — Odt. adv.: nefandē: multa nef. ausi atque passi, S. ap. Prisc.; superlat. nefandissimē: Cas.*

ne-fās, antis (ne in *fāri*) = *nefandus: Luc., Var.*

ne-fārius 3 (*nefās*) zoper (božji) zakon, nepravičen, brezbožen, zloben, zločest(en), (pre)grešen, sramoten, proklet: o osebah: *n. homo, dux, consules, cives, Ci.; — o abstr.: audacia, bellum, libido, spes, Ci.; — o stvarch: cerā legitimā, non illa infami ac nefaria, Ci.; — z 2. supin.: o rem cum auditu crudelem, tum visu nefariam! Ci. — Odt. adv. nefariē: multa et in deos et in homines impie nefarieque commisit, Ci.; — subst. 1. nefārius, ii, m. zločinec, hudodelnik, brezbožnik: nefarius im-*

piusque, Ci. — 2. nefārium, ii, n. zlodejstvo, hudobnost, grehota: *nisi rem publicam eo nefario obstrinxeris, L. multa commemorare nefaria in socios, Ci.*

ne-fās, n. (le v nom. in ak. sing.; *fās*) kar se protivi božjemu, zbog tega pa tudi npravstvenemu in prirodnemu zakonu, *α) subst.*: 1. krivica, brezbožnost, hudobija, greh(ota), gnus(oba): *ubi fas versum atque nefas, V. in omne nefas se parare, O. quod nef. ad religionem pertinet, N. dirum nef. in pectore versat, V. = samomor, lex maculosum edomuit nef., H. nenaravno grehoto = prešuštvo(vanje), civile nef. ali nef. belli, Lucan. = državljanska vojna; — pri-slovič.: per fas ac nefas alqum. sequi, L. v dobroti in zlosti. — 2. meton. o osebah: gnus(oba), grdoba, izpaka: *nec habet victoria laudem extinxisse nefas, V. (t. j. Heleno); — β) adi. praed. 1. z bogoverskega stališča nedopustno (nedopuščeno), nedovoljeno, (pre)grešno, nesmetno (ni smēti), ne prav, najčešče z nastopnim subjekt. inf.: *Iove tonante cum populo agi nefas est, Ci. ea sacra manibus attingi nef. fuit, Ci. quibus nef. est deserere patronos, C.; — z 2. supin.: quod nef. est dictu, Ci. dictu nef. prodigium, V.; — v raznih drugih skladih: quod violari nef. putant, N. imajo za grešno (greh), irasci patriae nef. (esse) ducebat, N., je smatral za nedopustno, quem Aegyptii nef. habent nominare, Ci. po mnenju Egipč. ni smetno; — tudi brez določn. glagola: corpora viva nef. Stygia rectare cavina, V.; — kot vmesni vzklík = o groza! strašno! *Lavinia visa (nefas!) comprehendere crinibus ignem, V. Troia (nefas!) commune sepulchrum Asiae Europaeque, Cat.; — kot prastar stalen izraz v koledarju pontifikov, pristavljan sodnim praznikom: nefas (sc. in iure agi, = ni dovoljeno pred sodiščem razpravljati; prim. nefastus): Var. — 2. z izvenverskega stališča: ne prav, ne koristno, nedopustno (nedopuščeno), nedovoljeno, tudi: nemožno: *cui nihil unquam nefas fuit neque in facinore neque in libidine, Ci. quidquid corrigere est nef., H. karkoli ni možno (se ne da) izpremeniti.*****

ne-fastus 3 (*nefās*) prav za prav: od pontifikov v koledarju s pristavkom «nefas» zaznamenovan, odt.: *α) nedovoljen, prepovedan, zlasti kot versko-politični termin. techn.: dies nefasti (oppos.: dies fasti) «tíhi», «nesodnji» ali «prepovedni dnevi», ob katerih se iz verskih razlogov ni smelo razpravljati niti pred sodiščem niti v narodnih zborih: *Numa nefastos dies fastosque fecit, L.; — ker so bili taki dnevi od božanstev prokleti, so veljali za nesrečne: cum diem natalem eius (sc. Agrippinae) inter nefastos (nesrečne) referendum suasisset, Suet.; — β) metaf.: pogubonosni, nesrečni,**

zlokoben: *nefasto te posuūt die, H. ne qua terra sit nefasta victoriāe suae, L.*; — o dejanjih: (pre)grešen, nesvet, prokletstva vreden: *quae augur iniusta, nefasta defixerit, Ci. prolibare diis nefastum habetur vna, Plin. nihil ulli nefastum in Bessum videbatur, Cu. crimen nef., Plin. quid intactum nefasti liquimus? H.*

nefrenditium, *n̄, n.* neka mesena počastnica: *Glos.*

nefrēns, *endis (ne in frendere)* ki še ne zna gristi, še nezob(en): *porci amisso nomine lactentis dicuntur nefrendes, Var. quem ego nefrendem alui, L. Andr.*

negantia, *ae, f. (negāre)* zanika(va)nje: *Ci.*

negātiō, *ōnis, f. (negāre)* α) zanik, zanika(va)nje, tajenje, tajba: *negatio infiliatioque facti, Ci.* — β) slovniški term. techn.: nikalnica: *Ap.*

negātivus 3, *adv. negātivē (negāre)* zanikajoč, nikalen: *actio, G. particula, Ap.*; — *subst. negātiva, ae, f. (sc. particula)* nikalna čestica, nikalnica: *Don.*

negātor, *ōris, m. (negāre)* nikavec, tajivec, zatajevavec, zatajnik (absol. ali z genet.): *Or. inser., neg. dei, Eccl.*

negātorius 3 (*negātor*) nikajoč, zanikajoč: *Icti.*

negātrix, *icis, f. (negātor)* nikavka, tajivka: *Eccl.*

negibundus 3 (*negāre*) stanovitno (trdovratno) taječ: *Fest.*

negitō, *āre, āvi, (freq. glag. negāre)* (večkrat) tajiti, utajevati, stanovitno nikati (zanikavati): absol.: *rex primo negitare, S. renuit negitque Sabellus, H.*; — z nastopn. *acc. c. inf.*: *ne fieri negites, quae dicam posse, Lucr. qui illi ostenderit eam, quam multos annos esse negitarisset, veri et falsi notam, Ci.*

neglētīm, *adv. (neglētus)* nemarno, zanikarno: *neg. mihi se quae comit amica, Anth. Lat.*

neglētīō, *ōnis, f. (neglegere)* zanemarjanje: *amicorum, Ci.*

neglētōr, *ōris, m. (neglegere)* zanemarjavec, zamudnik, opustnik: *Aug.*

neglētus 3 (*adi. osam. ppp. glag. neglegere*) zanemarjen, (v)nemaren, zato: nečisljan, preziran, v nemar puščen (puščan): *religio, C. forma, O. ager, H. castra soluta neglectaque, L. cum inter nos neglecti abiectique simus, Ci. ego neglectissima progenies, Stat.*

neglētus, *ūs, m. (redko slovo = neglectiō; neglegere)* zanemarjanje, v nemar puščanje, preziranje: *a somno moentium, Plin. iz spanja drmajočih, haec res neutiquam neglecti est mihi, Ter. te reči nikakor ne zanemarjam.*

neglegēns, *entis (adi. osam. ppra. glag. neglegere)* α) zanikaren, malomaren,

(v)nemaren, nepazen, nebrižen, neskrben, mlačen, neroden, brezobziren: l. o osebah: *improvidi et neglegentes duces, Ci. socors neglegensque natura, Ci. in amicis eligendis neglegens, Ci. n. in oratione, Suet. non neglegentior tantum in patrem, sed etiam contunacior erat, Iust. circa deos ac religiones neglegentior, Suet.*; — z gen.: *legum, sociorum atque amicorum neglentior, Ci. ne meneč (brigajoč) se dosti za ...*; — z inf.: *postilla optigere eam neglegens fui, Plaut.* — 2. o stvarih: *amicus, sermo, Quint.* — Odt. *adv. neglegenter: neglegenter adversaria scribere, diligenter conficere tabulas, Ci. gerunt pelles neglegenter, ultiores exquisitius, T. (skrbneje).* — β) vnemaren v denarnih stvarih = potraten, razsipen: *modo acerbior parriorque, modo remissior neglegentiorque, Suet. neglegens et dissolutus, Ci. adolescentia neglegens luxuriosaque, L.; qui fortasse de alieno neglegentes, certe de suo diligentes erunt, Plin. Caec.*

neglegentia, *ae, f. (neglegēns)* α) nemarje, nemarnost, nepaznost, nebrižnost, neskrbnost: *in provinciis diligentia est plena simultatum, negligentia vituperationum, Ci. adhibenda est munditia, quae fugiat agrestem negligentiam, Ci. neg. epistolarum* ali samo *neglegentia (sc. epistolarum), Ci. mudnost v pisanju pisem, neg. in accusando, Ci.* — β) zanemarjanje, vnemarnost, malomarnost, preziranje, v nemar puščanje, nepoštovanje, nečisljanje, brezobzirnost (do): *neg. cognatorum, Ter. deum, L. neg. epistolarum, Ci. hladnost, ki se kaže v pismih, neg. sui, T. samosvoja malorodnost.*

neg-legō, *ere, lecti, lectum*, piše se tudi: **neg-legō** (sklopek iz *neg in lego*, za prav: ne birati, t. j. kakega prikazila ne zaznati z duhom, odt.): α) brez namena zanemariti, v nemar pustiti, ne zmeniti se (za kaj), zamuditi, opustiti: *rem familiarum neglegebat, N. mandata neg, Ci.*; — z *de: de Theopompo negleximus, Ci. zastran T. smo bili vnemar(ni);* — z inf.: *herus quod imperavit, neglexisti persequi, Plaut. diem edicti obire, Ci.* — β) z namenom ne (po)čislati, ne spoštovati, ne marati (za kaj), ne roditi (za kaj), prezirati, zaničevati: *spem, bellum, capitis periculum neg., Ci. deos neglegere edocuit, S. učil je mlačnost do bogov, neglegere coepit et contemnere, Ci.*; — z inf.: *verba etiam verbis quasi coagmentare neglegat, Ci. neglegis fraudem committere? H. ali se ne bojiš? — v pomenu: ne opaziti, prezreti (-zirati), malomarno gledati = dopustiti (-puščati), da se kaj zgodi: z *acc. c. inf.*: *Gallias a Germanis vastari neglexit, Suet. Theopompum nudum confugere Alexandriam neglexistis, Ci.*; — z *ne: neglegens (= non timens, securus), ne qua po-**

pulus labore, H. — absol.: *bonus tantummodo seignior fit, ubi negligas, S.* — γ) izpregledati (komu kaj), ne kazniti, ne pokoriti, brez kazni pustiti: *se Aedorum iniurias non neglecturum, C. tantum pecuniam captam, Ci. vitam ereptam neg., Ci.* — Pomni zastareli, nalično perf. nesestavljenega glag. *lego* izpeljani obliki: *neglēgeris, Muc. ap. Diom. neglēgisset, S.*

neg-lig . . ., izvedenke tega debela gl. pod *negleg* . . .

negō, āre, ācī, ātum (iz nikalnice *nec*, torej = «ne» reči) α) *intrans.*: reči (trditi), da ne, odnika(va)ti: *Diogenes ait, Antipater negat, Ci. vel tu mihi aias vel neges, Plaut. si fateris . . ., si negas, Ci. non facile Gallis Gallos negare potuisse, C.*; — z dat. osebe in stvari: *saepius idem roganti neg., Ci. petitioni neg., Trai. ap. Plin. Caec.*; — metaf.: *illi membra negant, Stat. saxa negantia ferro, Stat.* — β) *trans.*: nikati, zanika(va)ti, reči (trditi, praviti, zagotavljati), da ne, (u)tajiti, zatajiti: *crimen, Ci., Quint. deos, Sen. ph. omne euangelium, Tert. peccatum tuum negare non potes, Ci.*; — z *acc. c. inf.* (v slov. stopi takrat nikalnica navadno v objekt. stavek): *Manlio negas esse credendum, Ci. = Manlio dicis non esse credendum, Manliju, pravisi, da ni verjeti, negat per omnes deos se meminisse, Tib. negat ratio animum credere posse, Lucr.*; pred skladom *acc. c. inf.* stoječa nikalnica ne nič zanikanja: *negat nec suspirari, Ci.*; — včasih je treba iz glag. *negare* povzeti za drugi stavkov člen triden glagol *dicendi*: *negabat cessandum et (sc.: aiebat) utique prius confitendum, Ci.*; — v pas. z *nom. c. inf.*: *casta (esse) negor, O. pravijo, da sem nečistnica, ibi vis facta (esse) negabitur, Ci. trdilo se bo, da se ondi ni sila zgodila*; — pa tudi *negari* z *acc. c. inf.*: *negarine ullo modo possit numquam quemquam stabili et magno animo effici posse, Ci. negandum est esse deos, Ci.*; — *non negare* z nastopn. *quin* in konj.: *negare non posse, quin rectius sit exercitum mitti, L. negari non potest, quin bonum sit, Lact.*; — litot.: *non nego, Ci. ne tajim = prizna(va)m*; — eliptič. (v jeziku komedijpisccev): *ille primo se negare (sc.: uxorem ducturum), Ter. ego me nego (sc.: nosse), Ter.* — γ) zareči-, odreči-, odbiti-, odpovedati-, (u)kratiti (komu kaj), ne dovoliti (komu česa), ne hoteti, braniti se: *auxilium Veientibus neg., L. viris tam amantibus mei nihil negare possum, Ci. sibi omnia neg., Sen. ph. vsemu se odpovedati, nič si ne privoščiti, postquam id sibi negari vidit, C. cupimus negata, O. kar nam je zarečeno*; — pesn.: *vla centis neg., O. jadra zviti, se vinculis n., O. odtegniti se, comitem (sc.: se) n., O. ne hoteti služiti za . . ., (seges) negat victum, V. ali*

poma negat regio, O. ne rodi (prim. slov.: «nebo je roso odpovedalo»), illa se negat, Ter. odreka, noče; — z *inf.*: *Leucothoē nanti ferre negavit open, O.*; — *alicui non negare* z nastopn. *quin* in konj.: *adulescenti negare non potuit, quin eum arcesseret, N.*; — z *acc. c. inf.*: *Hannibalem pelli negabam, Sil. nitem hotel*; — litot.: *nec negat, V.*; — metaf.: *in sua loca ire negant (arenae), V. nočejo*. — Pomni zastareli konj. perf.: *negassim, Plaut.*

negōtiālis, e (*negōtium*) kakega posla se tičeō, opraviški, stvaren: *pars neg. est, in qua quid iuris ex civili more et aequitate sit, consideratur, Ci. (oppos.: pars iudicialis), ei (rhetoricae) locum in ethice negotialem assignant, id est πρᾶγματῶν, Quint. odkazujejo ji mesto v etiki, namreč dejavnost v javnem življenju, t. j. pragmatičnost.*

negōtiātio, ōnis, f. (*negōtiari*) α) poslovanje-, trgovina na debelo, zlasti novena in meniēna trgovina: *qui nunc praecipue negotiatione delectantur, Val. Max. ki se radi bavijo z novēnimi posli, reliquiae negotiationis veteris ali Asiaticae, Ci. ostanki terjalsčine*. — β) (v cesarski dobi =) vsaka trgovina: *pecuaria, Col. lignaria, Cap. constat negotiatio omnis ex emplo et vendito, Sen. ph. v kupilu in prodaji.*

negōtiātor, ōris, m. (*negōtiari*) α) veletržec, peneznik, bankir: *negotiatoribus comis, mercatoribus iustus, Ci.* — β) (v cesarski dobi =) trgovec sploh, tržec, kupec, prometnik, opravnik, poslovatelj, poslovodnik: *neg. mercis sortidiae, Quint. negotiatoribus maximam immunitatem dedit, Lamp.*

negōtiātorius 3 (*negōtiator*) trgovski: *navis, Vop. trgovska ladja, aurum, Lamp. kot tržina ali trgovska dāca.*

negōtiātrix, icis, f. (*negōtiator*) trgovka, prodajavka: *I. Paul. legummaria, Mur. inscr.*; — metaf.: *posrednica, Tert.*

negōti-nummius 3 (*negōtium* in *nummus*) kar stane novce, dragonovčen: *Ap. negotiolum, 1, n. (demin. iz negōtium)*

opravilce, poslek: *datores bellissima negotioli, Plaut. erit nescio quid negotioli, Ci. pri tem bo maličkaj opravka, tua negotiola (mala naročila) curae mihi fuerunt, Ci.*

negōtiior, āri, ātus sum (*negōtium*) α) poslovati-, tržiti (trgovati) na debelo, peneznikovati, baviti se z novēnim tržarstvom: *se Syracusas otandi causā, non negotiandi contulit, Ci. equites Romani in Asia negotiati sunt, Ci. quod in Gallia negotiatus erat, S.* — β) pri *L., C.* in mlajših piscih: *sploh tržiti (trgovati), kupčevati: negotiandi causā argentum in zonis habentes, L. cives Romani negotiandi causā in Gallia constiterant, C. ut negotiari possis, aes alienum facias oportet,*

Sen. ph. qui negotiantur, Salv. = trgovci, obrtniki (oppos.: qui agricolantur); - partep. subst.: negotiāns, antis, m. veletržec, peneznik, bankir, sploh trgovec, obrtnik, prometnik: praefecturam petivit, negari me cuiquam negotianti dare, Ci. aratores ac negotiantes, Suet. negotiantes in basilica, Vitr. — γ) prilič.: tržiti-, baviti se s čim, dobiček imeti od česa: animā nostrā negotiari, Plin. circumspiciebam, in quod me mare negotiaturus immitterem, Sen. ph.

negōtiōsītās, atis, f. (negōtiōsus; prevod gršk. πολυπραγμοσύνη) opravečnost, množostranska pravilnost: *Gel.*

negōtiōsus 3 (*negōtium*) poln opravkov, torej: opravečen, opravljen, delaven, prizadeven: *prudētissimū quisque maxime negotiosus erat, S. negotiosissimū vir, Aug. provincia non tam gratiosa et illustris, quam negotiosa et molesta, Ci. trudapolna, cura atque opera negotiosissima, Aug. dividere sacros et negotiosos dies, T. praznike in delavnike, negotiosus (= negotiorum) cogitatio, Cels. misel na opravke, neg. tergum (v jeziku komedijepiscev) hrbet, na katerem se »posluje« = po katerem se udriha («mlati»): nil moror negotiosum esse tergum, Plaut. = nočem jih dobiti po grbi; — subst.: negōtiōsī, tržci, obrtniki, prometniki.*

neg-ōtium, ī, n. (iz nec in otium) nelazno(ča), torej α) l. v obče: dejavnost, delavnost, delo, poslovanje, posel, opravilo, opravke: *non negotium, non otium, Ci. nostrum otium negotii inopiā constitutum est, Ci. ut (scriptor) in otio esset potius quam in negotio, Ter. otio qui nescit uti, plus negotii habet, quam cui est negotium in negotio, En. quid tibi hic negotii est? Ter. kaj imaš tod opraviti? quid in sua Gallia Caesari aut omnino populo Romano negotii esset? C. kaj neki ima Cezar . . . opraviti? in magno negotio habuit obligare annuos magistratus, Suet. imel je za svoje glavno opravilo, zdelo se mu je prepotrebno, sed verba hic facio quasi negotii nil siet, Plaut. kakor da ni nič opraviti, nisi negotium est, progredere ante aedes, Plaut. ako utegneš; — često za očitnim stranskim pojmom težavnosti, zadrege, sitnosti: satis negotii habui in sanandis vulneribus (provinciae), Ci. imel sem dosti opravka (opraviti), nihil negotii habere, N. ne imeti nikakršnih težav (sitnosti), mir (pokoje) imeti, interfecto (illo) nihil habituri negotii essent, N. da bodo imeli mir, negotium mihi est cum aliquo, C. imam s kom posla (opravka, opraviti), nunc mihi cum universis negotium est, T. Pompeio est negotium cum Caesare, Cacl. in Ci. ep. Pomp. in Cez. sta si navzkriž, cum Epicuro hoc plus negotii est, Ci. s tem Ep. imamo več opravka, ta Ep. nam daje več opraviti, nihil est negotii ali*

neque quicquam est negotii, C. ni težko, lahko je, si ea res victoriam moraretur, nihil negotii superesse, Iust. to nič ne de, quid negotii est potarum portenta convincere? Ci. kaka (težka) zadača (delo) je . . .? sed quid negotii est? quamobrem succensus mihi? Plaut. toda kaj to pomeni? čemu se srdiš z menoj? neque de hac re negotium est, quin occidam, Plaut. o tem ni dvojbe, da poginem, quid hoc negotii est, neminem meum dictum magni facere? Plaut. kak nered je to . . .? negotium alicui facere, Quint., Ci. facessere, conflare, contrahere, exhibere, Ci. incutere, H. parere, Fr. napraviti (nagnati, navleči, nakopati, provzročiti) komu opravke (nepriličnosti, težave, sitnosti), pripraviti (spraviti) koga v zadrego, multum (plus) negotii alicui facere, Iust. ali concinnare, Sen. ph. mnogo (več) truda komu prizade(va)ti, quod beatum est, id nec habet nec exhibet cuiquam negotium, Ci. niti ne čuti, niti ne prizadeva komu težav, ne forte negotii incutiat tibi quid sanctarum insecitia legum, H. da ti ne provzroči kake zvlake (pričkarije), ista tua benignitate magnum mihi negotium peperisti, Fr. si me zelo v zadrego spravil; — adv. izrazi: nullo negotio, Ci. ali sine negotio, N. brez vsake (nobene) težave, facili negotio, Aur. ali levi negotio, Am. prav lahko, magno negotio, Auct. b. Alx., Cels. z veliko težavo; — 2. poseb.: javno poslovanje, državna služba: vel in negotio sine periculo, vel in otio (kot zasebnik) cum dignitate esse posse, Ci. maius commodum ex otio meo quam ex aliorum negotiis rei publicae venturum, S. — β) posamezen posel, opravke, opravilo, zadača, nalog(a), naročilo: negotia privata, Ci. neg. servilia, S. negotia, quae ingenio exercentur, S. duševne zadače, negotium agere, transigere, gerere, suscipere, alicuius negotia explicare, — explicare et expedire, Ci. negotium conficere, C. neg. perficere, L. procurare alicuius negotia ali proe. alicuius rationes negotiaque, Ci. poslovatelj (opravnik) biti komu, alicui mandare negotia ali alicui imponere negotium, Ci. tudi alicui id negotii dare, Ci. naročiti (naložiti) komu, id mihi da negotii, Ter. to skrb prepusti le meni, id dare sibi negotii, ut . . ., Ter. gledati na to, da . . ., dare alicui negotium, naročiti komu: za nastopn. zahtevnim stavkom brez veznika: dat negotium, ad Dionem eant, N.; — z ut ali qui in konj.: Ci.; — z ne: Suet.; — z inf.: dato sacerdotibus negotio vera discernere, T. alteri consulum negotium daretur videre, L.; — z nastopn. genet. gerund.: Suet.; — negotio praesse, Ci. delo voditi, ex hoc negotio emergere, Ci. izkopati se iz (iznebiti se) opravka, negotio desistere, C. odstopiti od stvari, nondum in negotio versari, Ci. še ne biti v opravilu, non deest negotio Curio, C. Kur. izvršuje nalog, aliquo negotio

intentus, *S. in alienis negotiis detineri*, *Ci. in ipso negotio*, *Ci. pri poslu samem, infecto negotio* (krepkeje ko *re infecta*), *S. nič ne opraviši*; — (državna) zadeva, stvar, reč, položaj, okolnosti: *aliena negotia*, *Cu. Leptanorum negotia*, *S. zadeve, suam quisque culpam ad negotia transferunt*, *S. položaj (okolnosti)*, *in atroci negotio*, *S. periculum atque negotia*, *S. nevarne zadeve* (reči). — γ) poseb. I. državni (uradni) posel, —opravek, državno pogajanje: *negotia publica*, *S. rei publicae negotiis impediri*, *Ci. redderet negotiorum rationem in senatu*, *Ci. — 2. noveni-*, kupčijski posel (opravek), (javno) zakupno opravilo: *negotia vetera in Sicilia habebant*, *Ci. hic permagna negotia habebat Clazomenis*, *H. ne Bithynia negotia perdas*, *H. negotii gerentes*, *Ci. tržci, prometniki, negotii bene gerentes*, *Ci. dobri (izvrstni) prometniki*; z namekom: *postquam omnis res mea Ianum ad medium fracta est, aliena negotia curo, excussus propriis*, *H. — 3. pravno opravilo, pravna stvar, pravni slučaj*: *Quint., Suet., Icti. — 4. hišni (domači) opravek*, v plur.: hišne (domače, zasebne) zadeve, hišno gospodarstvo: *erat ei Numidia quidam negotiorum curator*, *S. zasebni tajnik, negotium male gerere*, *Ci. praeclare negotium suum gerere*, *Ci. slabo (izvrstno) gospodariti*. — 5. boj, bojno (vojaško) podjetje, razpor, upor: *quod negotium posebat*, *S. in ipso negotio plures affuturos*, *Suet. sibi cum viro forti esse negotium*, *N. on da ima opraviti s hrabrim m., facies negotii*, *S. lice (pogled) boja, bene gerere negotium (= rem)*, *C. srečno (uspešno) se bojevati*. — δ) meton. o človeku = gršk. $\rho\epsilon\tau\iota\mu\alpha$, $\pi\epsilon\tau\epsilon\gamma\mu\alpha$: komad, stvar, bitje, životinja: *homo sine sensu, inhumanum negotium*, *Ci. Teucris illa lentum negotium*, *Ci. Callisthenes quidem vulgare et notum neg.*, *Ci.*

Negrana, *ae, f.* Negrana, mesto arabsko: *Plin.*

negritu, avgarski izraz = *aegritudo*: *Fest. negumō, āre* (iz *negō* podaljšana oblika kakor *autumō* iz *aiō*): *negumate in carmine Cn. Marci significat negate, cum ait: quamvis moventium duonum negumate, Fest.*

Nehalennia, *ae, f.* Nehalenija, ob Renovem ustju češčena boginja: *Or. inser.*

Nēith, *f. indecl.* (Νηϊθ) Neita, egipčanska boginja = rim. Minerva: *Arn.*

Nēleūs, *ei, m.* (Νηλεΰς) Nelej, Neptunov sin, Nestorjev oče, kralj pilski (*Pylos*): *O., Hyg.* — *Odt. adi.*: **Nēleūs** 3 (Νηλεΰς) ali **Nēleūs** 3 (Νηλεΰς) Nelejev, Nelejski: *Pylos*, *O. Nelei sanguinis auctor*, *O.*; — *subst.*: **Nēleūs**, *ñ, m.* Nelejevič = Nestor: *O., in patrono*: **Nēlides**, *ae, m.* (Νηλεΰδης) Nelejevič = sin, potemek Nelejev: *Val. Fl., bis sex Nelidae*, *O.*

Nelō, *ōnis, m.* Nelson, reka v Tarakonski Hispaniji: *Plin.*

nēma, *atis, n.* (ptuj. $\nu\eta\mu\alpha$) preja, spredek, niti: *Sericum, Dig.*

Nemaus 3, gl. *Nemea*.

Nemausum, *i, n.* (*Plin., Itin. Ant.*) ali **Nemausium**, *ñ, n.* (*Not. Tir.*) ali **Nemausus**, *i, f.* (*Mel.*) Nemavz(ij), mesto v Narbon. Galiji s krasnimi studenci, zd. *Nimes*. — *Odt. adi.*: **Nemausēnsis** (**Nemausiēnsis**), *e* nemavzovski (nemavzijski, Nem.): *Nemausensis caseus*, *Plin. in Nemausiensi agro*, *Plin.*; — *plur. subst.*: **Nemausēnses**, *ium, m.* Nemavžani, prebivavci mesta Nemavza: *Plin., Suet., Or. inser.*

Nemausus, *i, m.* Nemavz, reka blizu mesta Nemavza: *Aus.*

Nemea, *ae, f.* in (pesn.) **Nemeč**, *ēs, f.* (Νεμεία) Nemeja, I. gozdna dolina in tržič v Argolidi blizu Fliunta (*Phlius*) z gajem, nemejskemu Zenu posvečenim, v katerem je stalo krasno svetišče istega božanstva in so se obhajale vsako tretje leto nemejske bojne igre; v tem gaju je baje Herkul zadavil nemejskega leva: *Ci., V., Flor.*; — druga oblika pri: *Stat. in Mart.* — *Odt. adi.*: 1. **Nemeaeus** (**Nemeūs**) 3 nemejski: *leo*, *Ci. arma*, *Stat. moles ali pestis (= leo)*, *O. vellus*, *O. levina*; o sozvezdju leva: *Mart., Lucan.* — 2. **Nemaens** 3 nemejski: *Hier.* — *Adi. subst.* *plur.*: **Nemea**, *ōrum, n.* (τὰ Νεμεία) nemejske igre: *L., Hyg. Nemea vincere*, *Vitr. v nemej. igrāh zmagati*. — II. **Nemea**, *ae, m.* Nemeja, reka, ki se pri Korintu izliva v Lehejski zaliv: *V.*

nēmēn, *inis, n.* (nēre) tkanina, preja, spredek: *Grut. inser.* (prim. *nēma*).

Nemeturi, *ōrum, m.* gl. *Nemeturi*.

Nemeonīcēs, *ae, m.* (ptuj. $\nu\epsilon\mu\epsilon\omega\nu\iota\kappa\epsilon\varsigma$) zmagavec v nemejskih igrāh: *Not. Tir.*

Nemesa, *ae, m.* Nemeza, reka v Belg. Galiji, zd. *Nims*: *Aus.*

Nemesē, *ēs, f.* (po drugih: *Temesē*) Nemeza, neznano mesto v Brutiju: *O.* (prim. *Temesē*).

Nemesiaci, *ōrum, m.* (*Nemesis*) Nemezijaki, vrsta vrazevernih, vedežujočih ljudi: *Cod. Th.*

Nemesiānus, *i, m.* (s celim imenom: *M. Aurelius Olympius N. Mark Avrelij Olimpij*) Nemezijan, Kartaginec, pesnik rim. v 3. stolet. po Kr.: *Vop.*

Nemesis, *seos (sis), f. acc. in in im* (Νέμεσις) Nemeza: I. posebljeno pravočutje, boginja pravice in povračevavka, ki kaznuje zlasti ošabnost in prevzetnost, imenovana *Adrastea* in *Rhamnusia* (gl. t. slov.): *ne poenas Nem. reposit a te*, *Cat. Graecam Nemesin invocantes*, *Plin., Am., Aus., Macr.*; — poistovečena s poboženo Ledo: *Lact., -s Fortuno*: *Grut. inser.*, —s solncem: *Macr.* — II. slutvoime za Tibulovo ljubico (gl. *Lycōris*) pri *O.* in *Tib.*

Nemestrinus, *i, m.* (*nemus*) Nemestrin, bog gajev: *Arn.*

Nemetēs, *um, m.* (*acc. as pri T.*) Nemeti, germ. pleme v Belg. Galiji blizu današ. Spire: *C, T.* — Odt. *adi.*: **Nemetēnsis**, *e*, nemetski: *Sym.*

Nemetocenna, *ae, f.* Nemetocena, glavno mesto Atrebatov v Belg. Galiji blizu Skaldinih (Schelde) virov, zd. *Arras* (iz gršk. ak. *Atrebatas*): *Hirt.*

Nemeturi, *orum, m.* Nemeturi, ligursko pleme: *Plin.* — Odt. *adi.*: **Nemeturicus** 3 nemeturski: *pix, Col.*

Neminia, *ae, f.* ali **Neminie**, *ēs, f.* Neminija, studenec v Italiji pri Reatu: *Plin.*

nēmō (*nemō*), *nēmīnī, nēmīnem, m.* redkeje *f.*; za gen. in abl. služi v klas. lat. le *nullius, nullo (-a)*; (sklopek iz *ne* in *strlat. hemo = homo* torej): nobeden človek, nikdo, nihče. — Latinec rabi to slovo le substantivno, tudi kedar je slovenimo z adjektivnim nobeden, nijeden, nikak: *nemo liber. N.* nobeden svoboden (mož), nob. svobodnjak, *n. acarus, H.* nob. skop (človek), nob. skopuh, *nemo Romanus, L.* ali *n. Thebanus, N.* nob. rimski (tebski) mož = nob. Rimljan (Tebljan); (nelat. bi bile zveze: *nullus liber, nul. acarus, - Romanus, - Thebanus* i. t. d.); *nemo unus, Ci., C.* ali *unus nemo, Corn.* nobeden pojedinec, nijeden (človek), *nemo alius, Ci.* ali *nemo alter, Plin.* nob. drug, *neminem iacentem, N.* nobenega palega (moža); v zvezah: *nemo quisquam, Gel.* in komedijepis., *ne jeden, le (kar) jeden ne, nemo rex, n. Perses, N. n. homo, servus, civis, Ci.* imajo dotični subst. apozicijski pomen: *quod nemo adhuc civis Romanus quicū conseqū, N.* česar doslej še ni mogel doseči nikdo, ki je rimski državljan, nikdo kot rim. državljan; — semtertam *subst. f.*: *vicinam neminem magis amo quam te, Plaut.* *hoc scio neminem peperisse hic, Ter.*; — z nastopn. predikatom v plur.: *cum eorum nemo venissent, L. neminem se plebeium contempturum, ubi contemni desissent, L.*; — kot subst. se veže *nemo* seveda tudi z gen.: *nemo amatorum, Ci. nemo nostrum, vestrum, Ci. nemo omnium mortalium, Ci.* nijeden smrtnik, *nemo omnium Numidarum, S.* nijeden Numidec; — po analogiji števnikov z *ea*: *amicum ex consularibus neminem tibi esse video, Ci. nemo e vobis, Vel.*; — v litoteti: *non nemo = marsikdo, jeden in drugi: video de istis abesse non neminem, Ci. toda: nemo non* (t. j. kedar spada nikalnica k predikatu) = vsak-(do), vsi splaz: *nemo Arpinus non studuit Plancio, Ci.*; — za *nemo*, zlasti ako stoji pred dvojnim *nec* (*neque*), se zanik pogosto nadaljuje (kakor v sloven.): *neminem deo nec deum nec hominem carum esse voltis, Ci.* nikdo, niti bog niti človek, *nemo non linguā, non manu promptior, L. ne legat id nemo,*

velim, Tib. da tega ne bere nikdo, *sed me moverat nemo magis quam is, quem tu neminem putas, Ci.* katerega ti šteješ za nič(lo), nič ne ceniš; — *nemo est* z nastopn. *quin* in konj.: ni ga, ki (da) ne bi: *nemo est, quin intellegat ruere rem publicam, Ci.*

nemorālis, e (*nemus*) gajski, gozden, *α* v obče: *antrum, umbræ, O.* — *β*) poseb. k Dianinemu gaju (pri Ariciji, zd. *Nemi*) spadajoč: *templum Dianæ, regnum, O.* (prim. *nemorēnsis*).

nemorēnsis, e (*nemus*) gajski, gozden, *hosten, α* v obče: *mel, Col.* *hostni med.* — *β*) poseb.: *Nemorēnsis, e*, tičeš se Dianinega gaja (pri Ariciji, zd. *Nemi*), Dianinega gaja: *O., Plin., Vitr., lacus, Prop., zd. lago di Nemi, rex Nemor., Suet.* načelnik daritne službe na čast aricijski Diani; — *subst. in Nemorēnsi, Suet.* na zemljišču Dianinega gaja (pri Ariciji, blizu katerega je imel Cezar pristavo).

nemori-cultrix, icis, f. (sestava iz *nemus* in *cultrix*) pogozdnica, hostnica: *sus n. Ph., pesn.* = divja svinja.

nemori-vagus 3 (sestava iz *nemus* in *vagus*) klateč se pogozdu: *aper n., Cat. merj., gozdni klateč.*

nemorōsus 3 (*nemus*) *α*) gozdat, gozdoviti: *n. Zucynthus, V.* (prevod Hom. *ὄλιζαα Ζ*), *vallis n., S. montes n., O.* — *β*) drevesnat, gostolist(en), senčnat: *silvae, O. platanus nemorosa vertice, Plin. nemorosa brachia fundit taxus, Sil.*

Nemossus, i, f. Nemos, mesto v Akvitaniji, glavno mesto Arverncev, zd. *Clermont: Lucan.*

nem-pe, ade. (iz *nam* in demonstr. pritikline *pe*, prim. *quip-pe* iz *quid-pe*) *α*) v pojasnilo in potrdilo kake povedi: namreč, saj, saj vendar, anti: *nempe dixi, H.* namreč, *nempe uxor ruri est tua, Plaut.* *nempe enim duo genera materiarum apud rhetoras tractantur, T.* saj vendar. — *β*) v potrditev, poudarjajoč to, kar se priznava in ne da tajiti: kajpada, seveda, anti je da, anti seveda, istina da, baš, vsekako(r), (za)res: *nempe in composito dixi pede currere versus Lucili, H. optabam certe recipi: sun n. receptus, O.* bil sem res vzprejet, *hoc duce nempe deo ventis agitaris, O.* — *γ*) v dotrdbo v vprašanjih, izrečenih z začudenjem ali neugodjem: res, torej res, ali s prepričanjem: anti, kajne(da): *nempe hic tuus est? Plaut.* torej je res tvoj? *nempe negas? Ci.* res lažeš? *nempe recte valet? Plaut.* anti je zdrav, *nempe eum dicis? Ci.* kaj ne, ti misliš tega? — *δ*) v potrditev in dotrdbo v odgovorih na vprašanja, čisto ironič.: to se ve, (da), seveda, kajpada, kajpak da, očitno, vendar: *Pompei consulatus in quibus actis constitit? nempe*

in legibus? Ci. očividno vendar v zakonodavstvu, a quo defenderet? n. ab hoste, Ci. kajpada, quos ego orno? n. eos, qui . . . , Ci. vendar tiste, ki . . .

nemus, oris, n. (ptuj.: νέμος; σύνδενδρος τόπος καὶ νομὴν ἔχων, Hesych.) α) gozd s pašniki (silea = gozd z ozirom na drevesa, a brez pašnikov), gaj, log, hosta: lauri nemus, Aur. agri et nemora, Ci. multos nemora silvaeque commovent, Ci. quis nemori imperitet, quem armenta sequantur, V. pašnik. — β) pesn.: gozd sploh: nemorum avia lustrat, O. densum arboribus nemus, O. montium custos nemorumque virgo, H. me gelidum nemus secernit populo, H. ingens quercus, una nemus, O. (hiperb. o jako košatem drevesu) vel hrast, sam cel gozd. — γ) poseb. gaj (log), posvečen kakemu božanstvu: nem. Angitiae, V. Latiaris Iovis nemora scelere maculare, Ci.; — zlasti Nemus kot nom. propr.: Gaj Dianin (pri Ariciji, zd. Nemi; prim. Nemorensis): Ci. — δ) pesn. metaf.: drevesni nasad: V. in meton.: drva, les, drevo: Sen. tr.

nemut = nisi etiam ali nempē: Cato ap. Fest.

nēnia (naenia), ae, f. abl. neniā dvožlož. pri O. (ptuj.: νημία το Φρύγιον μέλος, Pollux) α) pogrebna pesen, pogrebница, sploh vsaka žalostna pesen, žalostinka (žalostnica), žalospev, otožnica: vocabulo neniā Graeci cantus lugubres nominant, Ci. (nen.) carmen, quod in funera laudandi gratia cantatur ad tibiam, Fest. honoratorum civorum laudes in contione mementorum easque etiam cantu ad tibicinem prosequantur, cui nomen nenia, Ci. absint inani funere neniae, H. ne Caeae retractes munera neniae, H. o Simonida Čejskega žalostinkah. — Odt. β) prilič. in prislovič.: (žalosten) izid (konec) kake stvari: id fuit nenia ludō, Plaut. to je bilo šali takorekoč pogrebica = žalosten konec, tako se je to okončalo, huic homini amanti mea hera dixit neniā de bonis, Plaut. žalostno zgodbo, sunt, qui eo verbo neniā finem significari putent, Paul. D. dicetur vox quoque neniā, H. sklepica (po drugih pa: hvalnica). — γ) pesen sploh, kakor n. pr. poulična popevka, ponočno petje, uspavanka: puerorum nenia, H. vires neniae, Ph. nedolžne burke, pošalice; — poseb. čarovna pesen, čarovne besede: Marsa nenia, H. marsovska čar. pesen. — δ) kovarno pretresanje (rešetanje): accusatorum meorum neniae et probrosae querelae, Hier. — Pooseb. **Nēnia, ae, f.** Neniya, boginja pogrebnega petja, boginja žalnica, ki je imela kapelico pred Viminalskimi vrati: Arn., Aug.

nēnior (= εἰκασιλογῶν) nepremišljeno govoriti, devetkati: Dosith.

nēnu in **nēnum**, gl. **noenu**.

neō, nēre, nēvī, nētum (νέος, νέθω) α) prestisic stamina nevī, O. purpuras colo, Iust.; — poseb. o Parkah: Parcae fatales nentes stamina, Tib. nerunt fatales fortia fila deae, O.; — partcp. subst. **nēta, ōrum, n.** preja, spredek: aliarum neta aut in globum collige aut texenda compone, Hier. — β) metaf.: tkati, z zlatimi nitimi preplesti, vesti (vezem): tunicam molli mater quam neverat auro, V. hoc neverat unum mater opus, Stat. — Drugotna obl. (po 3. konjug.): **neunt, Tib., Luc.;** sinkop. obl. perf.: **nēruunt, O. nēsse, Claud.**

Neō ali **Neōn, ōnis, m.** (Νέων) Neon, mosko lastno ime: L.

Neobulē, es, f. (Νεοβούλη) Neobula, deklliško ime; 1. Likambova hči in Arhilohova zaročnica. — 2. značilno ime neke zaljubljene krasotice pri H.

Neoclēs, is in (pri N.) **ī, m.** (Νεοκλής) Neoklej, 1. oče Temistoklejev: N. — 2. oče Epikurov, ki je šel kot naselnik na otok Sam ter je ustanovil šolo v mestu Samu: Ci. — 3. neki slikar: Plin. — Odt. **Neoclidēs, ae, m.** (Νεοκλειδής) Neoklejevič = Temistoklej: O.

neōcorus, ī, m. (ptuj. νεώκορος) svetišču i paznik, ki ima zajedno snaženje svetišča na skrbi: Firm., Or. inscr.

Neocrētēs, um, m. (Νεοκρητης) Novokrečani, na kretski način obožoven oddelek v Antiohovem vojsstvu: L. 37, 40.; (nekateri novejši izdatelji pišejo na tem mestu: Neocrētēs).

neōfitus, ī, m. gl. **neophytus**.

neogramma, atis, n. (ptuj. νέος in γραμμα) slika v novejšem zlogu: Plin. 35, 5 (II), kjer bero nekateri po rokopisih: **neogrammatea**.

neomēnia, ae, f. (ptuj. νεομηνια) mlaj: Tert., Vulg.

Neontichos, ūs, n. acc. os (Νέον τιχος) Neontih (= Novi grad), trdnjava v Traciji: N., Plin.

neophytus, ī, m. (ptuj. νεόφυτος) = na novo sajen, torej: izpreobrnjenec (krščanski), novokrščeneec: Tert., Vulg., Or. inscr. (kjer se bere: **neofitus**).

Neoptolemus, ī, m. (Νεοπτολέμος) Neoptolem, 1. Ahilov sin, sicer tudi «Pyrrhus» (Plavolasi) zvan: Ci., V., O. — 2. vojškovo Aleksandra Vel.: N. — 3. kralj mološki, oče Olimpiadin: Iust. — 4. neki glumeec za Filipa, kralja macedonskega: Suet.

neopum, ī, n. mandeljevo olje: Plin.

Neoris f. Neora, mesto v azijski Iberiji: Plin.

neōtericus 3, adv. neōtericē (ptuj. νεωτερός) α) adv.: nov: scriptor, Cl. M. versus est magis neotericus, Serv. — β) subst.: **neōterici, ōrum** novejši pisci: Aur., Hier., Pomp., Serv.

nepa, *ae, f.* (ptuj.) α) ščipavec, skorpijon (žival): (*n.*) *Afrorum lingua scorpius*, *Fest. uti videmus nepas aculeis*, *Ci.*; — (sozvedje): *Col., Ci. in Arat.* — Drugotna obl.: *nepās, ae, m.*: *Col.* — β) metaf.: rak (žival): *Plaut., Ser.*; — (sozvedje): *Ci. in Arat.*

Nepe, gl. *Nepete*.

nēpenthes, *n.* (ptuj. νηπενθές) utešiteljica, priimek neke egipt. čarodelne zeli, ki pomešana v vino prežene baje vsako pečal: *Plin.*

nepeta, *ae, f.* laško mačeje zelje (*nepeta italica*, *Willd.*): *Plin., Cels.*; *nep. montana* ali samo *nepeta* (*melissa nepeta*, *Lin.*): *Apic.*

Nepete, *is, n.* *Nepet*, staro etrursko mesto, 45 km severno od Rima, zd. *Nepi*: *L.* — Drugotna obl.: *Nepe*, *Nep*: *Vel., Plin.* — Odt. *adi.*: **Nepesinus** 3, nepetski: *ager, L. in subst.*: **Nepesini**, *orum, m.* *Nepesani*: *L.*

nephela (*nefela*), *ae, f.* (ptuj. νεφέλη) «mگلenjāk», neka vrsta mlinca: *Not. Tir.* — Kot rimski priimek: *Grut. inscr.*

Nephele, *es, f.* (νεφέλη), čisto lat. *Nebula*, *Nefela*, α) prva soproga Atamantova (*Athamas*), mati Friksova in Helina; umrša je unesla kot oblačna boginja svoja otroka na ovnu z zlatim runom, da bi ja utegnila progajanju njiju mačehe Inone: *Hyg.* — Odt. *1. adi.*: **Nephelaus** 3 *Nefelin*: *pecus*, *Val. Fl.* oven, ki je unesel Nefelina otroka; — 2. *patron.*: **Nepheleias**, *adis, f.* (Νεφεληϊάς): *Lucan. in: Nepheleis, eidos, f.* (Νεφεληϊς): *O.* Nefelinica = Nefelina hči Hela. — β) neka nimfa: *O.*

nepheleon, *ā, n.* (ptuj. νεφέλιον) neka rastlina: *Ap. h.*

Nepheris, *is, f.* (Νεφερίς) *Nefera*, mesto afriško blizu Kartagine: *L. epit.*

nephrēsis, gl. *nephritis*.

nephriticus 3 (ptuj. νεφριτικός) na ledvicah (obistih) bolan, bolnih ledvic: *Cacl., Plin. Val.*

nephritis, *idis, f.* (ptuj. νεφρίτις), čisto lat.: *renalīs passio, renale vitium*: *Cacl.* obistna bolezen: *Isid. 4, 7, 24 ed. vulg.* (*Otto: nephresis.*)

Nēphūsa, *ae, f.* (Νεφουσα, *Trezna*) *Nefuza*, ženski priimek: *Inscr. ap. Donat.*

nepōs, *ōtis, m.* (ἀ-νεπός = ἀ-νεπίός) α) *1. subst. m.* vnuk: *ex filio vel filiā natus nepos*, *Paul. D. ex filio nepos*, *Gel. Pompei ex filia nepos*, *Ci. nepos ex fratris filio*, *G. sororum nepotes*, *Suet. nepos Atlantis*, *H. = Merkurij, n. Nereius, H. = Ahil, nep. inivisus, H. = Romul, nepos parvulus, Cu. ali nep. pavisillus*, *Afr. vnučič, partus sui, nepotum* (vnučadi) *illi, hi liberum progenies, L.* — 2. *subst. f.* = *neptis*, vnučka (vnukinja): *En., Grut. inscr.* — β) = *trinepos* vnuk v

5. kolenu, prapravnuk: *Ci.* — γ) *1. pesn.* = (pozni) potemek: *venturos tollemus ad astra nepotes, V. in nepotum perniciem, H. nepotes seri, O. apud seros gentes populosque nepotum, Lucan.* — 2. o živalih: zarod: *Col.* — 3. o rastlinah: podočnik (-njak): *Col.* — δ) poklas.: vnuk = nečak, bratič (bratranec), sestrič: *Hier. Octavianus, nep. Caesaris, Eutr.* sestrič, populn.: *ex sorore nepos, Oros.* — ε) metaf.: (neporeden) potratnik, razsipnik, razkošnik (*oppos.*: *patruus*; prim. hrv. «majkovič»): *nepos modo tertiam progeniem hominum, modo luxuriosum significat, Prob. aut avarus Chremes... aut discinctus nep., H.* — Kot nom. *propr.*:

Nepōs, *ōtis, m.* *Nepot*, priimek Kornelijeve rodovine; najbolj se je poslavil zgodopisec *Cornelius Nepōs*, Kornelij *Nepot*, rim. vitez, roj. okrog l. 90. pr. Kr., prijatelj *Katūlov*, *Ciceronov* in *Atikov*, umrl po l. 33.; njegovih spisov so nam ohranjeni le odlomki in izmed njegovih 16 knjig «*de viris illustribus*» jedna sama, naslovljena: «*de excellentibus ducibus exterarum gentium*» poleg dveh životopisov lat. zgodopiscev: *Gel., Plin., Lact.* (ki ga imenuje: *Nepos Cornelius*).

nepōtālis, *e* (*nepōs*) potraten, razkošen, nasladen: *mensa, Am. lucus, Ap.*

nepōtātus, *ūs, m.* (*nepōtari*) potratnost, razkošje: *Plin., Suet.*

Nepōtiānus, *i, m.* *Nepocian*, rim. priimek: *Inscr.*

nepōtilla, *ae, f.* (*dem. iz nepōs*) vnučica: *Inscr.*; — tudi priimek rim.: *Inscr.*

Nepōtinus, *i, m.* *Nepotin*, priimek rim.: *Inscr.*

nepōtor, *āvī* (*nepōs*) razsipa(va)ti, (po)tratiti, zadega(va)ti: *Tert.*; — prilič.: *ceto liberalitatem nepotari, Sen. ph.*

nepōtula, *ae, f.* (*dem. iz nepōs*) vnučica: *Mur. inscr.*

nepōtulus, *i, m.* (*dem. iz nepōs*) vnučič: *Venerius nep. Venerin vn., Plaut.*

nepticula, *ae, f.* (*dem. iz neptis*) vnučica, vnučka: *Sym.*

neptis, *is, f.* *acc. em (im), abl. e (i), gen. plur. ium, (nepōs)* α) *1. vnučka* (vnukinja): *neptes Laciniae, Ci. vestis ab uxore et filiā neptibusque confecta, Suet. nept. Veneris, O. = Ino, doctae neptes, O. = Musae*; — 2. tudi *subst. m.* = *nepos*: *Inscr.* — β) nečakinja, (bratana, sestrana): *Spart.*

neptūnia, *ae, f.* *neptunija*, neka rastlina: *Ap. h.*

Neptūnus, *i, m.* (etrursko *Nethuns*; prim. νεπτω, νεπτρον) α) *Neptun*, z gršk. Pozejdonom poistovečen bog (Sredozemskega) morja in vseh drugih voda, Saturnov sin, Jupitrov brat in Amfitrionov soprog, ki je baje konja ustvaril (prim. Ποσειδών ἵππιος):

Saturnius, domitor maris alti, V. alloquitur summi deum regis fratrem Neptunum, Naev. datum est Neptuno, altero Iovis, ut voluit, fratri, maritimum omne regnum nomenque productum a nando, Ci. salipotens et multipotens, Plaut. omnipotens, Turp. uterque, Cat. kot glavar slanih in sladkih voda, Nep. pater, Gel. fanum Neptuni, N. — β) meton. 1. morje: credere se Neptuno, Plaut. Neptuni corpus acerbum, Lucr. furens, hibernus, H. saxa tundit Neptunus salo, H. si praeceps Neptuno immerserit Eurus, V. — 2. ribe: Naev. significat per Cererem panem, per Neptunum pisces, Paul. D. — Odt. a) adi.: 1. Neptunius 3 Neptunov, Neptunski: loca, Plaut. ali arca, V. ali prata, Ci. post. ali lacunae, Corn. pesn. = morje, Troia, V. ali moenia, V. = Troja, katero je baje Nept. z Apolonom utrdil, proles, V. Actinae Neptunius incolae rupis, Tib. = Polifem, Neptun. sin, Nept. heros, O. = Tezej, potemek Nept., dux Nept., Hor. = Sekst Pompej (po običaju Grkov, ki so zvali bahače in vetrenjake «Neptunoviče» (prim. πλάγιον ἀλαζονείων: zai ψευδοειδη: μεγάλα); Neptuniae aquae, L. neki vrelec pri Taracini. — 2. Neptunialis, e Neptunski: ludi, Tert. = subst. Neptunalia, ium in iorum, n. Neptunov praznik, obhajan 23. julija: Var., Aus., Diom., Char., Frisc., Not. Tir., Or., Grut. inscr. — b) 1. subst. Neptunicola, ae, m. (sestava iz Neptunus in colere) častitelj Neptunov: Sil. — 2. patron.: Neptunine, es, f. Neptunovica, Neptunova hči ali vnuka: tene Thetis tenuit pulcherrima Nept.? Cat. (Haupt čita: Nerēine, kot hči Neptunovega sina Nereja).

ne-quam, adi. indecl. (iz ne in quam, prim. per-quam, praequam), comp. in supl. (po analog.) nequior, nequissimus, prav za prav ne tak (a, o), kakršen (a, o) bi moral (a, o) biti, torej: 1. o stvarih: neraben, nepriden, pogrešen, hiben, za nič, nič vreden: libellus, Mart. verbum, Plaut. piscis nequam est nisi recens, Plaut. enthymema nequ. et vitiosum, Gel. ius tan nequam, Ci. — 2. o osebah, zlasti sužnjih: ničev(en), za nič, malovreden, nevreden, malopriden, lahkomiseln, nepoređen, zanikaren, podel, zavrženc(ec), zaničljiv: liberti nequam et improbi, Ci. multo sceleratior et nequior quam ille, Ci. quid est nequius viro effeminato? Ci. homo ingeniosissime nequam, Vel. premeten zanikarnik, homo nequissimus atque improbissimus, Ci. največi malopridnik in slepar, homo omnium bipedum nequissimus, Ap. najhujši lopov pod milim nebom, servus nequissimus atque mulier nequior, Ap. ves prekanjenec in še večja prekanjenka, spiritus nequissimi, Lact. hudobni duhovi, alicui nequam dare ali facere, Plaut. naplesti-, nagoditi jo komu.

ne-quāquam adv. (osam. abl. pron. quaequam) nikakor ne, po nikakršnem, kratko nikar, kratko in malo ne: in taberna eius numi, neq. omnes, reperiuntur, Ci. egregium virum sibi neq. parem, Ci. illud mihi neq. dignum videtur industria, Ci. locus ad egrediendum neq. idoneus, C.

ne-que ali nec, vezna nikalna členka iz ne + que = in ne; v neque prevladuje vezna, v nec pa nikalna moč. Služita pa α) v pomenu: in ne, tudi ne 1. kadar se prisnuj pojem ali misel, ki jo je izreči nikalno: totum sudor habebat corpus nec respirandi fit copia, En. quia non viderunt nec sciunt, Ci. mortuus est, neque abest suspicio, quin . . ., C. — Pri tem pa se često nanaša vezna moč, ki biva v neque (nec) = et non, na ves stavek, zanik pa le na jedno besedo, in to zlasti v govorn. zakreth: nec idcirco minus, nec eo minus, neque eo scius, neque eo magis: neque iam longe abesse (Belgarum copias) cognovit, C. = et cognovit non iam longe abesse . . ., perii nec notis ignibus arsi, O. = perii et arsi non notis ignibus, nulla dant praecepta dicendi, nec idcirco minus, quaecumque res proposita est, suscipiunt, Ci. = et idcirco non minus . . . suscipiunt, neque eo scius adolescentem iuivit, N. = et adolescentem eo non scius iuivit. — Z neque (nec) se družijo radi še drugi vezniki kakor: neque (nec) vero, Ci. in dr. (v poklas. lat. sed neque (nec), Quint.) in res ne, in za istino ne, pa tudi ne, toda tudi ne, neque autem, Ci. in vendar ne, neque (nec) tamen, Ci. in dr. in pri vsem tem ne, in vendar le ne, neque etiam, Ci. in dr. in celo-ne, in še-ne, nec quidem, L. in poznejši, niti ne; — z neque (nec) non (piše se tudi: necnon). Ci. in gotovo (izvestno), nec non etiam, nec non et, Var., V., Plin. in dr. in gotovo tudi, nec non tamen, Ci., O. in dr. in gotovo vendar, Ci., O. in dr., se pozitiven pojem posebno poudarja: neque haec tu non intellegis, Ci. nec vero non omni supplicio digni, Ci. neque non me tamen mordet aliquid, Ci.; — v neklas. lat. pa služijo omenjene zveze zgolj v prisnavljanje (zlasti pri naštevanju) = in tudi, kakor tudi, prav tako (tudi): greges gallinarum, pavonum nec non glirium, Var. nec non et Tyrii frequentes concenere, V. — Prelagajoč zvezo: neque quisquam, neque ullus, neque quidquam, neque unquam, neque usquam in dr. spaja slovensčina zanik z dotičnimi zaimenskimi besedami (torej: in nikdo, in nič, in nikoli, in nikjer), vrh tega pa zanikuje poved samo še s posebno nikalnico (ne): neque ex castris Catilinae quisquam omnium excesserat, S. in izmed vseh ni bil nikdo odšel, neque cuiusquam imperio obtemperatos, Ci. in da ne bodo nikogar

povelju pokorni, *neque quidquam unquam postulabit, Ci.* in nikoli ne bode nič zahteval. — Sertertja kaže *neque (nec)* na kak zanikan pojem, ki bi ga trebalo v stavku ponoviti: *nihil tuā vita est iucundius neque (= nihil) carius, Ci.* — Komedijepisci stavljajo pred glavni pojem še posebno nikalnico, dasi v *neque (nec)* tičeči zanik že dovolj zanikuje vso poved: *neque tuas minas non pluris facio, Plaut.* *neque ea ubi nunc sit, nescio, Plaut.* tudi ne vem, kje da je. — 2. kadar se prisnuj zanikan pojem ali misel s posebnim ozirom na predhodno poved, ki naj se a) razširi: in tudi ne, pa tudi ne, sploh ne: *Stoicum est quidem nec admodum credibile, Ci. neque id moderate tantum faciamus, sed etiam necessario, Quint.* — b) pojasni in utemelji: namreč ne, zakaj (kajti) ne; katerič tudi pojasnjuje omeji: in sicer ne (poseb. z nastopnim *sed*): *neque hominem nobilem non suā ignaviā, sed ob rem publicam in hostium potestate relictum iri, S. erant in eo plurimae litterae, nec eae vulgares, sed interiores quaedam, Ci. nuntii nobis tristes nec varii venerunt, Ci. sacis, nec medicis, L. — c)* iz nje sklepa: in tako ne, in torej (tedaj) ne, in potem takem ne: *neque intellegunt se rerum illarum fundamenta subducere, Ci. — d)* ali se ji protivna misel nasproti postavi: (in) nasproti pa(k)ne, in vendar ne, pa ne, tudi tako ne: *conscripti epistolam noctu: nec ille ad me rediit, Ci. nostri eos in fugam dederunt neque longius prosequi potuerunt, Ci. — 3.* v izraz stopnjevanja, kažoč na kak že omenjen ali v mislih pridodaten pojem: (kakor) tudi ne, še-ne ali niti-ne (= *ne-quidem*), nikakor ne, celo ne, prav tako malo: *non modo Sunium superare, sed nec extra fretum committere mari se audebant, L. illud enim nec di sinant, Plin. Caec. nullo genere homines mollius moriuntur, sed nec diutius, Sen. ph. loquitur nec recte, Plaut. — §)* Sredi 5. stoletja pr. Kr. se je *nec* skozi in skozi rabil v pomenu nik. *non* (*que* je bil torej izgubil svojo vezno moč; prim. namque): *si adgnatus nec escū (= non est), gentiles familiam habento, Tab. XII;* prim.: *alter, qui nec (= non) procul aberat, L.;* — ta raba se je ohranila v sklopkah kakor: *neg-otium, neg-lego, nec-opinatus, nec-opinans, nec-opinūs, nec-dum (nequedum)*, nadalje tudi v stalni zvezi: *neque enim* namreč ne, zakaj (kajti) ne, kje kod tudi v zvezah: *neque tamen vendar ne, neque vero (za)res ne, pa ne: neque enim tu is es, qui qui sis, nescias, Ci. — γ)* v anaforski soodnosnosti: *nec-nec (neque-neque, nec-neque, neque-nec) ne-ne, ni-ni, kakor ne-tako ne, niti-niti: neque excogitare neque pronuntiare multa possum, Ci. nec vi, nec clam,*

nec precario, Ci.; v stavkih kakor n. pr.: *neque terror nec vis, nec spes nec metus, nec promissa nec minae, nec tela nec faces, Ci.* so členi paroma uravnani: ne strah niti sila, ne nada niti bojazen, ne obljube niti grožnje, i. t. d.; — drugemu členu se pridružuje še kakli členci kakor: *neque-neque tamen niti-pa* tudi ne: *neque expeditissimam dimicationem putamus, neque tamen refugiendo commissuri sumus, ut maius detrimentum res publ. accipere possit, Planc. ap. Ci. fam.;* — *neque-neque vero* (redko: *neque autem*) niti-še manj pa: *neque huic vestro tanto studio, neque vero huic tantae multitudini decro, Ci. neque enim tu is es, qui arbitrare, neque autem ego ita sum demens, Ci.;* — *nec (neque) — ne .. quidem niti — še .. ne:* *donativom militi neque Mucianus .. ostenderit, ne Vespasianus quidem plus civili bello obtulit, quam .. T.;* tako tudi: *nec (neque) — nec (neque) — ne .. quidem niti — niti — še .. ne:* *nec postulantibus nec cogitantibus, ne optantibus quidem nobis, Ci. neque animadvertere neque vincire, ne verberare quidem nisi sacerdotibus permisso, T.;* — pa tudi obratno: *ne .. quidem — nec (neque) še .. ne — in* tudi ne (še manj pa, in prav tako malo, in celo ne): *ut ne morte quidem Aeneae nec deinde .. movere arma ausi sunt, L.;* — pred prvim soodnosnim členom stoji včasii kaka nikalnica, ki ne nič zanika (torej popoln. tako, kakor v sloven.): *non possum reliqua nec cogitare nec scribere, Ci. ne morem niti .. niti .., nihil tam nec inopinatum nec insperatum accidere potuit, L.;* — redkeje se stavi et pred *nec:* *nec torpere quidem et nec pugnae meminisse nec fugae, L.;* — nikalnemu *neque (nec)* odgovarja v soodnosnosti pogosto kak trdilen členek: *neque-et ne-temveč (marveč), sicer ne-pa: neque omnia dicam et leviter unum quidque tangam, Ci.;* — tudi obratno: *et-neque sicer-pa ne, deloma-deloma ne: patebat via et certa neque longa, Ci. et iste hoc concedit neque potest aliter dicere, Ci.;* — celo: *neque-et non* (če spada *non* k posamezni besedi); — *neque-et tamen* ne le ne-ampak celo: *Ci.;* — *neque-que* (kateremu se včasii pridruži še *potius*) *ne-nasproti pa, nikakor ne-temveč: neque satis militibus confidebat spatiumque interponendum putabat, C. quae neque dant flammās lemque tepore cremantur, O.;* — *neque (nec) aut-aut* (zlasti zgodopiscem uljubljen govorni zakret = *neque-neque*) *niti-niti: nec aut Persae aut Macedones dubitare, Cu. — Mesto trostrokega neque rabi tudi: neque-neque-aut: neque loco neque mortali cuiquam aut tempori satis credere, S.*

neque-dum ali *nec-dum, conī.* (sklopek) in še ne, tudi še ne, še ne: *nec-dum*

causae irarum exciderant animo, V. nequedum Romā es profectus, Ci. querentes coloniam infirmam necdum satis munitam esse, L. nequedum etiam vocabulis cognitis, C.

ne-queō, *ire, irei* ali *ī, itum* (sklopek iz *ne + queō*; prim. *queo*) ne moči, ne utegniti, ne utrpeti (kolikor okolnosti ne dopuščajo, = gršk. *ὄχι, ὅτι τ' εἶναι*; *sinonim.*: *non posse, non valere, ne moči, ker nedostaje moči in pomočkov*): *copulando verba iungebant, ut nequire pro non quire, C. commissa tacere qui nequit, H. proelio adesse nequibat, S.*; — v pas. z nastopn. pasivn. ali deponentniškim inf. (prim. *coepi*): *cum contendit nequitum vi, Pac. nequitur comprimi, Plaut. quidquid ulcisci nequitur, S. se ne da pomasčevati*; — *nequeo* z nastopn. *quin* in konj.: ne morem si kaj, . . . ne morem si utrpeti, . . . ne utrim, da ne bi = moram (z inf.): *nequeo, quin lacrumem, Ter. nequeo, quin laudem, Ap.* — Pomni: fut. *nequibunt, Lucr. partec. nequiens, S. dat. nequeunti, Ap., plur. nequeuntis, S., Arn.*, podaljšano starin. obliko *nequinont* (= *nequeunt*), *L. Andr. ap. Fest.*; za l. *sing. praes. piše Ci. dosledno: non queo.*

nē-quequam ali **nē-quadquam**, napačna pisava za *neququam* pri piscih, ki v tej obliki niso več spoznali starega lokativa *qui*.

nē-quiquam, *adv.* (sklopek iz *nē* in starega lokativa *quiquam* = ne na kak način, na noben način, torej): *α*) zastoj, brezuspešno: *neququam significat idem quod frustra, Fest. sed quid ego haec nequ. revolve? V. mihi frustra ac nequ. credite amico, Cat. (asindet.): nequ. frustra timorem illum satis inanem perfuncti, Ap. nequ. alicuius auxilium implorare, C.* — *β*) pesn., starin., pri *L. in C.*, toda ne v klas. lat. (pri *Ci.*): l. brez potrebe, po nepotrebnem, nepridoma, odveč: *causas nequ. nectis inanes, V. nequ. exterrita civitate, L. nequ. homines ausos esse transire flumen, C.* — 2. brez škode, brez kazni: *ne istuc nequ. dixeris tam indignum dictum in me, Plaut.*

Nequiatēs, *um, m.* Nekvinci, prebivaci mesta Nekvina: *Paul. D.*

Nequium, *i, n.* Nekvin, umbrijsko mesto na kraju, na katerem je stala poznejše *Narnia*: *L., Plin.*

nequiter, *adv.* (k adj. *nequam*), *comp. nequius, suprl. nequissimē*: ne prav, slabo, hudo, nič vredno, nevredno, lahkomišelnost, zanikarno, razuzdano, sramotno, kukavo, potratno: *nequ. fricare genua, Plaut. turpiter et nequ. facere, Ci. male, prave, nequiter, turpiter cenabat, Ci. nequius nihil unquam factum est, Mart. nequissime vitari, Plin. kar najhuje.*

nequitia, *ae, f.* redkeje *nequitias, ei, f.* (*nequam*) *α*) nič vredna, neprimerna kakovost, bodikakšnost, nepridnost, izkaznost: *aceti nequitiae inest virtus magnos ad*

usus, Plin., kiselina kisova, kis. skisanega vina. — *β*) metaf.: *mravstvena nepridnost, malovrednost, ničevost: qui alicui rei est, etiam eum ad nequitiam abducere, Ter.*; — poseb. l. *mlahavost, nemarnost, lenoba, nedelavnost, nemoč, malovečnost: iam me ipsum inertiae nequitiaeque condemno, Ci. inertissimi homines, nescio qua singulari nequitia praediti, Ci.* — 2. *lahkomišelnost, lahkoumje: omnia mala, probra, flagitia in duabus rebus sunt: malitia atque nequitia, Africanus ap. Gel. nequitiam admittere, Prop. lahkomišelnost = nezvestost.* — 3. *zanikarnost (zanikarno gospodarstvo), razuzdanost, razkošnost, potratnost, razsipnost: quod filii nequitiam videret, H. illum nequitias expellet, H. tandem nequitiae pone modum tuae, H. mulierum morsus vestigia libidinis atque nequitiae, Ci.* — 4. *sramotnost, nesramotnost, podlost: officina nequitiae et deversorium flagitiorum omnium, Ci.*

Nerātius (*ii*) **Priscus**, *i, m.* Neracij Prisk, sloveč pravoznanec za cesarja Trajana: *Spart.*

Nerēae, *arum, m.* Nerejci, narod v Indiji: *Plin.*

Nerētum, *i, n.* Neret, mesto salentinsko v Kalabriji, zd. *Nardo* ob cesti iz Tarenta v Galipole: *O.* — *Odt.*: **Nerētini**, *orum, m.* Nerečani, prebivaci mesta Nereta: *Plin.*

Nērēus, *eos in ei* (dat. *ei, Plaut.*) *acc. ea, voc. eū, abl. eo, Prop. m. (Νηρέος) Nerej*, morski bog, sin Pontov in Gajin, večec, izpremenljiv kakor Protej, biva s svojimi in soproge Doride hčerami (katerih je po Heziodu 50) v globočini Egejskega morja: *Plaut., O. V., Stat., Prop., Petr., Quint.*; — meton. pesn. = morje: *Tib., Lucan. totum Nereus circumsonat orbem, O.* — *Odt. 1. adi.*

Nērēius 3 (*Νηρέϊος*) Nerejski, Nerejev: *Ner. genitrix, O.* = Nerejevica Tetida, mati Ahilu, kateri se zato imenuje: *Ner. nepos, H.* — **Nērēius** 3 Nerejski: *aqua, Nem. morskā voda, amantans, Aus. ribe.* — 2. *patron.*: **Nērēis**, *idos, acc. sing. ida, plur. idas, f. (Νηρηϊς) Nerejevica a) = Nerejeva hči: O. Nereidum mater, V. = Doris*; — daktilski pesniki merijo tudi: *Nērēides (Νηρηϊδες)*; — poznejša drugot. oblika: *Nērēida, ae, f.: Diet.* — *b) Priamova hči: Hyg.* — *c) hči epirskega kralja Pira: Iust.* — **Nērēine** *es, f. (Νηρηϊνη) in (redkeje) Nērēine, es, f. = Nērēis: Tene Thetis tenuit pulcherrima Nerēine? Cat. Nerine Galatea, V.*

Nērī, *orum, m.* gl. *Nērīi*.

Neria, *ae, f.* in **Nerīenē**, *es, f.* gl. *Nerīa*.

Nerigos, *i, f.* Nerig, današn. Norvegija: *Plin.*

Nērīi, *iorum*, ali **Nērī**, *orum, m.* Nerjani, celtsko pleme v Tarakonski Hispaniji: *Mel., Plin.*

Nērīnē, *ēs, f.* in **Nērīnus** 3, gl. *Nērēus*.

Nerīō, *ēnis, f.* (sabinska beseda = Močna, Hrabra; prim. sabin. *Nerō* = *fortis*) **Nerīena**, kot posebljena hrabrost v rim. baje-slovju spremljevalka in celo soproga Martova: *Mars salutat Nerienem uxorem suam, Plaut., En., Gd., Mart. Cap.* — Drugotne oblike: **Nerīa**, *ae, f.* **Nerīja**: *Cn. Gel. ap. Gel., Nerīenē*, *ēs*, ali **Nerīcīnis**, *īs, f.* **Nerīena**: *Var., Licin. Imbr. ap. Gel.*

Nērīphus, *i, f.* (*Nērīphos*) **Nerīf**, otok v Egejskem morju: *Plin.*

Nerīpī, *ōrum, m.* **Nerīpljani**, narod ob Meotskem jezeru: *Plin.*

Nerītis, *īdis, f.* **Nerītīda**, starejše ime otoka Levkadije: *Plin.*

Nērītōs (**-us**), *i, f.* (*Nērītōs*) **Nerīt**, majhen, skalnat otok blizu Itake: *V., Mel., Plin., Sen. tr.* (pri Hom. je *Nērītōs* gozdnata gora na severni Itaki). — Odt. *adi.*: **Nērītīus** 3 **nerītīski** in pesn. = itaški, **Uliksov**: *proles, Sil.* = **Sagunčani** kot priselniki z jonskih (cefalenskih) otokov, zlasti z **Zakīnta**, *domus, ratis, O.* **Uliksova**, *dux, O.* = **Uliks**; — *subst.* **Nerītīus**, *ī, m.* **Nerīčan** = **Itačan**, t. j. **Uliks**: *O.*

nērīum, *ī, n.* (ptuj. *νέρϊων*) **oleander**: *Plin.*

Nerīus, *ī, m.* **Nerīj**, zloglasen lihvar rim.: *H.* (prim. *nerō*).

nerō, *ōnis, m.* (sabinska beseda, prim. *ἄ-νέρ*, *ἄ-νέρως*) **hraber**, močen: (*nero*), *quo significatur lingua Sabinā fortis ac strenuus, Suet.* — Kot *nom. propr.*: **Nerō**, *ōnis, m.* **Neron**, priimek **Klavdijeve** rodovine; najbolj znani **Ner.** so: 1. **C. Claudius N.** **Gaj Klavdij N.**, ki je kot konzul l. 207. pr. Kr. premagal **Hasdrubala** pri **Seni**: *L., Suet.* — 2. **Tib. Claudius N.** **Tiberij Kl. N.**, je služil pod **Cezarjem** v **aleksandrijski** vojni in bil v **peruzijski** vojni privrženec **Antonijeve**; ko so se **triumvirji** zjedini, je prepustil **Okta-vijanu** svojo soprogo **Livijo**, od katere je imel dva sinova (koja imenuje **H. Neronēs**): **Tiberija Ner.** (poznejšega cesarja **Tiberija**) in **Druza Ner.** (očeta cesarju **Klavdiju**): *Auct. b. Alex., Suet.* — 3. **Tib. Claudius N.** (**Neron**, 5. cesar rim.), roj. 15. dec. 37. l. po Kr., umrl l. 68. po Kr.: *T., Plin., Suet.*; razvpit je bil zlasti zbog svoje krutosti; odt. priimek ne manj okrutnemu cesarju **Domicianu**: *Calvus Nero: Luc., Aus.* — Odt. *adi.*: **Nerōnēus** 3 (z grško končnico) **Nerōnski**, **Nerōnov** (po ces. **Neronu**): *mensis, T., Suet. certamen, Suet* = **Nerōnīa**; — **Nerōnīānus** 3 **Nerōnski**, **Nerōnov** (po konzulu **Ner.**): *dictum, Cī.*; — **Nerōnīa**, *ōrum* (sc. *solemnia*), *n.* **Nerō-nove** slovesne igre, ki jih je ustanovil ces. **Neron** sebi na čast; obhajali so jih vsako 5. leto s tekmovalnimi boji, v katerih so se izkušali tekmeči v dirki, glasbi i. t. d.: *Suet.*

Neropolis, *īs, f.* **Neropola** = **Nerovo** mesto: *Suet.*

Nersae, *ārum, f.* **Nerze** (*f. pl.*), lat. mesto na ekvovskem (*Aequi*) ozemlju: *V.*

Nersīa, *ae, f.* **Nerzija**, etrušč. bo-žanstvo: *Tert.*

Nerthus, *i, f.* **Nerta**, germanska bo-ginja, rodovno božanstvo **Ingveoncev**, sorodn. s **severskim Niördhrom** kakor **Freja** s **Freyrom**; naslanjajoč se na rim. verske po-misli jo istoveti **T.** z božanstvom «*Terra mater*».

Nertobriga, *ae, f.* **Nertobriga**, 1. mesto s priimkom **Colonia Iulia** v pokraj «*Hispania Baet.*» — 2. mesto v **Celtiberiji** ob reki **Bibili**: *Flor.*

Nerulūm, *i, n.* **Nerul**, utrjen kraj v **Lukaniji** (zd. *Orinolo?*): *L.* — Odt. *adi.*: **Nerulonēnsis**, *e* **nerulski**, iz **Nerula**: *Suet.*

Nerusīi, *iōrum, m.* **Neruzijani**, narod v **Narbonski Galiji**: *Plin.*

Nerva, *ae, m.* **Nerva**, priimek **Silijevečev** in **Kokcejevečev**; izmed zadnjih je posebno znan **M. Cocceius N. M. Kokcej N.**, rim. cesar (l. 96. do 98. po Kr.). — Odt. *adi.*: **Nervius** 3 **Nervov(ski)**: *miles, Cl.* vojak **Nervove** legije.

nervālis, *e* (*nervus*) k živcem spadajoč, živčen: *herba, Scrib.* = **trpotec**, ovčji jezik.

nervia, *ae, f.* in **nervium** *ī, n.* (stari. obliki za: *nervus*), navad. v plur. *nerviae*, *ārum, f.* strune (iz črev): *Var., Gel.*; — *nervia*, *iōrum, n.* živci: *Var., Petr.*

nerviāria, *ae, f.* (*nervus*) menda čre-veljski jermen (sicer *corrigia*): *Corp. inser. Lat.*

nerviceus 3 (*nervus*) iz kit (črevnih strun) narejen: *funes, Vulg.*

Nerviī, *iōrum, m.* **Nervijani**, mogočen in bojevit narod v **Belgijski Galiji** (v današ. **Hennegau-u** in **Namuru**), njega glavno mesto **Bagacum**, zd. **Bauai**: *C., T.*; *sing.*: *nimiūm rebellis, Lucan.* — Odt. *adi.*: **Nervicus** 3 **nervijski**: *bellum, C.* voj. z **Nervijani**.

nervīnus 3 (*nervus*) iz (črevnih) strun narejen: *funicis, Veg.*

Nervolāria, *ae, f.* **Nervolarija**, iz-gubljen komedija **Plautova**: *Gel.*

nervōsītās, *ātis, f.* (*nervōsus*) moč (telesna): *patitur enim tota nervositas, Caes.*; — **debelost** (niti): *n. filo aequalior quam araneis, Plin.*

nervōsus 3, *adv.* **nervōsē** (*nervus*) *x* žilav, žila(s)t, mišičnat (čast): *nervosus poples, O. n. puella, Lucr.*; o rastlinah: *cauliculi, Plin.* — β) metaf. 1. (o govoru in govorniku): **krepek**, **čvrst**, **živ**, **jedrnat**, **jedren**: *quis Aristotele nervosior? Cī. qui nervosius disserunt . . . qui autem remis-sius, Cī.* — 2. **sploh krepek**, **čvrst**, **jak**, **hraber**: *vivacitas, Val. Max. iuventa, Prud.*

vigilanter nerveoseque nos subornes, Planc. ap. Ci.

nervulus, *i, m.* (*dem. in. iz nervus*), *v plur.*: *nervuli* živci, sile, moči: *si tu nervulos tuos adhibueris, Ci.* ako napneš svoje sile.

nervus, *i, m.* (gršk. νεῦρον za νεῦρον) *A*) *v prav. pomenu in navad. v plur. nervi*: kite, suhe žile (*ligamenta*), mišice, živci (ki pa starodavnikom, kakor vse kaže, niso bili občutni in gibni organi): *nervi, a quibus artus continentur, Ci. nervi in omne corpus ducuntur, Cels. hoc ali vires nervosque confirmari putant, C. condamus alter alterum in nervum brachialem, Plaut. objemiva se, nervorum distentio, Cels. boleznivi pojavi v živcih, krč, nervorum resolutio, Cels. živčni mrtvoud. — B) metaf.: **α) tetiva**: *erumpit nervo pulsante sagitta. V.*; — **metonim.**: **lok**: *turbantem fallere nervo, Val. Fl.* — **β) struna** (iz živalskih kit ali črev) *omnes voces, ut nervi in fidibus, sonant, Ci. nervos pellere, Ci. (za)brenkati*; — **tudi**: **glasbilo na strune**: *cantu nervorum ac tibiaram tota vicinitas personat, Ci. tu duceris, ut nervis alienis mobile lignum, H. ti si le marioneta.* — **γ) kita**, jermen, s katerim se kdo zveže, odt. sploh: *spona, vezi: nervo vinculus, Plaut. nervo aut compedibus vinciri, Gel. s sponami ali potami = s sponami na rokah ali nogah zvezan, fures in nervo atque compedibus acetatem agunt, Cato ap. Gel.*; — **zato metonim** (kakor v sloven.): **voza = ječa**, *zapor: in nervo iacere, Plaut. in nervo teneri, L. vereor, ne istaec fortitudo in nervum erumpat denique, Ter. da te spravi to tvoje junačenje v luknjo.* — **δ) sinekd.**: (kitava) **goveja koža**, s katero so bili ščiti prevlečeni: *scuta ferro nervosae firmata, T.* — **ε) evfem.**: **moški sram**, *rasti: in inguine nervus, H.* — **C) metonim.** **α) kita**, žila, živec kot sedež moči: **moč, sila**: *onus dignum, in quo omnes nervos aetatis contendere, Ci. vse žile = vse moči napeti, omnibus nervis coniti, Ci. quibus opibus ac nervis ad gratiam minuendam uteretur, C.*; — **poseb. metaf.**: **sila, krepkost govora**: *nervi oratorii, n. forenses, Ci. sectantem levia nervi deficient atque animi, H. polet.* — **β) kite**, živci, **označujoč: životno moč (živnost)**, **prožnost, glavno nagibalo, glavne ustroje (organe)**, **bitje** (kake osebe ali stvari): *vectigalia nervos rei publicae esse semper duximus, Ci. poetae omnes nervos virtutis elidunt, Ci. hosti largiri nervos belli, pecuniam infinitam, Ci. nervos coniurationis eiectos, L. illi loci, qui inhaerentes in earum (causarum) nervis esse debent, Ci. ki morajo tvoriti njih bitno sestavino.**

Nēs-actium, *iñ, n.* (νεῖστος ἀκτίων «otoška obala») **Nezakcij**, mesto v Istriji severno od današ. Pole: *L., Plin.*

Nēsacē, *ēs, f.* (ἡ νεσάκη «otočanka») **Nezeja**, jedna izmed Nerejevic: *V.*

ne-sapius, *iñ (ne in sapere)* **nespametnik**, **nevednež**: *ne me putetis nesapium esse, Petr.*

Nesca, *ae, f.* **Neska**, mesto arabsko: *Plin. nescienter, adv. (ne-scire) nevede, po nevednosti: Aug.*

ne-scientia, *ae, f. (ne-scire)* **nevednost**, **nevedeštvo**: *Cl. M.*

ne-sciō, *ire, iñ (iñi)*, **ñum** (sklopek iz *ne in sciō*) *A*) kot *verbum* **α)** **ne vedeti** (z raznimi skladenji): *nesciūt videlicet, Ci.*; — *tutores hoc nesciunt, Ci. de Oropo opinor, sed certum nescio, Ci. toda ne vem za gotovo*; — *n. de amicā, Plaut. (redko)*; — *z acc. e. inf.: qui nesciat te stetitisse in comitio cum telo? Ci.*; — *po grškem skladu: uxor Iovis esse nescis, H. mesto: te uxorem I. esse nescis*; — *z zavisnimi vprašalnimi stavki: nescio, quid narres ali ego, quid narres, nescio, Ter. ne vem (umejem), kaj hočeš, nescis, quanta cum exspectatione sim te auditurus, Ci. cum, quemadmodum sedaret, nesciret, N.*; — *pass. impers.: utrum consistere usquam velit an mare transire, nescitur, C. se ne ve.* — *Iz zveze z zavisnimi vprašanji se je izcimila skrajšana oblika razstavnega vprašanja: nescio an (gl. an), služeca v izraz previdne potrdbe ali skromno izrečenega subjektivn. prepričanja: constantiam possim dicere? nescio, an melius patientiam possim dicere, Ci. ne vem, ali naj to (tako ali) bolje potrpežljivost imenujem.* — **Pomni recili**: **1. si nescis, O. ako morda ne veš, ako hočeš (želiš) vedeti.** — **2. illud (id) quod scis (scies), nescis (nesciveris), En. in komed. vedeš (vedi) se, kakor da ne bi vedel (recilo občevalne govoriče, s katerim se komu kak razodetek zabičuje kot tajnost).** — **Partep. nescientes, entis ne vedoč, nevede, nevedoma: ut sentiant te nescientem id dare, Ter.** — **β) ne (po)znati, nevešč biti (čemu), ne vedeti glasu (čemu): illa illum nescit, Plaut. n. deos, Lucan. arma, Flor. vinum toto nescire Decembri, Iur. vzdržavati se —, ne piti vina, n. sua pericula, Lucan. ali puellae nescivere hiemem, V. ne spoznati, ne zaznati.** — **Ppra. nesciēns, entis ne znajoč: n. sui, Ap. ne zavedajoč se, nezaveden; — ppp. nescitus 3 ne(po)znān: litem intra Gallias antea nescitam primus edidit, Sid. — γ) ne moči, ne znati = ne umeti, ne biti kos (čemu): versus nescire, H. ne umeti tvoriti granese, ne umeti stoposkladja, utram tandem linguam nescio? Ci. qui Graece nesciunt, Ci. non tam praeclarum est scire Latine quam turpe nescire, Ci.; — *z inf.: hoc imitari, Cu. quiescere, L. Stoici irasci nesciunt, Ci. nisi malo coactus recte facere nescis, Ci. equo haerere, H.*; — *pesn. včasī = ne hoteti: nescit vox missa reverti, H. virtus capi nescit,***

Val. Max. — B) adverbialno, brez vpliva na glagol, naklon se spaja *nescio* z brez-naglasnimi zaimki v jeden pojem in to, da se označi kaj, česar nočemo ali ne moremo zaznamenovati s pravim imenom, 1. kot malovažno, neznatno, često s stranskim pojmom vnemarnosti ali prezirljivosti: *misit ad Caecilium nescio quem*, *Ci.* ne vem, koga = nekoga, *nescio qua permotus divinatione*, *Ci.* po neki, ne vem kaki = po neki meni neznanu slutnji, *in oppidum nescio quod*, *Ci.* v neko meni neznano mesto, *paulum nescio quid*, *Plin.* slepa (pusta) cena, *nescio quid frivoli*, *Suet.* prava malota *nescio quid litterularum*, *Ci.* prav majčkeno pisemce, *nescio quid dissentiens*, *Ci.* malo, nekoliko, *nescio quid illud factum*, *Ci.* čez mero nemožato, *me nescio quando venisse*, *Ci.* kedaj (*indef.*), *sententiae nescio unde ex abdito erutae*, *Ci.* vedi si ga bog odkod. — 2. kot izvrstno, izvenredno: *tum illud nescio*

quid praeclarum ac singulare solet exsistere, *Ci.* tista prekrasna in jedina stvar, kateri ne vem imena, *a nescio qua dignitate*, *Ci.* — 3. zlasti pogosto v zvezah: *nescio quo modo (casu, pacto)*, s katerimi se hoče označiti, da kaj ni izvestno ali da se ne čini hotoma ali da je nedoumno, v sloven. = tako rekoč, (tako) nekako, bog ve kako, nehotoma, nedoumno, čudovito: *boni nescio quo modo tardiores sunt*, *Ci.* nedoumno, *sed nescio quo pacto iam de manibus elabatur*, *Ci.* pecunja *nescio quo modo quaesita*, *Ci.* bog ve kako; — véasi v izraz obžalovanja = žal, žalibože: *nescio quo pacto omnium scelerum maturitas in nostri consulatus tempus erupit*, *Ci.* *fit nescio quo modo, ut magis in aliis cernamus quam nobismet ipsis, si quid delinquitur.* — V sklopkih: *nescioquis* in dr. je o vselej kratek: *nescioquid maius nascitur Iliadé: Prop.*

Popravek.

Na strani 6. pod slovom: «Narycum» beri: (Ναρίσιον) mesto: (Ναρίσιον).

Fr. Wiesthaler.

II.

Šolska poročila.

Sestavil

c. kr. ravnatelj.

I.

Učiteljstvo.

A. Za obvezne predmete.

	Ime in značaj	Razrednik v razredu	Učil v razredu	Število ur na teden
1	Fran Wiesthaler , c. kr. ravnatelj	—	Latinščino v II. a.	8
2	Davorin Karlin , c. kr. profesor VIII. činovn. reda	II. b.	Latinščino in nemščino v II. b. — Nemščino in slovenščino v II. a.	18
3	Simon Rutar , c. kr. profesor VIII. činovn. reda, varuh zemljepisnim in zgodovinskim učilom, konservator osrednjega poverjenstva za preiskavanje in ohranjevanje umetniških in zgodovinskih spomenikov	—	Zemljepis v I. a. — Zgodovino in zemljepis v II. a. in b., III. a. in b., IV.	21
4	Lovro Požar , dr. modroslovja, c. kr. profesor, varuh učiteljski knjižnici, zač. vodja višji dekliški šoli, mestni odbornik	III. b.	Latinščino, grščino, nemščino in slovenščino v III. b.	17
5	Josip Jenko , c. kr. profesor	I. b.	Latinščino, nemščino, slovenščino in zemljepis v I. b.	18
6	Alojzij Tavčar , c. kr. profesor (v službovanje pridodeljen), varuh dijaški knjižnici	III. a.	Latinščino, grščino, nemščino in slovenščino v III. a.	17
7	Andrej Karlin , dr. i. u. na visokih šolah v Rimu, c. kr. redni učitelj veronauka, svetni duhovnik, propovednik, varuh podporni knjižnici	—	Veronauk v vseh (7) razredih	14

	Ime in značaj	Razrednik v razredu	Učil v razredu	Število ur na teden
8	Davorin Sinkovič , c. kr. redni gimn. učitelj, varuh prirodnoznanstvom učilom	II. a.	Matematiko v I. b. in II. a. — Prirodopis, oziroma prirodoslovje v I. a. in b., II. a. in b., III. a. in b.	18
9	Mihael Markič , namestni učitelj, c. in kr. poročnik izv. službe	IV.	Latinščino, grščino, nemščino in slovenščino v IV.	16
10	Anton Peterlin , namestni učitelj, voditelj šolskih iger	—	Matematiko v I. a., II. b., III. a. in b., IV. — Prirodoslovje v IV.	18
11	Josip Pipenbacher , dr. modroslovja, namestni učitelj, c. in kr. voj. oskrb. akcesist v rez.	I. a.	Latinščino in nemščino v I. a. — Slovenščino v I. a. in II. b.	17

B. Za neobvezne predmete.

1. **Laščino** (v I. tečaju za učence IV. razreda) je učil 2 uri na teden *Fran Ušeničnik*, dr. modroslovja in bogoslovja na visokih šolah v Rimu, prefekt v knezoškf. Alojzijevišču.

2. **Risanje** za učence vseh razredov v 3 tečajih po 2 uri na teden je učil višje realke profesor *Ivan Franke*, kateremu je bil v pomoč *Ferd. Vesel*, asistent pri risarskem pouku na višji realki.

3. **Lepopisje** za učence vseh razredov v 2 tečajih po 1 uro na teden je učil prof. *Alojzij Tavčar*.

4. **Telovadbo** za učence vseh razredov v 2 oddelkih po 2 uri na teden je učil telovadni učitelj višje realke *Fran Brunet*.

5. **Petje** za učence vseh razredov v 4 oddelkih 6 ur na teden je učil glasbeni vodja v stolnici *Anton Foerster*.

Glasbe se je učilo nekaj učencev v šoli «Glasbene Matice» in «Filharmoničnega društva».

Pomožni sluga: *August Bokau*.

II.

Učni načrt.

Podlaga pouku v obveznih predmetih je v obče splošno veljavni učni načrt (objavljen z razpisom vis. c. kr. naučnega ministerstva z dné 26. maja 1884, šte. 10.128, deloma prenarejen, oziroma dopolnjen po naredbah z dné 1. julija 1887, šte. 13.276, 24. maja 1892, šte. 11.372, in 6. julija 1892, šte. 11.297). Gledé na učni jezik veljajo za zavod pravila, katera je izdalo vis. naučno mini-

sterstvo za slovenske oddelke tukajšnje c. kr. višje gimnazije z naredbo z dne 22. julija 1882, števil. 10.820. Po tej je:

- a) V I. in II. razredu slovenščina učni jezik pri vseh učnih predmetih izimši deloma nemščino, kateri so odločene 4 ure na teden;
- b) v III. in IV. razredu je nemščina učni jezik pri nemščini in grščini. Pri prelaganju iz Cezarja v IV. razredu se sme poleg slovenščine uporabljati tudi nemščina. V III. razredu se uči nemščina 3, v IV. razredu 4 ure na teden;
- c) v odnosno-obveznih ali na izvoljo danih predmetih razven petja je učni jezik nemški, imenstvo je podajati sploh v obeh jezikih.

Podrobni načrt pouku v obveznih predmetih je natisnjen v lanskem izvestju na strani 46. do 50., v neobveznih pa na str. 51 in 52. **Francoščina** se v tem šolskem letu ni učila, ker doslenji nje učitelj, višje realke profesor *Emanuel vitez Stauber*, nadomeščajoč obolelega tovariša na svojem zavodu, ni mogel prevzeti še tega pouka na obeh tukajšnjih gimnazijah, drugega usposobljenega učitelja pa ni bilo možno dobiti.

Pregled obveznih predmetov, razporejenih po posameznih razredih in tedenskih urah.

Predmet	I. a.	I. b.	II. a.	II. b.	III. a.	III. b.	IV.	Skupaj
Veronauk	2	2	2	2	2	2	2	14
Latinščina	8	8	8	8	6	6	6	50
Grščina	—	—	—	—	5	5	4	14
Nemščina	4	4	4	4	3	3	4	26
Slovenščina	3	3	2	2	3	3	2	18
Zemljepis in zgodovina	3	3	4	4	3	3	4	24
Matematika	3	3	3	3	3	3	3	21
Prirodopis	2	2	2	2	—	—	—	v I. polletju: 8 v II. polletju: 12
Prirodoslovje	—	—	—	—	2	2	3	v I. polletju: 7 v II. polletju: 3
Skupaj . .	25	25	25	25	27	27	28	182

Učne knjige,

ki so služile pouku v obveznih predmetih.

Razred	Veronauk	Latinsčina	Grščina	Nemščina	Slovensčina	Zemljepis in zgodovina	Matematika	Prirodopis	Prirodoslovje
I.	Lesar, Katekizem	Kernavner, Latin. slovnica; Wiesthaler, Latin. vadbe za I. gimn. razred, 2. natis	—	Willomitzer, Deutsche Gram- matik, 6. natis; Prosch und Wieder- hofer, Deutschens Lesebuch, I. Theil, 2. natis	Janežič-Sket, Slov. slovnica, 7. natis; Sket, Čitanka, I. del	Jesenko, Zemljepis, I; Kozenn, Schul-Atlas	Močnik-Cele- stina, Arit- metika, I del; Matek, Geo- metrija, I del	Pokorny- Erjavec, Zivalstvo; Pokorny- Tusek, Rastlin- stvo	—
II.	Lesar, Liturgika	Slovnica kakor v I.; Wiesthaler, Latin. vadbe za II. gimn. razred, 2. natis	—	Slovnica kakor v I.; Prosch und Wiederhofer, Deutsches Lese- buch, II. Theil	Slovnica kakor v I.; Sket, Čitanka, II. del	Jesenko, Zemlje- pis za II. in III. razred; Mayer- Kaspert, Zgodo- vina I.; Kozenn, Schul-Atlas; Putzger, Histor. Schul-Atlas, 17. natis	Močnik-Cele- stina, Arit- metika, I del; Močnik-Cele- stina, Geo- metrija, I. in II. del	Kakor v I.	—
III.	Karin, Zgodovina razodetja božjega v stari zavezi	Slovnica kakor v I.; Cornelius Nepos, ed. Weil- ner et Schmidt, 3. natis; Dr. Požar, Lat. vadbe za III. razred	Curtius-Har- tel, griech. Schulgram- matik, 22. na- tis; Schönkl, griech. Ele- mentarbuch, 16. natis	Willomitzer, Deutsche Gram- matik, 4. in 5. natis; Kummer- Stejskal, Deu- tsches Lesebuch, III. Theil, 3. nat.	Slovnica kakor v I.; Sket, Čitanka, III. del	Zemljepis kakor v II.; Jesenko, Zgodovina, II. del	Kakor v II.	Erjavec, Mineralo- gija	Seneko- viti, Fizika
IV.	Lesar (Schnator), Zgodbe sv. pisma	Slovnica kakor v I.; Caesar, de bello gallico, ed. Primmer, 4. natis; Kernavner, Vadbe v akadnji lat. I. in II. del; Ortd, Aus- gewählte Geographie, ed. Seidmayer	Kakor v III.	Slovnica kakor v III.; Kummer- Stejskal, Deu- tsches Lesebuch, IV. Theil, 2. nat.	Slovnica kakor v I.; Sket, Čitanka, IV. del	Jesenko, Zgodovina III.; Jesenko, Avstrijsko- ogorska mon- arhija; atlanti kakor v II.	Močnik-Cele- stina, Arit- metika, II. del; Moč- nik-Celestina, Geometrija, II. del	—	Kakor v III.

IV.

Prebrana tvarina iz latinskih klasikov.

III. a. razred. Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, Thrasybulus, Conon, Epaminondas, Pelopidas, Agesilaus, Hannibal (domače berilo).

III. b. razred. Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides, Pausanias, Cimon, Lysander, Thrasybulus, Conon (domače berilo), Epaminondas, Pelopidas, Hannibal.

IV. razred. Caesaris comment. de bello gall. lib. I., II., c. 1—8 (ostalo domače berilo); lib. IV., c. 17, lib. VII. — Ovid. metamorph.: Quattuor aetates.

V.

U č i l a.

I. Gimnazijska knjižnica, in sicer:

1. Učiteljska knjižnica (katero oskrbuje prof. dr. Lovro Požar) se je pomnožila v šolskem letu 1896/97. za 28 del v 34. zvezkih in 28. snopičih in za 212 šolskih izvestij:

a) Po nakupu:

α) Časopisov in zbornikov: Verordnungsblatt für den Dienstbereich des k. k. Minist. für C. u. U., 1897. — Zeitschrift f. österr. Gymn., 1897. — V. Jagić, Archiv für slav. Philologie, XVIII. Bd., 1896. — Mayer-Wyde, Öster.-ung. Revue, Bd. 20, 1896. — Mittheilungen der k. k. geograph. Gesellschaft in Wien, XI. Bd., 1897. — Mittheilungen des Musealvereines f. Krain, 1896. — Izvestja muzejskega društva za Kranjsko, 1896. — Ljubljanski Zvon, 1896. — Letopis «Maticе Slovenske», 1896.

β) Knjig: V. Jagić, Codex slovenicus rerum grammaticarum, 1896. — Österr.-ung. Monarchie (nadaljevanje), snopič 256.—280.). — Schiller, Handbuch der praktischen Pädagogik. — Schiller, Lehrbuch der Geschichte der Pädagogik. — Jireček Hermenegild, Unser Reich vor zweitausend Jahren, 1896. — Jireček, Unser Reich zur Zeit der Geburt Christi. — Grassauer, Handbuch für österreichische Universitäts- und Studienbibliotheken. — Pypin u. Spasovič, Geschichte der slavischen Literaturen, aus dem Russischen von Fr. Pech. — Gottschall Rud., Poetik, 6. Aufl. — Fridtjof Nansen, In Nacht und Eis. — Vondrák, Frisinské památky. — Radics, Die k. k. Post in Krain und ihre geschichtliche Entwicklung, Laibach, 1896. — Dr. Tavčar, Povesti, I. zvezek. — Aškerc A., Lirske in epske poezije. — Dr. Lampe, Zgodbe sv. pisma, 3. snopič. — S. Rutar, Slovenska zemlja, II. del, Trst in Istra, 1. snopič. — Dr. K. Glaser, Zgodovina slovenskega slovstva, III. zvezek, 1. snopič. — Dr. K. Štrekelj, Slovenske narodne pesmi, I. del, 2. snopič.

b) Po darilih:

Darovali so: Ravnateljstvo c. kr. zaloge šolskih knjig na Dunaju: Štritof-Lendovšek, Slovenisches Lesebuch für Deutsche an Mittelschulen und Lehrerbildungsanstalten. — Štritof-Lendovšek, Slovenisch-deutsches Wörterbuch (k omenjenemu berilu). — Kr. hrvatska zemaljska vlada: Školstvo u Hrvatskoj i Slavoniji od njegova početka do konca godine 1895. — Dr. Ludovik Jenko 1 knjigo. — Založnika: Fr. Tempsky 2, F. A. Herbig 1 knjigo.

c) Po zameni:

212 šolskih izvestij.

Koncem šolskega leta 1896/97. šteje ta knjižnica: 1980 del v 2580 zvezkih in 392 sešitkih; (sešitkov je letos zato manj nego lani, ker se je dalo vezati več v sešitkih izšedših in tekem šol. leta dovršenih del).

2. Dijaška knjižnica (katero oskrbuje prof. *Al. Tavčar*, se je pomnožila za 59 del, ozir. 84 knjig, in sicer:

a) Po nakupu (za 30 del, ozir. 55 knjig):

J. Dimnik, Pripovedke iz avstrijske zgodovine (3 izv.). — L. Černej, Bogdančkova mlada leta (4 izv.). — Fr. Zakrajšek, Oglénica, 2. nat. (4 izv.). — J. Cigler, Deteljica, 2. n. (4 izv.). — Wiseman-Zupančič, Fabijola, 2. n. (3 izv.). — A. Lesar, Perpetua, 2. n. (3 izv.). — A. Kalan, Povesti slov. ljudstvu v pouk in zabavo, IX. in X. zv. (po 2 izv.). — A. Brezovnik, Šaljivi Slovenec, 2. n. (2. izv.). — Slovenska pesmarica, I. zvezek. — Slovenske večernice, 49. zvezek. — Koledar družbe sv. Mohorja za l. 1897. — M. Cilenšek, Naše škodljive rastline (4. in 5. sn.). — M. Preslesnik, Pomladni glasi, VI. zv. (3 izv.). — A. Kržič, Vrtec, XXVI. tečaj (2 izv.). — A. Kržič, Angeljček, IV. t. (2 izv.). — G. Schwab, Die schönsten Sagen des class. Alterthums, 6. Aufl. — E. P. Scott, Stanley und Emin Pascha. — Dr. G. Fr. Hertzberg: a) Die Geschichte der messenischen Kriege, b) Die Geschichte der Perserkriege, c) Der Feldzug der zehntausend Griechen, d) Die asiatischen Feldzüge Alexanders des Großen. — Dr. W. Wägner, Roms Weltherrschaft und Niedergang, II. B. — Jugend-Gartenlaube, IX. u. X. B. — Der gute Kamerad, X. Jahrg. — Dr. G. Plieninger, David Livingstone. — Jul. Lohmeyer: a) Jugendwege und Irrfahrten. — b) Junges Blut. — Julie Ludwig, Im Frühlicht.

b) Po darilih (za 29 knjig):

Darovali so: ravnatelj Wiesthaler 2, prof. D. Sinković 1, A. Januš, davčni praktikant, 1, Sl. Verhunc, kadet, 2, učenca III. a. razreda: Fr. Sturm 3 in J. Zajec 20 knjig.

Koncem šolskega leta 1896/97. šteje ta knjižnica 1108 slovenskih del, ozir. 1213 knjig in 8 sešitkov, pa 989 nemških del, ozir. 1027 knjig in 4 sešitke, skupaj 2097 del, ozir. 2240 knjig in 12 sešitkov.

II. Zemljepisna in zgodovinska učila (varuh prof. *S. Rutar*) so se pomnožila:

a) Po nakupu:

Časopisov: Umlauf, Rundschau für Geographie und Statistik, 1897. — Seibert, Zeitschrift für Schulgeographie, 1897.

b) Po darilih:

Daroval je: prof. S. Rutar 1 zemljevid: Okrajno poglavarstvo Ljubljana. — Vsa zbirka šteje koncem šolskega leta 1896/97.: 84 zemljevidov (v 85 izvodih), 16 atlantov (v 17 izv.), 8 podob in tabel, 1 Felklov telurij, 1 globus, 1 zbirko, obsegajočo 40 slik starorimskih stavbnih spomenikov, in 14 zvezkov zemljepisnih časopisov.

III. Prirodnoznanstvi kabinet (oskrbuje redni učitelj *D. Sinković*).

1. Kupila so se nastopna učila:

a) Fizikalna: 4 vrtalke s stojali in drugimi pristroji, 1 mala magnetna nalkonska igla, 1 priprava za električno obločno luč, zbirka 40 geometrijskih teles, 1 lesen meter, 1 les. kub. decimeter, 1 kub. decimeter iz pločevine, 12 les. palic za kub. meter.

b) Prirodopisna: Preobrazba zelene žabe (v vinskem cvetu), 3 modeli iz papirne, in sicer: plodni klas njivske preslice, pšenični klasek in regratov cvet, 3 razpenjala za metulje in hrošče, 1000 igel za žuželke, 100 pol precejalnega papirja, 1 steklenica lepa (Syndetikon), 12 kosov raznesilnega oglja za steklo.

Kupljene knjige:

Dr. v. Wettstein, Botanische Zeitschrift, 1897. — Dr. Rabenhorst, Kryptogamenflora, IV. Bd. 3 Abth. 27—30. Heft. — A. Berberich u. Dr. O. Müller, Jahrbuch der Erfindungen und Fortschritte auf den Gebieten der Physik, Chemie, Astronomie und Meteorologie, 32. Jahrgang. — Dr. Otto Hamann, Europäische Höhlenfauna. — Dr. Schlosser und Vukotinović: Bilinar (Flora excursoria). — Müller-Lehmann, Grundriss der Physik. — Willkomm, Schulflora von Österreich.

2. Darila:

Prirodopisno zbirko so s priznanja vredno prizadevnostjo množili učenci iz vseh razredov, imenoma učenci IV. razreda: Badiura; III. a. razreda: Bekš; III. b. razreda: Kenda, Masle, Rekar; II. a. razreda: Hieng, Gostiša, Verbič; II. b. razreda: Perhavec, Puppis; I. a. razreda: Božič, Čok, Gruden, Javornik; I. b. razreda: Berlan, Gostinčar, Lenče, Šmuc, Ženko.

Koncem šolskega leta 1896/97. šteje vsa prirodoznanska zbirka: 229 fizikalnih strojev, 250 vretenčarjev, 2320 brezvretenčarjev, 216 kemikalij, 114 kristalnih vzorcev, 1200 rudnin in geoloških predmetov, 1609 vrst suhil rastlin, 44 stereometriških teles, 151 prirodoznanskih slik, 8 narodopisnih predmetov, 125 del, ozir. 300 knjig prirodoznanske in matematične vsebine, skupaj 6441 komadov.

IV. Risalna učila (oskrbuje realni profesor *Ivan Franke*) so se pomnožila za 2 predložna zvezka: Oskar Beyer, die Nadelschrift zur Beschreibung von Zeichnungen, 1895.

Ta zbirka, ki obsega tudi vsa risalna učila razpuščene nižje gimnazije kranjske, šteje koncem t. šol. l.: 23 knjig, 24 predložitnih zbirk, 168 vzorcev (modelov), 1 sadreno dopravnico, 11 risalnih desk z oporami, 1 stroj iz steklenih plošč, 1 trikotnik, 1 šestilo, 1 risalno ravnilo, 1 črtalo in 127 komadov risalnične oprave, skupaj 359 komadov.

V. C. kr. botanični vrt (pod nadzorstvom c. kr. prof. na tukajšnji višji gimnaziji *Alfonza Paulina* in v oskrbi c. kr. botaničnega vrtnarja *Iv. Rulitsa*). Pravico, uporabljati ga v svoj prid, imajo vsa ljubljanska učilišča. Občinstvu je pristopen v brezdeževnih popoldnevih. Troške za njegovo vzdrževanje zlagata (po razpisu vis. c. kr. naučnega ministerstva z dne 17. aprila 1891. l., števil. 6323) tukajšnji gimnaziji s skupnim doneskom letnih 210 gld. iz prispevkov za učila, plačevanih od učencev, država z doneskom letnih 210 gld. in mestna občina, prispevajoča 105 gld. na leto.

Javna (licejna) knjižnica z letno dotacijo 1200 gld. in v oskrbi c. kr. varuha gosp. dra. *Gottfrieda Muysa* je pod zakonitimi pogoji pristopna i učiteljem i učencem. Koncem šolskega leta 1896/97. šteje: 35.379 del, in sicer 53.448 zvezkov, 6259 sešitkov, 1979 listov, 420 rokopisov in 238 zemljevidov.

Deželni muzej Rudolfinum z bogatimi zbirkami iz vseh treh delov prirodstva, mnogimi starinami in kulturno-zgodovinskimi predmeti, katerim se pridružujejo obilne prazgodovinske najdbe, zlasti ostanki nakolnih stavb iz Kranjske.

VI.

Statistika učencev.

I. Število. ¹	V razredu								Skupaj
	I.		II.		III.		IV.		
	a	b	a	b	a	b	a	b	
Koncem šolskega l. 1895/96.	34	40	31+1*	36	38	27	41	43	290+1*
Začetkom » l. 1896/97.	62	59	28	31	29	30	44	—	283
Med šolskim letom vstopilo	—	—	1	1	1	—	—	—	3
Vseh skupaj torej vzprejetih	62	59	29	32	30	30	44	—	286
Med njimi:									
Na novo vzprejetih, in sicer:									
Iz niž. razr. premeščenih	58	52	1	—	—	1	—	—	112
Repetentov	2	1	2	2	3	—	—	—	10
Zopet vzprejetih, in sicer:									
Iz niž. razr. premeščenih	—	—	23	25	16	27	39	—	130
Repetentov	2	6	3	5	11	2	5	—	34
Med šolskim letom izostalo	19	20	4	3	5	7	3	—	61
Štev. učen. konc. l. 1896/97.:	43	39	25	29	25	23	41	—	225
Med njimi:									
Javnih učencev	43	39	25	29	25	23	41	—	225
Privatistov	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Po rojstnem kraju (domovini).									
Iz Ljubljane	12	8	4	5	2	8	7	—	46
» Kranjske sicer	28	28	21	21	20	12	30	—	160
» Štajerskega	1	—	—	—	2	1	4	—	8
» Koroškega	—	—	—	—	—	—	—	—	—
» Primorskega	2	1	—	1	—	2	—	—	6
» drugih dežel takraj Litve	—	1	—	—	—	—	—	—	1
» dežel onikraj Litve . .	—	1	—	2	—	—	—	—	3
» inozemstva	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Skupaj	43	39	25	29	25	23	41	—	225
3. Po materinščini.									
Slovencev	43	39	25	28	25	23	41	—	224
Madjar	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Skupaj	43	39	25	29	25	23	41	—	225
4. Po veri.									
Katoličani (lat. obreda) vsi	43	39	25	29	25	23	41	—	225
5. Po starosti.									
11 let starih	4	1	—	—	—	—	—	—	5
12 » »	12	4	2	1	—	—	—	—	19
13 » »	9	14	5	2	1	—	—	—	31
14 » »	12	14	11	7	3	10	5	—	62
15 » »	5	4	6	10	4	7	7	—	43
16 » »	1	1	—	5	13	2	9	—	31
Odnos	43	38	24	25	21	19	21	—	191

¹ Znamenje * znači privatiste.

	V razredu								Skupaj
	I.		II.		III.		IV.		
	a	b	a	b	a	b	a	b	
Prenos	43	38	24	25	21	19	21		191
17 let starih	—	1	1	3	3	3	13		24
18 » »	—	—	—	1	—	—	6		7
19 » »	—	—	—	—	—	—	1		1
20 » »	—	—	—	—	1	1	—		2
Skupaj	43	39	25	29	25	23	41		225
6. Po bivališču starišev.									
Iz Ljubljane	15	12	9	10	6	9	11		72
Od drugod	28	27	16	19	19	14	30		153
Skupaj	43	39	25	29	25	23	41		225
7. Razredba.									
<i>a) Koncem šol. l. 1896/97. jih je dobilo:</i>									
Izpričevalo I. reda z odliko	8	5	1	2	2	2	5		25
» I. »	25	25	12	20	20	17	25		144
» II. »	3	6	5	3	2	1	4		24
» III. »	3	—	2	—	—	1	2		8
Ponavljalna izkušnja se je dovolila	4	3	6	4	1	2	5		25
Dodatna izkušnja se je dovolila (zaradi bolezni)	—	—	—	—	—	—	—		—
Izvenrednih učencev	—	—	—	—	—	—	—		—
Skupaj	43	39	26 ¹	29	25	23	41		226 ¹
<i>b) Dodatek k šolskemu letu 1895/96.</i>									
Ponavljalnih izkušenj je bilo dovoljenih	5	4	1	4	4	4	4	6	32
Izkušnjo je prebilo:									
Povoljno	4	3	1	4	2	—	3	6	23
Nepovoljno (ali pa jih ni prišlo)	1	1	—	—	2	4	1	—	9
Dodatnih izkušenj je bilo dovoljenih	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Izkušnjo je prebilo:									
Povoljno	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Nepovoljno	—	—	—	—	—	—	—	—	—
K izkušnji jih ni prišlo	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tedaj je končni posledek za 1895/96:									
Dobilo jih je:									
Izpričevalo I. reda z odliko	3	3	5	3	4	1	3	3	25
» I. »	20	26	18	28	25	18	31	34	200
» II. »	11	3	6+1*	5	5	6	4	4	44+1*
» III. »	1	8	2	—	4	2	3	2	22
Neizprašanih	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skupaj	35	40	31+1*	36	38	27	41	43	291+1*

¹ Jeden štiri tedne pred koncem šolskega leta izstopivši učenec se je moral po veljavnih zakonitih določilih razredovati.

8. Denarni prispevki učencev.	V razredu							Skupaj
	I.		II.		III.		IV.	
	a	b	a	b	a	b		
Šolnino jih je moralo plačati:								
v I. polletju	19	18	12	9	13	6	6	83
v II. polletju	11	3	8	5	7	8	12	54
Na pol je bilo oproščenih:								
v I. polletju	—	—	—	—	1	—	1	2
v II. »	—	—	—	—	1	—	1	2
Popolnem oproščenih je bilo:								
v I. polletju	30	27	17	21	15	24	37	170
v II. »	32	37	19	24	17	17	29	175
Šolnina je znašala:								
v I. polletju . . . . . gld.	380	— 360	— 240	— 180	— 270	— 120	— 130	1680
v II. » . . . . . »	220	— 60	— 160	— 100	— 150	— 160	— 250	1100
Skupaj	600	— 420	— 400	— 280	— 420	— 280	— 380	2780
Vzprejemnina je znašala gld.	126	— 111	30 6	30 4	50 20	10 2	10	260
Prispevki za učila so znašali . . . . . gld.	62	— 59	— 29	— 32	— 30	— 30	— 44	286
Prispevki za igrala	10	— 9	40 4	80 6	— 5	— 5	— 6	46
Pristojbina za izpričevalne dvojnice . . . . . gld.	—	—	—	—	—	—	—	2
Skupaj gld.	198	— 179	70 40	10 42	20 50	10 37	10 50	595
9. Udeležba pri pouku v odnosno-obveznih in neobveznih predmetih.								
Laščina	—	—	—	—	—	—	5	5
Risanje	—	1	1	1	5	2	1	11
Lepopisje	7	13	16	12	11	6	—	65
Telovadba	10	7	6	16	7	12	11	69
Petje	7	2	3	6	4	5	4	31
10. Ustanove.								
Število štipendistov	1	—	—	4	6	6	8	25
Skupni znesek ustanov gld.	30	—	—	199	16 527	— 533	78 532	1822

II. Podpore.

a) Ustanove (glej štev. 10!).

b) Podporna zaloga. Ogromna večina naših učencev, ki so do mala kmetiških staršev sinovi, je z domi tako ubožna, da bi se ne mogla šolati v mestu, ko bi ne imela zanesljive in trdne zaslombe v obče znani blagosrčnosti tukajšnjega prebivalstva. Da se je mogla pridnejšim sirotnikom izdatno olajšati jediščina, kojo trpe, hvala za to gre raznim skupščinam in posameznim dobrotnikom, ki so i v preteklem šol. letu podajali rajnateljstvu v podporo potrebnih pripomočkov. Med temi blagotvorniki se odlikujeta zlasti visoki deželni zbor kranjski in preslavna hranilnica kranjska, ki sta velikodušno volila zavodu v podporne namene 250, oziroma 150 gld. Iz nabranih pripomočkov so se preskrbovali ubožni učenci z učnimi knjigami in obleko, vrh tega pa so prejeli njih starši ali od-

govorni nadzorovatelji večje ali manjše prispevke v gotovini (za hrano, stanovanje, v boleznih i. t. d.). Podpore je delilo ravnateljstvo, sporazumevši se vsakokrat z dotičnim razrednikom.

Podporna knjižnica se je pomnožila za 98 učnih knjig in 3 atlante; nakupilo se je namreč 78 učnih knjig in 2 atlanta, darovali pa so: ravn. Fr. Wies-thaler 15 knjig in 1 atlant, gg. učitelji: dr. L. Požar 3 knjige, katehet dr. Andr. Karlin 1 in Jos. Žilih, nam. učitelj na tukajšnji c. kr. viš. realki, 1 knjigo.

Računski pregled.

A. Dohodki.

Prenos iz šolskega l. 1895/96. v gotovini (po obračunu, po-danem dné 15. oktobra 1896. l. pod štev. 315 in potrjenem od preslavn. c. kr. dež. šol. sveta z razpisom z dné 28. oktobra 1896, štev. 2815) gld. 0·08

Darovali so:

Visoki deželni zbor kranjski	> 250·—
Preslavna hranilnica kranjska	> 150·—
Gosp. Otomar Bamberg, knjigotržec, posestnik i. t. d.	> 15·—
Čast. tvrdka J. Giontini	> 5·—
Gosp. M. Fischer, knjigotržec	> 3·—
N. N. «13. januarija»	> 3·—
Gosp. K. Till, trgovec s papirjem	> 2·—
Neimenovanka	> 1·50
Slavno I. ljub. delavsko konsumno društvo	> 1·—
Gosp. Fr. Mazi	> —·80

Ob novem letu:

a) gg. profesorji: Dav. Karlin in S. Rutar po 3 gld., dr. L. Požar, J. Jenko, Al. Tavčar, dr. Andr. Karlin in Dav. Sinković po 2 gld., dr. Jos. Pipenbacher 1 gld., ravnatelj 5 gld., skupaj	> 22·—
b) Učenci ¹ razreda: I. a. gld. 3·55, I. b. gld. 6·62, II. a. gld. 2·26, II. b. gld. 0·72, III. a. gld. 7·15, III. b. gld. 6·10, IV. gld. 6·77, skupaj	> 33·17
Učenci IV. b. razreda iz šol. l. 1895/96. neki prebitek	> —·40
Odškodnina, plačana od učencev za izgubljene ali po- kvarjene knjige	> 6·33

Skupaj . . . . . gld. 493·28

¹ I. a. razreda: Dolencec 1 gld., Steigmann 50 kr., Holeček 30 kr., Antončič, Dražil, Močnik, Šabec po 20 kr., Jere, Oblak, Pranci, Skender, Vrtovec po 10 kr., Bevc, Debevec, Dimnik, Fatur, Furlan, Jezeršek, Miglantsch, Pečak, Tomšič po 5 kr. — I. b. razreda: Merčun 2 gld. 50 kr., Tomec 54 kr., Odlasek in Simončič po 50 kr., Čadež 35 kr., Lončar 30 kr., Pavšič 22 kr., Brenčič, Burgar, Naprudnik po 20 kr., Čiuha 15 kr., Dornig 14 kr., Novak Iv. 12 kr., Jaki, Lovšin, Lukežič, Požar, Sever po 10 kr., Anžič, Berlan, Bešter, Lenče po 5 kr. — II. a. razreda: Hieng 1 gld., Černe Iv. 50 kr., Gril, Jernejec, Kobal, Polak, Vidrih po 10 kr., Gostiša, Selan, Verbič, Zupančič po 5 kr., Božič in Vovk po 3 kr. — II. b. razreda: Bren, Jeralla, Lah, Perhavec po 10 kr., Bähler, Goli, Peterlin, Zarnik po 5 kr., Bernot 2 kr. — III. a. razreda: Brajer, Polec, Zajec po 1 gld., Vovk 50 kr., Gerbič 40 kr., Plantan 38 kr., Sturm 32 kr., Martinčič 30 kr., Peterlin 26 kr., Kopač 24 kr., Modec in Poljak po

B. Stroški.

Za učne knjige in atlante	gld.	80·28
Za vezanje knjig	»	5·50
Za obleko in obutev	»	202·50
Podpore v gotovini	»	135 —
	Skupaj gld.	423·28
Ako se odbijejo od dohodkov v znesku	gld.	493·28
stroški v znesku	»	423·28
ostane prebitka	gld.	70 —

Blagodušno sta podpirala ubožne učence, podajajoč jim hrano vsak dan ali vsaj posamične dneve v tednu, tudi samostana prečast. oo. frančiškovcev in mm. uršulink, prečast. vodstvo Marijanišča in usmiljenih sester v hiralnici, v katerih dveh zavodih so nekateri učenci brezplačno uživali celó vso oskrbo, nadalje knezoškof. Alojzijevišče, slavno ravnateljstvo »ljudske in dijaške obednice« in mnogi zasebniki. Med temi si je obvezal zavod na posebno hvaležnost preč. gosp. kanonik in deželni poslanec *Andrej Kalan*, čegar požrtvovalno človekoljubje je preskrbelo znatnemu številu učencev brezplačno hrano v omenjeni obednici.

Ispolnjujoč prijetno dolžnost, zahvaljuje poročevalec v imenu zavoda vse njegove p. n. dobrotnike kar najtopleje ter si usoja priporočati pomoči potrebne učence še nadaljnji njih blagohotnosti.

12. Vzprejemnine in prispevki učencev za učila (glej štev. 8f).

Ti doneski so se porabili za nakup pri posameznih učnih strokah potrebnih učil (v zmislu ministerskih naredb z dnó 14. junija 1878, štev. 9299, in z dnó 17. aprila 1891, štev. 6323).

VII.

Wichtigere Erlässe der k. k. Unterrichtsbehörden.

1. Erlass des hohen k. k. Ministeriums f. C. u. U. vom 11. Juni 1896, Z. 13.582, womit angeordnet wird, dass die auf Grund Allerhöchster Genehmigung vom 6. April 1890 für Militärkapellen vorgeschriebene Melodie der Volkshymne künftighin an allen dem genannten Ministerium unterstehenden Schulen und Lehranstalten zu gebrauchen ist, und dass in den für den Schulgebrauch bestimmten Gesangbüchern nur diese Melodie Aufnahme finden darf.

2. Erlass des hohen k. k. Ministeriums f. C. u. U. vom 13. September 1896, Z. 19.452, enthaltend die Weisung, dass zum Beschreiben der Freihand- und der geometrischen Zeichnungen der Schüler der Mittelschulen, Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten fortan lediglich die Nadelschrift zu benützen ist.

20 kr., Drnovšek in Turšič po 15 kr., Colnar 11 kr., Bekš, Brecljnik, Chladek, Kerhne, Šeme, Tomec, Vatovec po 10 kr., Čenčič 8 kr., Hribar 6 kr., Fleš in Jezeršek po 5 kr. — III. b. razreda: Jan 60 kr., Kenda 55 kr., Lavrič, Ledenic, Mazi, Pirnat, Slapničar po 50 kr., Zabuvarnik 40 kr., Gregorin in Vizjak po 30 kr., Silvester, Suhadolnik, Štrubelj po 15 kr., Abram, Dostal, Hren, Klavžar, Ponikvar, Praprotnik, Rekar, Sedej, Zlobec po 10 kr., Ažman in Vodó po 5 kr. — IV. razreda: Čadež 2 gld. 10 kr., Vidrih 51 kr., Domicelj, Jenko Milj, Žerjav po 50 kr., Marn 35 kr., Pišer 34 kr., Holeček 30 kr., Grošelj, Intihar, Jeločnik, Pišek po 20 kr., Ažman, Bozja, Rogl po 15 kr., Dermelj 12 kr., Kuster, Merala, Novak po 10 kr.

3. Erlass des hohen k. k. Ministeriums f. C. u. U. vom 9. October 1896, Z. 24.091, betreffend die erforderliche Genehmigung der Nebenverwendung von Lehrkräften der Staats-Mittelschulen und staatlichen Lehrer- und Lehrerinnen-Bildungsanstalten an Anstalten, deren Lehrkörper dieselben nicht angehören.

4. Erlass des hochlöbl. k. k. Landesschulrathes vom 25. November 1896, Z. 3046, womit der Direction bedeutet wird, dass betreffend die Aufnahme der nach dem Geburtsorte und den Familienverhältnissen den Gymnasien in Krainburg und Rudolfswert angehörigen Schüler für alle Schüler ohne Ausnahme und daher auch für solche, welche als Zöglinge des fb. Aloysianums in dieses eintreten, die Bewilligung des Landesschulrathes zur Aufnahme in eines der Gymnasien in Laibach erforderlich ist.

5. Erlass des hohen k. k. Ministeriums f. C. u. U. vom 30. December 1896, Z. 26.362: Zum Zwecke der Anschaffung und des Austausches von Fachzeitschriften sind Gruppenverbände mehrerer Mittelschulen, Lehrer-Bildungsanstalten sowie verwandter höherer Schulen desselben Landes (derselben Stadt, eventuell desselben Bezirkes) zu bilden, und die Kataloge der Lehrerbibliotheken in den nächsten Jahren im Jahresprogramme nach einem einheitlichen Plane (unter Zugrundelegung eines gleichzeitig übermittelten Entwurfes für die Anlage gedruckter Kataloge der Lehrerbibliotheken an Mittelschulen) und womöglich als Ganzes zu veröffentlichen.

6. Erlass des hohen k. k. Ministeriums f. C. u. U. vom 17. März 1897, Z. 3251, womit die Direction des Staatsuntergymnasiums in Laibach angewiesen wird, bei der Abfassung des gedruckten Jahresberichtes im Sinne des Punktes 5*) der Ministerial-Verordnung vom 9. Juni 1875, Z. 8710, den an der Anstalt bezüglich der Unterrichtsprachen bestehenden thatsächlichen Verhältnissen einigermaßen Rechnung zu tragen.

7. Erlass des k. k. Landesschulrathes vom 12. April 1897, Z. 842, macht auf die im «Verordnungsblatte» erschienene Verordnung des h. k. k. Minist. f. C. u. U. vom 12. Februar 1897, Z. 17.261 ex 1896, aufmerksam, mit welcher ein neuer Lehrplan nebst einer Instruction für den Unterricht im Turnen an den Gymnasien, Realgymnasien und Realschulen festgestellt und angeordnet wird, dass dieser Lehrplan mit Beginn des Schuljahres 1897/98 zur Einführung zu gelangen habe.

*) Dieser Punkt lautet: «Die wissenschaftliche Abhandlung soll in der Unterrichtssprache geschrieben sein. Wo dies nicht die deutsche ist, kann sie auch in deutscher, am Gymnasium auch in lateinischer Sprache geschrieben sein. — Die Schulnachrichten sind in der Unterrichtssprache zu geben, nur die Ankündigung inbetriff des Schulanfanges und der Aufnahme der Schüler kann in allen Landessprachen verfasst sein». — Da die Unterrichtssprache an der im Jahre 1890 errichteten Anstalt utraquistisch (slovenisch und deutsch) ist, derartig organisierter Mittelschulen aber in angezogener h. Minist.-Verord. mit keinem Worte gedacht wird, erbat sich die Direction vor der Abfassung ihres ersten Programms eigens eine diesbezügliche löherortige Weisung und veröffentlichte in strieter Befolgung dieser ihr vom damaligen Herrn k. k. Landespräsidenten gegebenen, dem utraquistischen Charakter der Anstalt Rechnung tragenden Weisung den Jahresbericht pro 1890/91 und 1891/92 zum Theile in slovenischer, zum Theile in deutscher Sprache (die wissenschaftliche Abhandlung war slovenisch, die Schulnachrichten deutsch, die Ankündigung inbetriff des Schulanfanges und der Aufnahme der Schüler in slovenischer Sprache abgefasst). Auf eine weitere diesfällige Eingabe erhielt sie mit dem Erlasse des hohen k. k. Ministeriums f. C. u. U. vom 9. September 1893, Z. 18.948, nur den Bescheid, «dass nach der Bestimmung des Punktes 5 (obcitiierter Minist.-Verordnung) die wissenschaftliche Abhandlung auch dort, wo die Unterrichtssprache nicht die deutsche ist, in deutscher Sprache geschrieben sein kann.» Mit dem Erlasse des hochlöbl. k. k. Landesschulrathes vom 25. October 1893, Z. 2785, wurde ihr schließlich eröffnet, «dass zufolge Beschlusses des Landesschulrathes die Jahresberichte mit Rücksicht darauf, dass die Unterrichtssprache am Staatsuntergymnasium die slovenische ist, gemäß Punkt 5 (obcitiierter Minist.-Verordnung) in slovenischer Sprache zu verfassen sind, die wissenschaftliche Abhandlung jedoch im Sinne obiger Minist.-Verordnung auch in deutscher Sprache geschrieben sein kann.»

8. Erlass des k. k. Landesschulrathes vom 3. Juni 1897, Z. 1315, womit ein Exemplar der sloven. Ausgabe der Druckschrift: »Belehrung über die Vermeidung von Unglücksfällen durch Electricität und über die Hilfeleistung in solchen Fällen« übermittle und die Direction neuerdings angewiesen wird, auf die Lehrerschaft einzuwirken, sich mit dem Studium der in der erwähnten Schrift behandelten Frage zu befassen und in ihrem Wirkungskreise durch Belehrungen zur Vermeidung von Unglücksfällen in der bezeichneten Richtung beizutragen.

VIII.

Kako se je pospeševal telesni razvoj šolske mladine.

(Zvršitev ministerske naredbe z dné 12. oktobra 1890, št. 1853.)

Po zimi so se drsali učenci deloma na ledišču »Kernu«, katerega lastnik, gospod Fr. Doberlet, jim je na prošnjo ravnateljstva blage volje znižal drsalnino na 5 kr., deloma na ledišču »ljublanskega drsalnega društva«. Ravnateljstvo je tudi izposlovalo pri tukajšnjem železninarju Št. Nagy-u, da so dobivali učenci drkalice za znižano ceno (1 gld. 50 kr.). Po leti so mogli učenci o popoldanskih urah kopati se in plavati v mestnem kopališču in c. in kr. plavarnici proti zmerni ceni petih, oziroma treh krajcarjev za eno kopel (brez perila).

Število plavačev, drsalcev in udeležencev iger kaže nastopna preglednica:

Šolski razred	Število učencev	Plavačev		Drsalcev		Udeležencev iger	
		število	v %	število	v %	število	v %
I. a.	43	12	27·90	4	9·30	37	81·39
I. b.	39	21	53·84	9	23·07	24	61·54
II. a.	25	6	24·00	4	16·00	11	44·00
II. b.	29	11	37·93	4	13·79	18	62·07
III. a.	25	14	56·00	4	16·00	16	64·00
III. b.	23	16	69·56	7	21·73	15	65·22
IV.	41	21	51·22	9	21·95	24	58·53
Skupaj	225	101	44·89	41	18·22	145	64·44

Šolske igre je vodil s priznanja vredno vnemo in opreznostjo nam. učitelj *A. Peterlin*. Igralo se je ob četrtkih in sobotah popoldne na travniku, ki ga je tukajšnjima gimnazijama odmenil v ta namen slavni mestni zbor. Žal da se igre jeseni radi slabega vremena niso mogle vršiti v tolikej meri, kolikršno zahteva zdravje in telesni razvoj učeče se mladine. Pri igrah so bili učenci razdeljeni po razredih in vsak razred je zá-se igral svojo igro. Vsakej skupini je načeloval igralni reditelj, ki je v začetku igro razložil in pazil na pravilno njeno zvršitev. Hvalno bodi na tem mestu omenjena požrtvovalnost nekaterih učencev, ki so kot reditelji skupin uspešno podpirali igralnega voditelja. Med njimi so se posebno odlikovali: Pišek (IV.), Pirnat (III. b.), Colnar (III. a.), Jeralla (II. b.), Jernejec (II. a.), Požar (I. b.), Mahkota (I. a.).

Igre so si ali učenci sami izbirali, ali jih je pa določeval voditelj. Vsake pol ure so se igre premenile. Naj bolj so ugajale te-le: »Črni mož«, »Miš in mačka«, »V vodnjak gledati«, »Trdni most«, »Jezdec in konji«, »Zadnji par naprej«, »Žoga leti«, »Boj na jedni nogi«, »Kužki«, »Lučanje žoge«, »Roparji in žandarji«.

Kedaj, kje in koliko časa se je igralo in koliko je bilo udeležencev pove nastopna preglednica:

Dan	Igrišče	Čas	Število udeležencev
10. okt. 1896	Izlet na Rožnik	3—7	70
29. aprila 1897	travnik	4—6	124
1. maja »	dto.	4—6	108
6. » »	dto.	4— $\frac{1}{4}$ 6	95
22. » »	dto.	4—6	103
29. » »	dto.	4—6	79
3. junija »	izlet na Golovec	4—7	35
12. » »	travnik	4—6	67
24. » »	dto.	4—6	58
26. » »	dto.	4—6	53
1. julija »	dto.	4—6	39
3. » »	dto.	5—7	47
8. » »	izlet okoli Rožnika	5—7	24

Potrebni igral je pribavilo ravnateljstvo iz prispevkov, ki jih v ta namen plačujejo učenci.

Vsak šolski dan se je dovolilo učencem ob desetih 10 minut počitka; ta čas so smeli (tudi po zimi ob jasnih, ne premrzlih dneh) izprehajati se po prostornem šolskem dvorišču, dočim so se zračile učilnice.

IX.

Kronika.

Ker se je morala strogo zvrševati od vis. c. kr. naučnega ministerstva l. 1894. izdana naredba, po kateri ni smetno na ljubljanskih gimnazijah vzprejemati pripadnikov drž. gimnazij v Novem mestu in Kranju, se je število učencev tudi v tem šolskem letu znatno skrčilo; odpal je celo četrtemu razredu vzporedni oddelek. Poučevalo pa je na zavodu (v štirih razredih s tremi vzporednimi oddelki) 11 učiteljev: ravnatelj, 5 profesorjev, 2 redna in 3 namestni učitelji.

Po jednoletnem prizadevnem službovanju je zapustil zavod začetkom šolskega leta namestni učitelj *dr. Jakob Žmavc*, da nastopi službo nam. učitelja na drž. gimnaziji v Kranju. Na njega mesto je pozvalo ravnateljstvo učiteljskega pripravnika (za jezikoslovje) *dra. Josipa Pipenbacherja*; to pozvanje je odobril c. kr. dež. svet z razpisom z dne 27. septembra 1896, štev. 2400.

Z razpisom z dne 9. oktobra 1896, štev. 2548, je poveril c. kr. dež. šol. svet prof. *Dav. Karlinu* posel, da uvede *dra. Jos. Pipenbacherja* v praktično učiteljevanje.

Ista šolska oblast je priznala z razpisom z dne 9. oktobra 1896, štev. 2289, prof. *Dav. Karlinu* četrto, z razpisom z dne 9. oktobra 1896, štev. 2549, pa prof. *Al. Tavčarju* prvo petletnico.

Z razpisom z dné 11. marcija 1897, šte. 2847, je povišal prevzv. gospod naučni minister profesorja *Sim. Rutarja* v VIII. činovni red.

Z razpisom z dné 9. septembra 1896, šte. 22.123, je vis. c. kr. naučno ministerstvo dovolilo, da prevzame prof. *dr. L. Požar* začasno vodstvo mestne višje deklíške šole v Ljubljani.

* * *

Šolsko leto 1896/97. se je pričelo dné 18. septembra s slovesno sv. mašo z »Veni sancte«, katero je v stolnici služil preč. g. knezošk. konzistorijalni svetnik in c. kr. prof. na tukajšnji višji gimnaziji *Tomó Zupan*. Vzprejemne izkušnje so se opravile dné 16., ponavljalne in dodatne pa v dobi od 16. do 18. septembra.

Dné 30. decembra je po daljšem bolehanju v 50. letu svoje starosti nenadoma umrl profesor višje realke in učitelj laščine na tukajšnjih gimnazijah *Josip Borghi*. Z njim so izgubili učenci izbornega učitelja, ljubljansko učiteljstvo pa značajnega in ljubeznivega in zato tudi obče spoštovanega in ljubljenega tovariša. Dné 1. januarija je spremil učiteljski zbor dragega rajnika na zadnji poti do kolodvora, od koder se je truplo prepeljalo v Sežano, da se položi v rodbinsko rakev. R. i. p.!

Prvo polletje se je končalo dné 13. februarija s tiho sv. mašo, po kateri se je pela cesarska pesen, drugo polletje pa se je pričelo dné 17. februarija.

Dné 23. januarija in v dobi od 3. do vštetega 8. maja je nadzoroval zavod c. kr. dež. šolski nadzornik g. *Jos. Šuman* ter prisostvoval pouku v vseh učnih strokah (izimíši veronauk).

Istotako je večkrat prisostvoval veronauku knezošk. komisar, milostni prelat in apost. protonotar a. i. p., kanonik in stolni dekan, preč. g. *dr. Andrej Čebašek*.

Bogoslužne vaje: God Njiju veličanstev, cesarja *Franca Jožefa I.* in cesarice *Elizabete*, je obhajal zavod (3. oktobra, ozir. 19. novembra) s sv. mašo, po kateri se je pela cesarska pesen. Učiteljstvo se je poleg tega udeležilo tudi še slovesnih sv. maš v stolni cerkvi na rojstni in godovni dan Njegovega veličanstva cesarja *Franca Jožefa I.* (18. avgusta, ozir. 4. oktobra), kakor tudi slovesnih zadušnic za ude presvetle cesarske rodovine (5. maja za Nj. veličanstvo cesarico *Marijo Ano*, 28. junija pa za Nj. veličanstvo cesarja *Ferdinanda I.*) — K izpovedi in sv. obhajilu je šla šolska mladina trikrat; dné 29. junija sta prejela dva od preč. gospoda kateheta pripravljena učenca prvič sv. obhajilo. V toplejših mesecih so se udeleževali učenci dvakrat na teden (ob sredah in četrčkih) sv. maše, ki se je služila zanje v nunski cerkvi ob polosmih; v I. polletju je vodil deški pevski zbor četrtošolec *Mir. Fatur*, v II. polletju pa je ravnal moški pevski zbor četrtošolec *H. Teuš*; petje je spremljal na harmoniju gojenec orglarske šole *M. Čvenk*. Ob nedeljah in praznikih je bila za drž. nižjo gimnazijo in nižje štiri razrede višje gimnazije v nunski cerkvi ob osmih skupna služba božja, pri kateri sta pela združena deška zbora obeh zavodov; petje je vodil četrtošolec (viš. gimn.) *V. Praprotnik*, spremljal pa je na harmoniju šestošolec *M. Samec*. Propovedovalo se je premenjema nemški in slovenski. Učenci obeh zavodov so bili v cerkvi ločeni in nadzirani od primernega števila učiteljev. — Zavod se je korporativno udeležil slovesnega cerkvenega obhoda na dan sv. rešnjega telesa (17. junija), zastopniki učiteljskega zbora pa tudi cerkvenega obhoda na veliko soboto (17. aprila).

Zdravstveno stanje učencev je bilo ugodno; zboleli so pač sem ter tam posamezniki, zlasti za nalezljivimi, v Ljubljani posebno v zimskem času navadnimi boleznimi, a umrl hvala Bogu ni nobeden.

Izmed učiteljev je nevarno in za dalj časa (šest tednov) obolel le *Dav. Sinkovič* (za sklepno vnetico).

Ustmene premestne izkušnje so se vršile v dobi od 30. junija do 8. julija; razredbene konferencije so bile dne 8. in 9., završna pa 14. julija. Šolsko leto se je končalo dne 15. julija z zahvalno sv. mašo, po kateri se je pela cesarska pesen. Nato so se učencem razdelila izpričevala. Dne 16. julija se prično (ob osmih) vzprejemne izkušnje za vstop v I. razred, za kateri se je bilo zglasiti dne 11. julija.

X.

Poročilo o šolski zastavi.

Ljubljanska c. kr. drž. nižja gimnazija je jedina srednja šola ne le v mestu, ampak menda na Kranjskem sploh, ki se doslej ni mogla ponašati s šolsko zastavo. Iz raznih, zlasti pa iz pedagoških ozirov je torej sklenilo ravnateljstvo, priskrbeti tudi učencem tega zavoda tako vidno znamenje njihovega jedinstva. Izdelava zastave se je izročila tukajšnjim c. kr. obrtnim strokovnim šolam. Po trošnem proračunu, ki ga je napravilo njih slavno vodstvo, bode stala zastava kakih 250 gld. Ker pa ravnateljstvu nedostaje zaloge, iz katere bi se mogla ali smela zajeti tolika vsota, obrnila sta se prečast. gosp. katehet pa ravnatelj s prošnjo za prostovoljne prispevke do šolske mladine in njenih prijateljev. Temu pozivu so se odzvali zlasti zadnji v tolikem številu in s tako velikodušnimi darili, da se ostvari nakana ravnateljstva brez dvojbe že v prihodnjem šolskem letu. O tem nepričakovanem uspehu si je pridobil poleg plemenitih gg. darovateljev posebnih zaslug preč. g. dr. Andr. Karlin, ki je z vztrajno prizadevnostjo nabiral v sklad ter sam pri svojih gg. duhovnih tovariših nabral lepo vsoto 56 gld. 50 kr.

Darovali pa so gospodje:

Jos. Šuman, c. kr. dež. šol. nadzornik	gld.	5 —
Fr. Žužek, c. kr. nadinženir	"	5 —
Iv. Vavru, c. kr. gimn. prof. v pok.	"	10 —
dr. Iv. Svetina, c. kr. gimn. prof.	"	5 —
dr. Fr. Lampe, semen. prof., vodja Marijanišču i. t. d.	"	3 —
Anton Koblar, kurat in arhivar	"	1 —

Po preč. gosp. katehetu preč. gospodje:

dr. Andr. Čebašek, prelat, stolni dekan i. t. d.	"	2 —
dr. Jan. Kulavic, kanonik, semen. vodja i. t. d.	"	5 —
dr. Jan. Flis, kanonik, stolni župnik i. t. d.	"	5 —
Jan. Sušnik, kanonik i. t. d.	"	1 —
dr. Sebast. Elbert, kanonik i. t. d.	"	5 —
Andrej Kalan, kanonik, dež. poslanec i. t. d.	"	5 —
Mart. Pogačar, č. kanonik, vodja knezošk. pisarne i. t. d.	"	3 —
Anton Zupančič, prof. bogoslovja i. t. d.	"	3 —
dr. J. Lesar, prof. bogoslovja, vodja knezošk. Alojzijevišču i. t. d.	"	5 —
Jos. Jereb, župnik v pok.	"	2 —
Greg. Šlibar, župnik rudniški	"	1 —
Mart. Malenšek, župnik pri Sv. Petru v Ljubljani	"	5 —
Val. Eržen, nunski izpovednik	"	2 —
Fr. Birk, stolni vikarij	"	2 —
dr. Aleš Ušeničnik, stolni vikarij	"	1 —
dr. Fr. Ušeničnik, spiritual v knezošk. Alojzijevišču	"	5 —

Odnos . . . gld. 81 —

	Prenos	gld. 81 —
Alojzij Stroj, nunski katehet	>	2 50
Viktor Steska, mestni kapelan	>	1 —
Andr. Plečnik, mestni kapelan	>	1 —
Učiteljski zbor, in sicer prof.: Dav. Karlin, S. Rutar in Jos. Jenko po 5 gld., dr. L. Požar, Al. Tavčar in Dav. Sinkovič po 3 gld., dr. Andr. Karlin 10 gld., M. Markič, Ant. Peterlin in dr. Jos. Pipenbacher po 2 gld., ravnatelj 50 gld., skupaj	>	90 —
Učenci*) razreda: I. a. gld. 3 16, I. b. gld. 5 70, II. a. gld. 2 50, II. b. gld. 1 60, III. a. gld. 3 71, III. b. gld. 5 —, IV. gld. 6 21, skupaj	>	27 88
Skupaj	gld. 203 38	

Vsem čast. p. n. darovateljem izreka ravnateljstvo v svojem in savoda imenu najiskrenejšo zahvalo. Bog jim stokrat povrni njih dobrote!

XI.

Naznanilo o začetku šolskega leta 1897/98.

Šolsko leto 1897/98. se prične **dné 18. septembra** s slovesno sveto mašo z »Veni sancte«, ki se bo služila ob desetih v stolnici. **Na novo vstopajočim učencem** (vseh razredov) se je zglasiti, spremljanim od staršev ali njih namestnikov, **dné 15. septembra** pri gimnazijskem ravnateljstvu z rojstvenim listom, šolskim izpričevalom zadnjega leta (štipendistom in šolnine oproščenim tudi z dotičnimi dekreti) ter plačati 2 gld. 10 kr. vzprejemnine in 1 gld. 20 kr. prispevka za učila in igrala.

Učenci, ki se dajo vpisati v prvi razred, morajo tekom solnčnega leta 1897. dovršiti deseto leto ter prebiti vzprejemno izkušnjo z dobrim uspehom. Oni, ki so doslej obiskavali kako javno ljudsko šolo, naj se izkažejo (v zmislu razpisa c. k. naučnega ministerstva z dné 7. aprila 1878, šte. 5416) z dotičnim šolskim (obiskovalnim) izpričevalom, obsegajočim rede iz krščanskega nauka, učnega (= slovenskega in nemškega) jezika in računstva. **Vzprejemne izkušnje** se prične **dné 16. septembra**, in sicer pismene zjutraj ob osmih, ustmene popoldne ob treh. Pri teh izkušnjah se zahteva (po določilih vis. minist. razpisa z dné 14. marcija 1870, šte. 2370, in

*) I. a. razreda: Dolenc in Holeček po 50 kr., Keel 30 kr., Perič in Šabec po 20 kr., Likar 15 kr., Babnik in Javornik po 11 kr., Acetto, Fatur, Jere, Miglantsch, Oblak, Sodja, Šircelj in Tomšič po 10 kr., Božič 8 kr., Bevc in Močnik po 6 kr., Lončar 5 kr. in Pracni 4 kr. — I. b. razreda: Merčun 1 gld., Ciuha 70 kr., Odlasek in Tome po 60 kr., Simončič in Vrtačnik po 50 kr., Novak 30 kr., Pavšič 25 kr., Burgar in Čadež po 20 kr., Šmuc 15 kr., Brenčič 13 kr., Sever 12 kr., Bešter, Dornig, Košenina in Šušteršič po 10 kr., Gostinčar 5 kr. — II. a. razreda: Hieng 1 gld., Polak 30 kr., Černe Iv., Skala in Škrbec po 20 kr., Jernejec, Kopal in Verbič po 10 kr., Černe Lj., Gostiša, Ostere, Selan in Zupančič po 5 kr., Vovk 3 kr., Mramor 2 kr. — II. b. razreda: Končar 20 kr., Lah 13 kr., Bole, Bren, Goli, Jeralla, Likar, Novak, Puppis in Štritof po 10 kr., Južnič, Kadunc, Košmerl, Oblak, Peterlin, Smole, Zarnik in Žagar po 5 kr., Bähler 4 kr., Perhavec 3 kr. — III. a. razreda: Polec 1 gld., Sturm 50 kr., Brajer in Vovk po 30 kr., Colnar 25 kr., Modec 23 kr., Poljanec 21 kr., Fleš, Gerbič in Kilar po 20 kr., Turšič 12 kr., Brecljnik in Drnovšek po 10 kr., — III. b. razreda: Jan 1 gld. 5 kr., Pirnat 1 gld., Vizjak in Ledenic po 50 kr., Lavrič, Sedej in Slapničar po 30 kr., Gregorin in Štrubelj po 20 kr., Abram, Klavžar in Praprotnik po 15 kr., Ponikvar in Rekar po 10 kr. — IV. razreda: Teuš 51 kr., Domicelj, Grošelj, Holeček, Marn in Pišek po 50 kr., Žerjav 40 kr., Dermelj 30 kr., Bambič, Bozja, Božič, Čadež, Fatur, Jamšek, Jeločnik, Kralj, Merala, Scharabon, Seliškar in Winkler po 20 kr., Drmota 10 kr.

z dné 27. maja 1884, št. 8019): **Iz krščanskega nauka** toliko znanja, kolikor se ga more pridobiti v prvih štirih letnih tečajih ljudske šole; **v učnem jeziku** (slovenskem in nemškem) spretnost v čitanju in pisanju, znanje početnih naukov iz oblikoslovja, spretnost v analizovanju prosto razširjenih stavkov, poznavanje pravopisnih pravil; **v računstvu** izvežbanost v štirih osnovnih računskih vrstah s celimi števili.»

Izpraševancem, ki bi vzprejemne izkušnje ne prebili s povoljnim uspehom, se vrne vsa plačana pristojbina. Vzprejemno izkušnjo v istem letu ponoviti na istem učilišču ali kakí drugi srednji šoli ni dovoljeno.

Po 15. septembru se na novo vstopajoči učenci ne bodo več vzprejemali.

Učencem, ki so že doslej obiskavali ta zavod, se je javiti **dné 17. septembra** pri ravnateljstvu s šolskim izpričevalom zadnjega polletja ter plačati 1 gld. 20 kr. prispevka za učila in igrala.

Učenci, ki nameravajo prestopiti z drugih učilišč na c. kr. drž. nižjo gimnazijo ljubljansko, naj si priskrbe na izpričevalu zadnjega polletja pripomnjo o pravično naznanjenem odhodu; isto je storiti tudi onim tukajšnjim učencem prvih treh razredov, ki hočejo prihodnje leto nadaljevati svoje nauke kje drugje.

Zapiski učnih knjig se bodo dobivali pri tukajšnjih knjigotržcih.

Ponavljalne in dodatne izkušnje se bodo vršile dné 16. in 17. septembra, istotako vzprejemne izkušnje za vse druge razrede (izimši I.).

Polletna šolnina znaša 20 gld. Učenci **I. razreda** jo morajo plačati za I. polletje v prvih treh mesecih šolskega leta; vendar smejo (v zmislu razpisa vis. naučnega ministerstva z dné 6. maja 1890), ako so revni, prositi plačilnega odloga, oziroma oproščenja šolnine ter oddati dotične prošnje ravnateljstvu v **prvih osmih dneh** šol. leta. Njih prošnji se more ugoditi, ako jim učiteljski zbor po prvih dveh mesecih prizna v vsakem šolskem predmetu najmanj znamko «povoljno» («befriedigend»), v vedenju znamko «hvalno» («lobenswert») ali «povoljno», v pridnosti pa «vztrajno» («ausdauernd») ali «povoljno», koncem I. polletja pa I. razred v napredku, v vedenju in pridnosti pa najmanj znamko «povoljno». V vseh drugih slučajih morajo neoproščeni učenci plačati polletno šolnino v **prvih šestih tednih** vsakega polletja, ako jih ni med tem presl. dež. šolski svet oprostil plačevanja šolnine na njih upravičeno prošnjo. Upravičena pa je prošnja (po razp. vis. naučnega ministerstva z dné 12. junija 1886, šte. 9681) le, ako so prosilci zares revni in ako so dobili v izpričevalu zadnjega polletja najmanj prvi red v napredku, v vedenju in pridnosti pa vsaj znamko «povoljno».

Prošnjam za oproščenje šolnine, naslovljenim na «preslavni c. kr. deželni šolski svet kranjski», naj pridenó revni prvošolci (ki niso repetenti) revnostno izpričevalo, obsegajoče **natančne in vestne** podatke o stanu in imetku staršev ter ne **nad jedno leto staro**; neoproščeni revni učenci drugih razredov pa morajo priložiti svojim prošnjam tudi še izpričevala zadnjega polletja.

Učenci, pripadajoči po svojem rojstvenem kraju ali po rodbinskih razmerah ozemlju c. kr. okrajnih glavarstev v Kranju, Radovljici, Črnomlju in Novem mestu ali pa c. kr. okrajnih sodišč v Kamniku, Kostanjevici, Mokronogu in Zatičini, se po razpisu preslavn. c. kr. dež. šol. sveta z dné 28. avgusta 1894, šte. 2354, na tem zavodu ne smejo vzprejemati. V posebnega ozira vrednih slučajih more jim vzprejem izjemoma dovoliti le c. kr. dež. šol. svet.

P. n. starši ali varuhi takih učencev, ki nameravajo tukaj **na novo vstopiti** ter potrebujejo takega dovoljenja, naj si je pravočasno izposlujejo pri preslavn. c. kr. dež. šol. svetu s posebno, dobro utemeljeno prošnjo.

Ravnateljstvo.

Mittheilungen, den Beginn des Schuljahres 1897/98 betreffend.

Das Schuljahr 1897/98 wird am **18. September** mit einem in der Domkirche um 10 Uhr abgehaltenen hl. Geistamte eröffnet werden. **Neu eintretende Schüler** aller Classen haben sich am **15. September** bei der Gymnasialdirection zu melden, sich mit dem Taufscheine, den Schulnachrichten, resp. dem Zeugnisse über das letzte Semester (Stipendisten und vom Schulgelde befreite Aufnahmswerber überdies mit den betreffenden Decreten) auszuweisen und eine Aufnahmstaxe von 2 fl. 10 kr. nebst einem Lehr- und Spielmittelbeitrage von 1 fl. 20 kr. zu entrichten.

Schüler, welche in die **I. Classe neu eintreten** wollen, müssen das zehnte Lebensjahr erreicht haben oder es noch im Solarjahre 1897 erreichen und sich einer Aufnahmsprüfung mit gutem Erfolge unterziehen. Die **Aufnahmsprüfungen** beginnen am **16. September**, und zwar um 8 Uhr vormittags die schriftlichen, um 3 Uhr nachmittags die mündlichen. Bei diesen Prüfungen werden im Sinne der h. Ministerial-Verordnungen vom 14. März 1870, Z. 2370, und vom 27. Mai 1884, Z. 8019, folgende Anforderungen gestellt: «In der **Religion** jenes Maß von Wissen, welches in den ersten vier Jahreskursen einer Volksschule erworben werden kann; in der **Unterrichtssprache** (slovenisch und deutsch) Fertigkeit im Lesen und Schreiben, Kenntnis der Elemente aus der Formlehre, Fertigkeit im Analysieren einfach bekleideter Sätze, Bekanntschaft mit den Regeln der Orthographie; im **Rechnen** Übung in den vier Grundrechnungsarten in ganzen Zahlen.»

Schülern, welche diese Aufnahmsprüfung nicht bestehen, werden die erlegten Taxen rückerstattet. Eine Wiederholung der Aufnahmsprüfung im selben Jahre, sei es an dieser oder an einer anderen Anstalt, ist unzulässig.

Nach dem 15. September werden neu eintretende Schüler nicht mehr aufgenommen.

Die dieser Anstalt bereits angehörenden Schüler haben sich am **17. September** bei der Direction mit dem Semestralzeugnisse zu melden und einen Lehr- und Spielmittelbeitrag von 1 fl. 20 kr. zu erlegen.

Die **Nachtrags- und Wiederholungsprüfungen** sowie die **Aufnahmsprüfungen** für die II. bis IV. Classe finden am **16. und 17. September** statt.

Die Verzeichnisse der pro 1897/98 dem Unterrichte zugrunde zu legenden Lehrbücher sind in den hiesigen Buchhandlungen erhältlich.

Nach den Bestimmungen des Erlasses des hochlöbl. k. k. Landesschulrathes vom 28. August 1894, Z. 2354, dürfen Schüler, welche nach ihrem Geburtsorte und nach ihren Familienverhältnissen dem Bereiche der k. k. Bezirkshauptmannschaften Krainburg, Radmannsdorf, Rudolfswert und Tschernembl und dem Bereiche der k. k. Bezirksgerichte Landstraß, Nassenfuß, Sittich und Stein angehören, hierorts nur ausnahmsweise in besonders berücksichtigungswürdigen Fällen mit Genehmigung des k. k. Landesschulrathes aufgenommen werden.

Die P. T. Angehörigen jener Schüler, welche hierorts **neu eintreten** wollen und einer solchen Genehmigung bedürfen, wollen um dieselbe beim k. k. Landesschulrathe rechtzeitig mit einem gut motivierten Gesuche einschreiten.

Die Direction.

Imenik učencev.¹

I. a. razred.

Acetto Avguštin, Ljubljana.
Antončič Adolf, Ljubljana.
Babnik Ivan, Gorenja Šiška.
Bevc Anton, Pečice pri Litiji.
Božič Bogomir, Idrija.
Bukovič Anton, Gradišče.
Čok Ivan, Lonjer pri Trstu.
Debec Janez, Begunje pri Cirknici.
Dimnik Martin, Jarše ob Savi.
Dolencec Ciril, Ljubljana.
Dražil Stefan, Ljubljana.
Fatur Jakob, Zagorje.
Furlan Edvard, Slap pri Vipavi.
Holeček Peter, Spodnja Šiška.
Javornik Tomaž, Hrib pri Vrhniku.
Jerš Fran, Iška Loka.
Jezeršek Jurij, Spodnja Šiška.
Kcel Janez, Trzin.
Koprivnikar Alojzij, Štanga.
Košak Jakob, Ljubljana.
Kunc Fran, Cerkovska Vas.
Kuster Janez, Gaberje pri Celju.
Lavrič Jožef, Gora Kračalje.
Likar Anton, Idrija.
Lončar Karol, Ljubljana.
Mahkota Karol, Ljubljana.
Maier Anton, Ljubljana.
Miglautsch Ivan, Idrija. *R.*
Močnik Ernest, Idrija.
Oblak Fran, Ljubljana.
Peček Avguštin, Grahovo.
Perič Ludovik, Borovnica.
Pracni Henrik, Stari Trg.

Skender Matija, Suhor.
Sodja Josip, Zabreznica. *R.* (zar. bol.).
Stritar Albin, Zagorje.
Svetlič Ivan, Ljubljana.
Sabec Karol, Selce.
Šircelj Karol, Ljubljana.
Tomec Ernest, Bloke pri Fari.
Tomsich Josip, Poreč na Primorskem.
Vrtovec Milan, Št. Vid pri Vipavi.
Zaletel Janko, Ljubljana. *R.*

Tekom šolskega leta so izstopili:

Bokšič Mihael, Ljubljana.
Burnik Rafael, Idrija.
Čvek Mihael, Preddvor.
Goljar Fran, Trata.
Gostič Anton, Ljubljana.
Gruden Karol, Godovič.
Kebe Matevž, Dolenje Jezero.
Kobal Fran, Duplje.
Kunc Teodor, Ljubljana.
Lavtizar Josip, Verje pri Smedniku.
Lichtenberg Fran grof, Šmarije pod Ljubljano. *R.*
Mihelič Valentin, Kropa.
Novak Mihael, Tacen.
Perdan Fran, Ljubljana.
Rožič Ivan, Ljubljana.
Steigmann Fran, Moravče.
Stritar Julij, Zagorje.
Trošt Fran, Vrhnika.
Virk Matevž, Srednje Gameljne.

I. b. razred.

Anžič Fran, Stepanja Vas pri Ljubljani.
Berlan Alojzij, Ambrus pri Žužemberku.
Bešter Ivan, Kropa.
Bořstnik Bogoslav, Banja Loka pri Kočevju.
Brenčič Josip, Vrhnika.
Burgar Ivan, Zavrh pri Smedniku.
Čuha Viktor, Hrušica pri Ljubljani.
Čotman Fran, Črna Vas pri Ljubljani. *R.*
Čadež Viktor, Škofja Loka.
Dornig Feliks, Zagorje ob Savi.

Gostinčar Ivan, Ljubljana.
Gregorka Gregor, Ljubljana. *R.*
Jaki Fran, Draga pri St. Rupertu na Dolenjskem. *R.*
Košenina Ivan, Koseze pri Ljubljani.
Kovač Josip, Ljubljana.
Lavrič Alojzij, Gora pri Sodražici.
Lencec Ludovik, Trst.
Lončar Fran, Zagreb.
Lovšin Ignacij, Ribnica.

¹ Debeli tisk znači odličnjake.

Lukežič Alojzij, Ljubljana.
 Magajna Fran, Dolenje Vreme pri Divači.
 Merčun Anton, Podrečje pri Domžalah. *R.*
 Nabernik Ivan, Dovje.
 Novak Ivan, Dobrova pri Ljubljani.
 Odlasek Josip, Braunau v Gorenji Avstriji.
 Pavšič Ivan, Idrija.
 Požar Fran, Sv. Trojica pri Mokronogu.
Samsa Ivan, Gora pri Sodražici.
 Selan Fran, Prežganje pri Litiji.
 Sever Josip, Ljubljana.
 Simončič Ivan Ljubljana. *R.*
 Šmuc Rudolf, Ljubljana. *R.*
 Šusteršič Ernest, Ljubljana.
 Tomec Valentin, Moravče.
Trdan Fran, Sušje pri Ribnici.
 Velkavrh Josip, Studa pri Domžalah.
 Vrtačnik Alojzij, Vič pri Ljubljani.
 Zakotnik Albin, Postojna. *R.*
 Zenko Fran, Spodnja Šiška.

Tekom šolskega leta so izstopili:

Ambrožič Josip, Sušje pri Ribnici.
 Anerhammer Ivan, Kranj.
 Baska Alojzij, Ljubljana.
 Čampa Ivan, Gora pri Sodražici.
 Hodel Fran, Ljubljana.
 Kastelic Peter, Ljubljana.
 Kerže Fran, Ljubljana.
 Majce Karl, Vodmat pri Ljubljani.
 Mehle Anton, Ponova Vas pri Šmariji.
 Merkun Josip, Ig.
 Naprudnik Maks, Celje na Štajerskem.
 Novak Otmar, Idrija.
 Puppis Viljem, Spodnja Košana.
 Sedej Božidar, Ljubljana.
 Strauss Ludovik, Novo Mesto.
 Suwa Adalbert, Gorenja Šiška.
 Suwa Anton, Gorenja Šiška.
 Šimnovec Josip, Ljubljana.
 Štibernik Josip, Ljubljana.
 Zalokar Konrad, Velike Lašče.

II. a. razred.

Beniger Fridolin, Podkoren pri Kranjski Gori.
 Beniger Ludovik, Kranjska Gora. *R.*
 Blaž Karol, Ljubljana.
 Božič Rajko, Žiri.
 Černè Ivan, Ljubljana.
 Gostiša Viktor, Idrija.
 Hieng Ernest, Rakek.
 Jernejec Peter, Brezovica.
 Kobal Josip, Planina nad Vipavo.
 Majce Avguštin, Vodmat pri Ljubljani.
 Malavašič Ignacij, Vrhnika.
 Mramor Janez, Kališče pri Velikih Laščah. *R.*
 Novak Fran, Polhov Gradec.
 Osterc Anton, Ljubljana.
 Pogačar Ivan, Poženik.
 Polak Vencelj, D. M. v Polju.

Potrato Gilbert, Ljubljana. *R.*
 Selan Matija, Dobrunje.
 Skala Josip, Vrbovo.
 Šinkovec Ivan, Vrhnika.
Škrbec Anton, Gorenje Jezero pri Starem Trgu.
 Verbič Fran, Mengeš.
 Vidrih Josip, Begunje pri Cirknici.
 Vovk Alojzij, Goče pri Vipavi.
 Zupancič Valentin, Moste pod Ljubljano.

Tekom šolskega leta so izstopili:

Černè Ljudevit, Ljubljana.
 Gril Karol, Ljubljana. *R.*
 Novak Viktor, Šiška.
 Tripalo Fran, Sinj v Dalmaciji. *R.*

II. b. razred.

Ambrožič Josip, Velike Poljane.
 Bähler Viljem, Vrhnika.
 Bernot Josip, Ljubljana.
 Bolè Leopold, Laze pri Planini.
 Bregar Anton, Velike Bloke.
 Bren Fran, Roviše pri Litiji. *R.*
 Goli Alojzij, Ljubljana. *R.*
 Jeralla Fran, Budapešt na Ogerskem. *R.*
 Juh Avgust, Ljubljana. *R.*
Južnič Rudolf, Czegled na Ogerskem.
 Kadunc Fran, Šmarje pod Ljubljano.
 Končar Avgust, Spodnji Hotič. *R.*
 Košmerl Janez, Sodražica.
 Kremžar Fran, Cerovica pri Litiji.
Lah Ivan, Trnovo pri Ilirski Bistrici.
 Likar Janez, Šturija.
 Novak Fran, Dobrova. *R.*
 Oblak Valentin, Horjul.

Perhavec Alojzij, Divača na Primorskem.
 Peterlin Matej, Velike Poljane.
 Puppis Ivan, Košana.
 Repovš Albin, Ljubljana. *R.*
 Repovš Edvard, Ljubljana.
 Smolè Mavricij, Prečna pri Novem Mestu.
 Suhadobnik Josip, Šmartno pod Šmarno Goro.
 Šeme Avgust, Vič.
 Štritof Anton, Cajnarje nad Cerknico.
 Žarnik Alojzij, Dob.
 Zagar Fran, Bistričica pri Kamniku.

Tekom šolskega leta so izstopili:

Cvar Fran, Sodražica.
 Flerè Fran, Senožeče.
 Sartori Maks, Ljubljana.

III. a. razred.

Bekš Josip, Ljubljana. *R.*
 Brajer Anton, Pogled pri Mokronogu.
 Brecljnik Fran, Dol.
 Chládek Alojzij, Impoljce na Savi. *R.*
 Čolnar Ivan, Stožice. *R.*
 Čenčič Julij, Kamnik. *R.*
Drnovšek Ivan, Zagorje ob Savi.
 Fleš Albin, Ribnica. *R.*
 Gerbič Hugon, Ulm na Virtemberskem. *R.*
 (zar. bol.)
 Hribar Fran, Srednje Gameljne. *R.*
 Kerhnè Fran, Vipava.
 Kilar Anton, Tržič. *R.*
 Ložekar Jernej, Luče na Štajerskem.
 Martincič Jernej, Dolenja Vas pri Cerknici.
 Modec Izidor, Lahovo.

Paternoster Zmagoslav, Krško.
 Peterlin Anton, Dolščak pri Velikih Laščah. *R.*
 Polec Julij, Kamnik.
 Polják Fran, Podlipovica pri Kolovratu.
Sturm Fran, Košana.
 Škoberne Josip, Brezje na Štajerskem. *R.*
 Tomec Ivan, Bloke.
 Turšič Leopold, Lož.
 Vovk Ivan, Ljubljana. *R.*
 Zajec Ivan, Cerovec. *R.*

Tekom šolskega leta so izstopili:

Jezeršek Fran, Ljubljana.
 Kopač Ignacij, Grmača.
 Plantán Alojzij, Romanja Vas. *R.*
 Semè Josip, Gatinja pri Višnji Gori. *R.*
 Vatovec Josip, Ljubljana.

III. b. razred.

Abram Maks, Tupelče na Primorskem.
 Dostal Rudolf, Ljubljana.
 Flerè Pavel, Ljubljana.
Gregorin Ivan, Ljubljana.
 Jan Ivan, Ljubljana.
 Jančar Jakob, Laze.
 Klavžar Ivan, Črni Vrh pri Idriji.
 Lavrič Josip, Vič pri Ljubljani.
 Ledenic Alfred, Ljubljana. *R.*
 Mazi Fran, Borovnica.
 Pirnat Rajko, Ljubljana.
 Ponikvar Jernej, Pri Fari na Blokah.
 Praprotnik Edvard, Kočevje.
 Rekar Ernest, Ljubljana.
 Remšak Anton, Smartno pri Gorenjem Gradu
 na Štajerskem.

Sedej Ivan, Vojsko pri Idriji.
 Silvester Fran, Vipava. *R.*
 Slapničar Ivan, Selo pri Ljubljani.
 Suhadolnik Ivan, Jezero pri Preserjih.
 Štrubelj Karol, Rudnik pri Ljubljani.
 Vizjak Vinko, Ljubljana.
 Vodè Anton, Vič pri Ljubljani.
 Zlobec Avguštin, Ponikve na Primorskem.

Tekom šolskega leta so izstopili:

Ažman Valentin, Kočevje.
 Hren Anton, Kompolje.
 Kenda Pavel, Idrija.
 Kveder Alojzij, Lož.
 Lovša Josip, Stob pri Domžalah.
 Masle Anton, Borovnica.
 Zabavnik Fran, Ljubljana.

IV. razred.

Ažman Rudolf, Kočevje.
 Badiura Rudolf, Litija.
 Bambič Josip, Ponikve.
 Bozja Vinko, Polhov Gradec.
 Božič Josip, Tacen.
 Čepuder Vladimir, Litija.
 Čadež Fran, Kranj.
 Dermelj Ljudevit, Cerknica. *R.*
 Domicelj Albin, Zagorje.
 Drmota Fran, Sestranska Vas.
 Fatur Miroslav, Selo pri Brežicah na Štajerskem.
 Fišer Branislav, Ljutomer na Štajerskem.
Grošelj Pavel, Ljubljana.
 Holeček Pavel, Šiška.
 Intihar Anton, Javorje.
 Jamšek Nikolaj, Goričica.
 Jeločnik Miroslav, Ljubljana.
 Jenko Fran, Logatec. *R.*
 Jenko Miljutin, Ljubljana. *R.*
 Kamenshek Fran, Idrija.
Kralj Fran, Kropa.
 Kuster Fran, Celje na Štajerskem.
 Lužar Fran, Krško. *R.*

Marčič Rudolf, Litija.
Marn Josip, Sv. Jurij pri Litiji.
 Marolt Ferdinand, Sodražica.
 Medič Fran, Vrhnika.
 Merala Ferdinand, Ljubljana.
 Opeka Ivan, Vrhnika.
 Pirnat Ivan, Krtina.
Pišek Anton, Mala Kostrelnica.
 Podboj Ivan, Rakek.
 Rogl Leon, Vipava.
 Scharabon Josip, Ljubljana.
 Seliškar Jakob, Polhov Gradec.
 Slana Avguštin, Videm.
 Teuš Henrik, Rečica na Štajerskem.
 Winkler Ljudevit, Idrija. *R.* (zar. bol.)
 Zorec Fran, Ljubljana.
 Župančič Josip, Ljubljana.
Žerjav Gregor, Lož.

Tekom šolskega leta so izstopili:

Ježek Matevž, Spodnje Gameljne.
 Novak Julij, Idrija.
 Vidrih Fran, Begunje pri Cerknici.

